

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม
ของประเทศไทย

An Analysis of Factors Affecting the Competitive Advantage of Thailand's
Palm Oil Industry

นามผู้วิจัย นายจิรายุ จันทร์ทองแก้ว

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์จิรพรรณ กุลดิลก, ศ.ม.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(อาจารย์สุภาณี หาญพัฒนนะนุสรณ์, ศ.ด.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์ชูชีพ พิพัฒน์ศิริ, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม
ของประเทศไทย

An Analysis of Factors Affecting the Competitive Advantage of Thailand's Palm Oil Industry

โดย

นายจิรายุ จันทรทองแก้ว

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
พ.ศ. 2553

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จรรยา จันทร์ทองแก้ว 2553: การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรม
น้ำมันปาล์มของประเทศไทย ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชา
เศรษฐศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์จรพรณ กุลฉัตร, ศ.ม. 113 หน้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประวัติปาล์มน้ำมัน สภาพการผลิตปาล์มน้ำมัน สภาพตลาด
ปาล์มน้ำมัน สภาพตลาดน้ำมันปาล์มดิบ สภาพตลาดน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ สภาพการผลิตและการตลาด
อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม การค่าน้ำมันปาล์มระหว่างประเทศ นโยบายน้ำมันปาล์มของรัฐบาล และภยาน้ำมัน
ปาล์ม ของประเทศไทย ตลอดจนการศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเท
ไทย โดยใช้แนวคิดทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขันของ Michael E. Porter

ผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยมีพื้นที่เหมาะสมสำหรับการเพาะปลูกปาล์มน้ำมันอย่างดี และมี
ปัจจัยพื้นฐานที่ครบถ้วน ผลผลิตน้ำมันปาล์มสามารถนำไปใช้เป็นวัตถุดิบและผลผลิตได้ในหลากหลาย
อุตสาหกรรม ซึ่งอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มสามารถแบ่งได้เป็น 3 ช่วงของการผลิตคือ อุตสาหกรรมขั้นต้น เป็น
อุตสาหกรรมการปลูกปาล์มน้ำมันสด อุตสาหกรรมขั้นกลาง เป็นอุตสาหกรรมการสกัดน้ำมันปาล์ม และ
อุตสาหกรรมขั้นปลาย เป็นอุตสาหกรรมการกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ โดยการวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขัน
พบว่า ค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำของประเทศไทยต่ำกว่าประเทศมาเลเซียถึง 1 เท่า ต้นทุนการสกัดน้ำมันปาล์มดิบของ
ประเทศไทยใกล้เคียงกับประเทศมาเลเซีย และต้นทุนการกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ของประเทศไทยสูงกว่า
ประเทศมาเลเซีย อุปสงค์ของน้ำมันปาล์มส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อการบริโภคน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์สำหรับประกอบ
อาหารเนื่องจากมีราคาที่ถูกกว่าน้ำมันพืชชนิดอื่นๆ การนำเข้าน้ำมันปาล์มของประเทศไทยเป็นไปเพื่อชดเชยการ
ขาดตลาดภายในประเทศ และในด้านการส่งออกมีการส่งออกสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีพ.ศ.2546 - 2550
ประเทศไทยมีพันธกรณีการเปิดตลาดสินค้าน้ำมันปาล์มภายใต้ความตกลงต่างๆ อยู่มากมาย โดยส่วนมากเป็นการ
ลดภาษีการทำให้เหลือร้อยละศูนย์ ซึ่งส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมต้นน้ำ เกิดผลเสียแก่เกษตรกรขายผลผลิต
ปาล์มน้ำมันได้ในราคาต่ำลง และส่งผลดีให้แก่อุตสาหกรรมกลางน้ำ และปลายน้ำ ที่มีต้นทุนน้ำมันปาล์มถูกลง
กว่าเดิม รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทยเกิดการแข่งขันสูงขึ้นจากการแข่งขัน
ของต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะของการศึกษา เกษตรกรเป็นผู้ผลิตวัตถุดิบขั้นต้นที่กำหนดราคาของน้ำมันปาล์มแต่ขาดการ
สนับสนุนและดูแล รัฐบาลจึงต้องเข้ามาช่วยเหลือเกษตรกรอย่างจริงจังเพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มปริมาณ
ผลผลิต และรัฐบาลควรจัดตั้งหน่วยงานที่อำนวยความสะดวกในการหาข้อมูลและศึกษาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม
เพื่อเป็นแหล่งความรู้ให้ผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มต่อไป

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Jirayu Chanthongkaew 2010: An Analysis of Factors Affecting the Competitive Advantage of Thailand's Palm Oil Industry. Master of Economics, Major Field: Economics, Department of Economics. Thesis Advisor: Associate Professor Chiraphan Kuladilok, M.Econ. 113 pages.

This research has two main aims. The first aim is to analyze the history of palm oil, palm oil plantation, palm oil fresh fruit market, crude palm oil market, RBD pure palm oil market, production and market for the palm oil industry, export and import of palm oil, government policy of palm oil and palm oil taxation. The second aim is to analyze the Competitive Advantage of Thailand's Palm Oil Industry using Michael E Porter's theory.

The results of the study are as follows: Thailand's environment and climate is suitable for palm oil plantation together with all the necessary infrastructures. Palm oil is utilized by in many industries other than the vegetable cooking oil. The palm oil industry can be separated into 3 different industries. They are palm oil plantation, the Palm oil extraction, and the Palm oil refinery. The wage rate for palm oil plantation workers in Thailand is lower than in Malaysia by 100 percent and, for the palm oil extraction industry, Thailand has similar cost compared to Malaysia's but, for the palm oil refinery industry, Thailand has higher cost than Malaysia's. The demand for palm oil is for both household consumption and industrial use. According to the Free Trade Area agreements the tariff rate for palm oil is to be cut to zero and this will affect the domestic palm oil price. It will also affect income of farmers. The price of palm oil fresh fruit bunches and other related products will fall. The FTA will stimulate Thailand's palm oil total production as well as efficiency, however.

From the result of this study, it is recommended that the government issues policy to help the farmers to cut their production cost or to increase palm oil fresh fruit yield.

_____ / _____ / _____

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ
รศ.จิรพรรณ กุลคลิก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ อ.ดร.สุภาณี หาญพัฒนานุสรณ์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา แนะนำและแก้ไข
ข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่โครงการปริญญาโทเศรษฐศาสตร์ (ภาคค่ำ) ทุกคน ที่ช่วยเหลือ
ในการติดต่อประสานงานในเรื่องต่างๆ

ขอขอบพระคุณ ผศ .ดร.สังเวียน จันทร์ทองแก้ว และนางพรณี จันทร์ทองแก้ว ผู้เป็นบิดา
และมารดาที่ให้การดูแลและสนับสนุนในทุกๆ ด้าน รวมถึงเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ทุกคนที่คอยให้กำลังใจ
ผู้วิจัยมาโดยตลอด จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ประโยชน์อันใดที่วิทยานิพนธ์นี้พึงมี ผู้วิจัยขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน และ
สำหรับความผิดพลาดใดๆ ที่เกิดขึ้นผู้วิจัยขออภัยไว้เพียงแต่ผู้เดียว

จิรายุ จันทร์ทองแก้ว
มิถุนายน 2553

สารบัญ

หน้า	
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
ขอบเขตของการศึกษา	8
วิธีการศึกษา	9
การเก็บรวบรวมข้อมูล	9
การวิเคราะห์ข้อมูล	9
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	11
แนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	11
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
กรอบแนวคิดการวิจัย	22
บทที่ 3 สภาพทั่วไป	24
ประวัติปาล์มน้ำมัน	24
สภาพการผลิตปาล์มน้ำมัน	25
สภาวะตลาดปาล์มน้ำมัน	32
สภาวะตลาดน้ำมันปาล์มดิบ	35
สภาวะตลาดน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์	37
สภาพการผลิตและการตลาดอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม	39
การค้าน้ำมันปาล์มระหว่างประเทศ	46
นโยบายของรัฐบาล	48
ข้อสรุปที่ได้จากการศึกษา	51

สารบัญ (ต่อ)

หน้า	
บทที่ 4 ผลการวิจัย	55
ความได้เปรียบเชิงแข่งขัน	55
สถานะปัจจัยการผลิตภายในประเทศ	55
อุปสงค์ภายในประเทศ	66
อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องภายในประเทศ	74
ยุทธการ โครงสร้าง และสภาพการแข่งขันภายในประเทศ	84
บทบาทของรัฐบาล	90
เหตุสุดวิสัย	95
การวิเคราะห์โดยรวม	98
ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่างๆ	102
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	105
สรุปผลการวิจัย	105
ข้อเสนอแนะ	108
ข้อเสนอแนะของการศึกษาครั้งนี้	108
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	109
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	110
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	113

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต ผลผลิตต่อไร่ ของผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ทั่วโลกปีพ.ศ. 2548 – 2550	2
2	เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต ผลผลิตต่อไร่ ราคาที่เกษตรกร ขายได้ และ มูลค่าของผลผลิต ของผู้ผลิตปาล์มน้ำมันของประเทศ ไทยปีพ.ศ.2545 – 2550	5
3	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกน้ำมันปาล์มของประเทศไทย ปีพ.ศ. 2541 – 2551	6
4	ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าน้ำมันปาล์มของประเทศไทย ปีพ.ศ. 2541 – 2551	6
5	ต้นทุนการผลิตน้ำมันพืชดิบ 1 กิโลกรัมของไทย (ปี 2545)	7
6	เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ รายจังหวัด ปีพ.ศ.2550 – 2551	26
7	ราคาปาล์มน้ำมันสดที่เกษตรกรขายได้ภายในประเทศไทย (บาท/กิโลกรัม) ปีพ.ศ.2545 – 2550	33
8	ผลผลิตน้ำมันปาล์มดิบ การใช้ในประเทศ ในรูปน้ำมันปาล์ม ดิบและน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ปีพ.ศ.2545 – 2550	35

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
9	ราคาปาล์มน้ำมันดิบภายในประเทศไทย ปีพ.ศ.2548 – 2550	36
10	ราคาปาล์มน้ำมันดิบภายในประเทศมาเลเซีย ปีพ.ศ.2548 – 2550	36
11	ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ Bulk ขายส่งถึงผู้ซื้อ ของประเทศไทย ปีพ.ศ.2548 – 2550	38
12	ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ Bulk FOB ของประเทศมาเลเซีย ปีพ.ศ.2548 – 2550	38
13	พื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันของประเทศไทยพ.ศ.2545 - 2550	40
14	แผนปฏิบัติการการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ไบโอดีเซล กระทั่งพ.ศ.2548	50
15	พื้นที่ปลูก พื้นที่ให้ผลผลิต และผลผลิตปาล์มน้ำมันของประเทศไทย ปี พ.ศ.2547 – 2550	57
16	อัตราส่วนปุ๋ยเคมีที่ใช้ สูตร อัตราการใส่ ในช่วง 1 ถึง 4 ปีแรกของอายุปาล์มน้ำมันปีพ.ศ.2550	59
17	อัตราส่วนปุ๋ยเคมีที่ใช้ สูตร อัตราการใส่ ในช่วงหลังปีที่ 4 ของอายุปาล์มน้ำมันปีพ.ศ.2550	60

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
18	ราคาน้ำมันเบี่ยงตามชนิด และที่ขาย ปีพ.ศ.2545 – 2550	62
19	อัตรากำลังขั้นต่ำของจังหวัดกระบี่ปีพ.ศ.2545 - 2550	63
20	ลักษณะพันธุ์ปาล์มแต่ละชนิดปีพ.ศ.2550	65
21	เนื้อที่ให้ผล ผลิต และ ผลผลิตต่อไร่ ของปาล์มน้ำมัน ประเทศมาเลเซียและไทยปีพ.ศ.2548 – 2550	66
22	ราคาน้ำมันพืชเบี่ยงตามชนิดบรรจุขวดปีพ .ศ.2545 - 2550 (บาท/ขวด)	70
23	ปริมาณการผลิต สินค้าคงคลัง การส่งออก การนำเข้า และราคา น้ำมันปาล์มชนิดต่างๆ ของประเทศมาเลเซีย ปีพ.ศ.2550	72
24	ปริมาณการส่งออกน้ำมันปาล์มของประเทศมาเลเซีย ปีพ.ศ.2550	73
25	โรงงานสกัดปาล์มน้ำมันทั้งหมดภายในประเทศไทย และ กำลังการผลิตปีพ.ศ.2549	79
26	คุณค่าทางอาหารเบี่ยงตามชนิดของกากปาล์มน้ำมันปีพ .ศ.2550	82
27	การใช้กากเนื้อในเมล็ดปาล์มในสูตรอาหารสัตว์ที่ขึ้นทะเบียนกับ กรมปศุสัตว์ปีพ.ศ.2550	83

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
28	รายชื่อโรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ และกำลังการผลิตปีพ.ศ.2545	85
29	กำลังการผลิตโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ภายในประเทศไทยปีพ.ศ.2545 – 2550	87
30	ราคาปาล์มน้ำมัน น้ำมันปาล์มดิบ แบ่งตามชนิด บาม/ กิโลกรัม ปีพ.ศ.2550	89
31	ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ชนิดโอเลอินปีพ.ศ.2545 - 2550 (ราคาซื้อขายทั่วไปส่งมอบผู้ซื้อ)	89
32	แผนปฏิบัติการการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ไบโอดีเซลกระทรวงพลังงานปีพ.ศ.2548	93
33	สถานการณ์ภัยแล้งภายในประเทศไทย ปีพ.ศ.2545 – 2550	97
34	ฤดูกาลเกิดฝนแล้งและฝนทิ้งช่วง ในภาคต่างๆ ของประเทศไทยปีพ.ศ.2550	97

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า	
1	การแปรรูปขั้นสุดท้ายของน้ำมันปาล์มและน้ำมันเมล็ดใน	4
2	Porter's Diamond Model	18
3	กรอบแนวคิดการวิจัย	23
4	พื้นที่ให้ผลปาล์มน้ำมันของไทย มาเลเซีย และ อินโดนีเซีย ปีพ.ศ.2548-2550 (ไร่)	28
5	ผลผลิตปาล์มน้ำมันต่อไร่ต่อปีของไทย มาเลเซีย และ อินโดนีเซีย ปีพ.ศ.2548-2550 (ตัน/ไร่)	28
6	สัดส่วนเนื้อที่ให้ผลปาล์มน้ำมันรวมของโลกปีพ.ศ.2548	29
7	สัดส่วนเนื้อที่ให้ผลปาล์มน้ำมันรวมของโลกปีพ.ศ.2550	30
8	สัดส่วนผลผลิตปาล์มน้ำมันของโลกแยกตามรายประเทศ ที่สำคัญปีพ.ศ.2550	31
9	ผลผลิตปาล์มน้ำมันต่อไร่ของประเทศผู้ผลิตที่สำคัญของโลก (กิโลกรัมต่อไร่)	32
10	ราคาปาล์มน้ำมันสดหน้าโรงงานรายเดือนของประเทศไทย (บาท/กิโลกรัม)	

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า	
11	ดัชนีผลผลิตปาล์มน้ำมันรายเดือนของประเทศไทย	34
12	ราคาน้ำมันปาล์มดิบภายในประเทศไทยเปรียบเทียบกับ ประเทศมาเลเซีย (บาท/กิโลกรัม)	37
13	ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ภายในประเทศไทยเปรียบเทียบกับ ประเทศมาเลเซีย (บาท/กิโลกรัม)	38
14	ปริมาณการส่งออกน้ำมันปาล์มของประเทศไทย (ตัน)	47
15	ปริมาณการส่งออกน้ำมันปาล์มของประเทศไทย	47
16	แผนที่แสดงความเหมาะสมของพื้นที่สำหรับปลูกปาล์มน้ำมันใน ประเทศไทย	58
17	ราคารู้อยเคมีรายปีแบ่งตามชนิดรู้อย (บาท/ตัน)	61
18	ราคาน้ำมันดิบ Crude Oil (ดอลลาร์/บาเรล)	61
19	พันธุ์ปาล์มที่ปลูกภายในประเทศไทย (ร้อยละ)	64
20	ปริมาณการใช้น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว B5	70

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า	
21	อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทย	76
22	ความสัมพันธ์ของปัจจัยทั้ง 6 ของระบบเพชรที่สมบูรณ์ ของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทย	103
23	ความสัมพันธ์และผลกระทบของเหตุสุดวิสัยจากการเกิดภัยแล้ง	104

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันมีเพียง 42 ประเทศทั่วโลกที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมัน ต่างจากพืชน้ำมันประเภทอื่น ๆ ที่ปลูกกันกว้างขวางทั่วโลก เนื่องจากพื้นที่ที่เหมาะสมปลูกปาล์มน้ำมันจะอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 10 เหนือ-ใต้เส้นศูนย์สูตร หรืออย่างสูงไม่เกินเส้นรุ้งที่ 20 เหนือ-ใต้เส้นศูนย์สูตร และ ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่ชอบอากาศร้อนและฝนตกชุก ดังนั้นการเพาะปลูกปาล์มน้ำมันจะให้ผลดีในเขตที่ราบต่ำของภูมิภาค ใกล้เคียงทะเล ประเทศที่ให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันมากที่สุดห้าอันดับแรกของโลกในปี.ศ.2550 ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ และ ประเทศไทย ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทยมีความสำคัญในการสร้างความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับการผลิตอื่นๆ ทั้งด้านการใช้เป็นวัตถุดิบและการใช้ผลผลิต (Forward and Backward Linkages) อุตสาหกรรมที่ใช้น้ำมันพืชเป็นวัตถุดิบได้แก่อุตสาหกรรมยาและเครื่องสำอาง อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ อุตสาหกรรมผงซักฟอก เป็นต้น อุตสาหกรรมที่ใช้เป็นผลผลิตได้แก่ อุตสาหกรรมน้ำมันพืช อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ เป็นต้น โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มของน้ำมันปาล์มสามารถแบ่งได้เป็น 3 ชั้นอุตสาหกรรมดังนี้ 1) อุตสาหกรรมขั้นต้นเป็นอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน โดยการเพาะปลูกเป็นการเพาะปลูกของเกษตรกร 2) อุตสาหกรรมขั้นกลาง คืออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มดิบ ที่ได้จากการสกัดปาล์มน้ำมันสดที่เกษตรกรขาย 3) อุตสาหกรรมขั้นสุดท้าย ได้แก่ อุตสาหกรรมกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ซึ่งนำน้ำมันปาล์มดิบมากลั่นเป็นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ไปผลิตต่อในอุตสาหกรรมสบู่ อุตสาหกรรมครีมเทียม เนยเทียม และนมข้น อุตสาหกรรมขนมสำเร็จรูป และ อุตสาหกรรมการผลิตไบโอดีเซล เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2551)

ตารางที่ 1 เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต ผลผลิตต่อไร่ ของผู้ปลูกปาล์มน้ำมันทั่วโลกปีพ.ศ.2548 – 2550

ประเทศ	เนื้อที่ให้ผล (1,000 ไร่)			ผลผลิต (1,000 ตัน)			ผลผลิตต่อไร่ (กก.)		
	2548	2549	2550	2548	2549	2550	2548	2549	2550
รวมทั้งโลก	80,447	82,194	86,464	173,273	180,289	190,573	2,154	2,193	2,204
อินโดนีเซีย	23,063	25,750	28,625	64,255	70,000	78,000	2,786	2,718	2,725
มาเลเซีย	22,188	23,000	23,688	75,650	75,400	77,700	3,410	3,278	3,280
ไนจีเรีย	20,938	19,219	19,688	8,500	8,300	8,500	406	432	432
ไทย	2,026	2,374	2,663	5,003	6,715	6,390	2,469	2,828	2,399
โคลัมเบีย	1,060	1,031	1,031	3,273	3,200	3,200	3,088	3,104	3,104
เอกวาดอร์	803	813	844	1,930	2,000	2,100	2,403	2,460	2,488
กานา	2,033	2,081	1,875	2,025	2,097	1,900	996	1,008	1,013
โกตดิวัวร์	1,232	1,138	1,188	1,350	1,413	1,448	1,096	1,242	1,219
ปาปัวนิวกินี	550	575	600	1,300	1,350	1,400	2,364	2,348	2,333
แคเมอรูน	363	363	363	1,300	1,300	1,300	3,581	3,581	3,581
อื่นๆ	6,191	5,850	5,899	8,687	8,514	8,635	1,403	1,455	1,464

ที่มา: สำนักงานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2552)

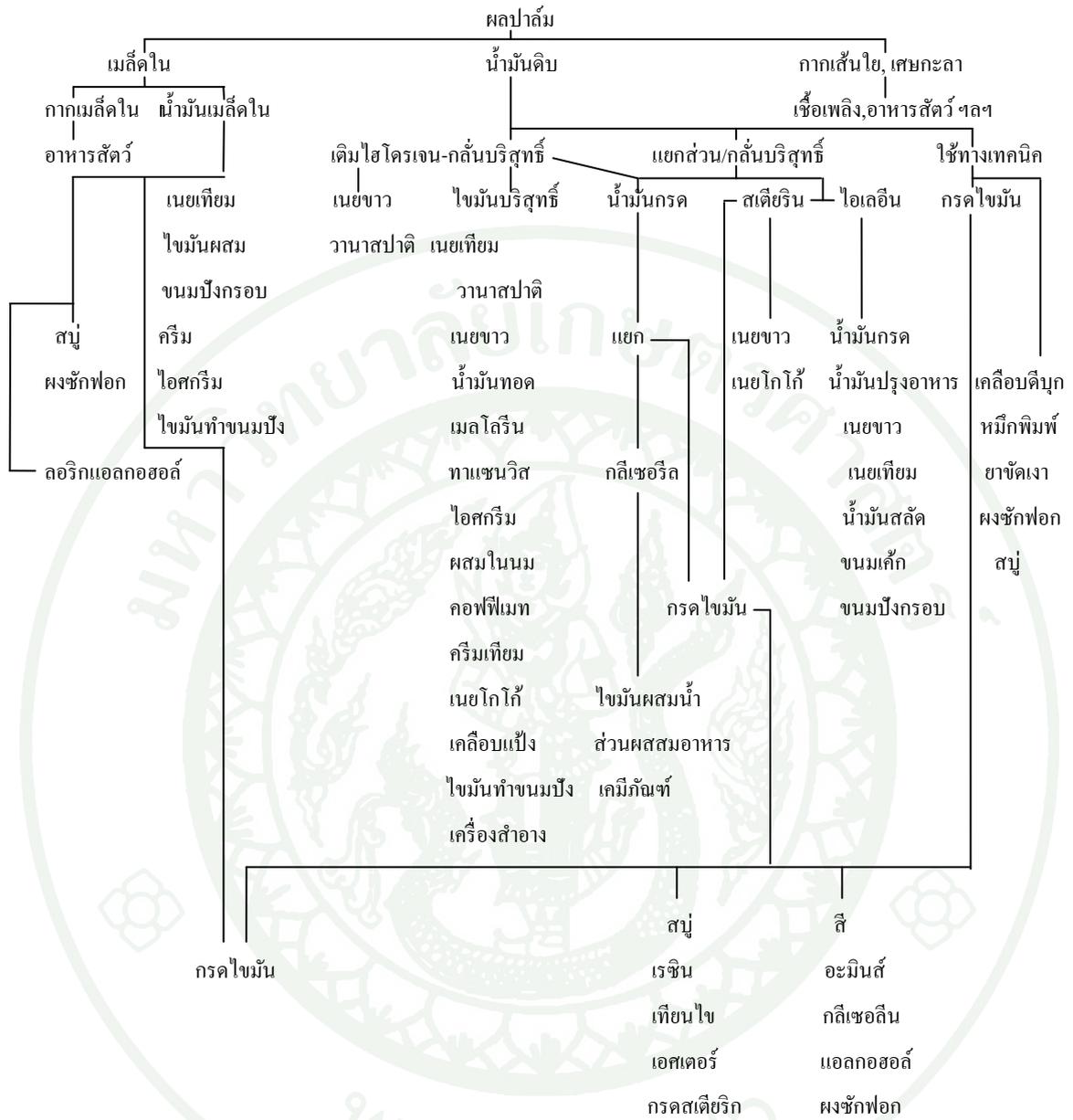
น้ำมันปาล์มสามารถนำไปบริโภคและอุปโภคได้หลายๆ 2 อุตสาหกรรมได้แก่ ใช้ในอุตสาหกรรมอาหาร เช่น ใช้ปรุงอาหาร ทำขนมขบเคี้ยว เนย เนยเทียม ไอศกรีม เป็นต้น ส่วนการบริโภคและอุปโภคน้ำมันปาล์มอีกทางหนึ่งคือ ใช้ในอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น พงชั๊กฟอก จาระบี สบู่ น้ำมันไบโอดีเซล เป็นต้น (ภาพที่ 1) นอกจากนี้ปริมาณการใช้้ำมันปาล์มมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นในอนาคต เนื่องจากปัจจุบันราคาน้ำมันปิโตรเลียมมีแนวโน้มที่สูงขึ้น (Oil Crisis) ซึ่งน้ำมันปาล์มสามารถนำไปเป็นส่วนประกอบในการผลิตน้ำมันปาล์มดีเซล และน้ำมันไบโอดีเซล ซึ่งเป็นที่ใช้นกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบันเนื่องจากมีราคาที่ถูกกว่าน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว

เมื่อพิจารณาปริมาณการผลิตน้ำมันปาล์มของประเทศไทยจะพบว่าพื้นที่การเพาะปลูกปาล์มน้ำมันของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2545 มีพื้นที่เพาะปลูก 1,956,000 ไร่ และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็น 3,198,000 ไร่ ในปี พ.ศ. 2550 และเนื่องจากต้นปาล์มน้ำมันจะให้ผลผลิตในช่วงปีที่ 4 ของอายุ จึงมีพื้นที่ให้ผลผลิต 1,644,000 ไร่ ใน พ.ศ. 2545 และ 2,663,000 ไร่ ในปี พ.ศ. 2550 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการเพาะปลูกปาล์มน้ำมันภายในประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ตารางที่ 2) และเมื่อพิจารณาผลผลิตต่อไร่จะพบว่าประเทศไทยมีผลผลิต 2,828 กก./ไร่ ในปี พ.ศ. 2549 และ 2,399 กก./ไร่ ในปี พ.ศ. 2550 ซึ่งจะเห็นได้ว่าจะแตกต่างกันมากเนื่องจากในปี พ.ศ. 2550 เกิดภัยแล้ง ซึ่ง

เป็นธรรมชาติของสินค้าเกษตรที่จะให้ผลผลิตแปรปรวนตามสภาพอากาศและสิ่งแวดล้อม หากพิจารณาผลผลิตปาล์มน้ำมันต่อไร่ของประเทศไทยกับประเทศผู้ผลิตรายอื่นๆ จะพบว่าประเทศไทยมีขีดความสามารถในการผลิตใกล้เคียงกับผู้ผลิตรายอื่นๆ

หากพิจารณาปริมาณการนำเข้าน้ำมันปาล์มของประเทศไทยพบว่า ในปี พ.ศ. 2545 มีปริมาณการนำเข้า 26,585 ตัน และเพิ่มขึ้นเป็น 40,007 ตัน ในปี พ.ศ. 2550 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอุปสงค์ที่มีอยู่ภายในประเทศ (ตารางที่ 3) และหากพิจารณาปริมาณการส่งออกน้ำมันปาล์มของประเทศไทยพบว่า ในปี พ.ศ. 2545 มีปริมาณการส่งออก 173,812 ตัน และเพิ่มขึ้นเป็น 304,932 ตัน ในปี พ.ศ. 2550 สูงขึ้นอย่างมากซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการผลิตของประเทศไทย (ตารางที่ 4)

การผลิตน้ำมันพืชชนิดต่างๆ ภายในประเทศไทยมีการผลิตจากพืชหลายชนิด เช่น ปาล์ม น้ำมัน มะพร้าวแห้ง ถั่วเหลือง ถั่วลิสง งา และ ละหุ่ง ซึ่งแต่ละชนิดมีต้นทุนในการผลิตที่แตกต่างกันออกไป เมื่อพิจารณาด้านต้นทุนการผลิตแล้วปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่มีต้นทุนน้ำมันดิบต่ำที่สุดในบรรดาพืชให้น้ำมัน (ตารางที่ 5)

ภาพที่ 1 การแปรรูปขั้นสุดท้ายของน้ำมันปาล์มและน้ำมันเมล็ดใน
ที่มา: พัชรเกตุ อุคมสุขธรรม (2552)

ตารางที่ 2 เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต ผลผลิตต่อไร่ ราคาที่เกษตรกรขายได้ และ มูลค่าของผลผลิต ของผู้ผลิตปาล์มน้ำมันของประเทศไทยปีพ.ศ.2545 – 2550

ปี	เนื้อที่ยืนต้น	เปลี่ยนแปลง	เนื้อที่ให้ผล	เปลี่ยนแปลง	ผลผลิต	เปลี่ยนแปลง	ผลผลิตต่อไร่	เปลี่ยนแปลง	ราคาที่จะขายได้	เปลี่ยนแปลง	มูลค่าของผลผลิตตามราคาที่จะขายได้
	(1,000 ไร่)	(ร้อยละ)	(1,000 ไร่)	(ร้อยละ)	(1,000 ตัน)	(ร้อยละ)	(กก.)	(ร้อยละ)	(บาท/กก.)	(ร้อยละ)	(ล้านบาท)
2545	1,956	-	1,644	-	4,001	-	2,434	-	2.3	-	9,203
2546	2,057	5.16	1,799	9.42	4,903	22.54	2,725	11.95	2.34	1.73	11,472
2547	2,405	16.91	1,932	7.39	5,182	5.69	2,682	-1.57	3.11	32.90	16,115
2548	2,748	14.26	2,026	4.86	5,003	-3.45	2,469	-7.94	2.76	-11.25	13,807
2549	2,954	7.49	2,374	17.17	6,715	34.21	2,828	14.54	2.39	-13.40	16,049
2550	3,198	8.25	2,663	12.17	6,390	-4.83	2,399	-15.16	4.07	70.29	26,007

ที่มา: สำนักงานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2552)

ตารางที่ 3 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกน้ำมันปาล์มของประเทศไทยปีพ.ศ.2545 – 2550

ปี	ปริมาณ (ตัน)	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านบาท)	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2545	173,812	-41.51	2,687.90	-14.32
2546	221,939	27.68	4,001.50	48.87
2547	254,847	14.82	5,702.10	42.49
2548	195,508	-23.28	4,084.10	-28.37
2549	304,932	55.96	5,129.20	25.58
2550	304,932	0	10,443.90	103.61

ที่มา: สำนักงานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2552)

ตารางที่ 4 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าน้ำมันปาล์มของประเทศไทยปีพ.ศ.2545 – 2550

ปี	ปริมาณ (ตัน)	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านบาท)	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2545	26,585	11.02	657.9	-9.14
2546	42,161	58.58	1,071.80	62.91
2547	101,984	141.89	2,442.60	127.89
2548	46,953	-53.96	1,233.00	-49.52
2549	35,737	-23.88	1,017.60	-17.46
2550	40,007	11.94	1,323.00	30.01

ที่มา: สำนักงานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2552)

ตารางที่ 5 ต้นทุนการผลิตน้ำมันพืชดิบ 1 กิโลกรัมชนิดต่างๆ ของประเทศไทยปีพ.ศ. 2545

วัตถุดิบ	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตน้ำมัน (กก./ไร่)	ต้นทุนน้ำมันดิบ 1 กก. (บาท)
ปาล์มน้ำมัน	2,807	523	6 – 18
มะพร้าวแห้ง	-	-	13 – 29
ถั่วเหลือง	230	52	33 – 44
ถั่วลิสง	252	51	39 – 67
งา	99	24	34 – 86
ละหุ่ง	110	44	12 – 27

ที่มา: ศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันสุราษฎร์ธานี (2552)

การผลิตน้ำมันปาล์มภายในประเทศไทยเติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่การขยายตัวเป็นไปเพื่อการบริโภคภายในประเทศ ในขณะที่ความต้องการของโลกมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น จากการบริโภคและอุปโภค และความต้องการเพื่อนำไปผลิตเป็นเชื้อเพลิงทางเลือก และน้ำมันปาล์มมีต้นทุนในการผลิตที่ต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับน้ำมันพืชชนิดอื่นๆ ดังนั้นเพื่อเตรียมความพร้อมในการแข่งขันกับต่างประเทศ จึงสมควรที่จะศึกษาถึงศักยภาพและความสามารถในการผลิตเพื่อการส่งออกน้ำมันปาล์มของประเทศไทยอันจะนำไปสู่ศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันของไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึง ประวัติปาล์มน้ำมัน สภาพการผลิตปาล์มน้ำมัน สภาวะตลาดปาล์มน้ำมัน สภาวะตลาดน้ำมันปาล์มดิบ สภาวะตลาดน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ สภาพการผลิตและการตลาด อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม การค่าน้ำมันปาล์มระหว่างประเทศ นโยบายของรัฐบาล ของประเทศไทย

2. เพื่อศึกษาปัจจัยทั้ง 6 ด้าน ที่มีผลต่อความได้เปรียบเชิงแข่งขันในอุตสาหกรรมน้ำมัน
ปาล์มของประเทศไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึง ประวัติปาล์มน้ำมัน สภาพการผลิตปาล์มน้ำมัน สภาวะตลาดปาล์มน้ำมัน
สภาวะตลาดน้ำมันปาล์มดิบ สภาวะตลาดน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ สภาพการผลิตและการตลาด
อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม การค้าน้ำมันปาล์มระหว่างประเทศ และนโยบายของรัฐบาล ของประเทศ
ไทย เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการผลิตและการส่งออก รวมถึงการแก้ไข
ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้ประเทศไทยมีศักยภาพในอุตสาหกรรมผลิตน้ำมันปาล์มมากขึ้น

2. เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยทั้ง 6 ด้านที่เป็นปัจจัยในความได้เปรียบเชิงแข่งขัน เพื่อพัฒนา
ศักยภาพในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทย และกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับความ
ได้เปรียบเชิงแข่งขันที่เกิดขึ้น

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา ไว้ดังนี้

1. ศึกษาถึงประวัติปาล์มน้ำมัน สภาพการผลิตปาล์มน้ำมัน สภาวะตลาดปาล์มน้ำมัน
สภาวะตลาดน้ำมันปาล์มดิบ สภาวะตลาดน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ สภาพการผลิตและการตลาด
อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม การค้าน้ำมันปาล์มระหว่างประเทศ และนโยบายของรัฐบาล ปีพ.ศ. 2546
– 2550

2. ศึกษาปัจจัยทั้ง 6 ด้านที่มีผลต่อความได้เปรียบเชิงแข่งขันในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม
ของประเทศไทยในช่วง ปีพ.ศ. 2546 – 2550

วิธีการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่นำมาทำการศึกษาคือข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รวบรวมจากเอกสารรายงานการศึกษาและบทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จากหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมการส่งออก กรมศุลกากร ธนาคารกรุงไทย และธนาคารกสิกรไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาถึงประวัติ สภาพการผลิต การตลาด การนำเข้าและส่งออก ภาษี กฎข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทย โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บทความ และการค้นคว้าจากแหล่งต่างๆ เช่น กรมส่งเสริมการส่งออก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นต้น มาทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีเชิงพรรณนา นำเสนอด้วยภาพและตาราง เพื่อใช้อธิบายอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มภายในประเทศไทย

2. การศึกษาปัจจัยความได้เปรียบเชิงแข่งขันในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทย ดังนี้

2.1 สภาวะปัจจัยการผลิตในประเทศ (Factor Condition) โดยพิจารณาความอุดมสมบูรณ์ของปัจจัยการผลิตและโครงสร้างต้นทุนการผลิตเพื่อศึกษาว่าอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มใช้ปัจจัยการผลิตชนิดใดและเปรียบเทียบความอุดมสมบูรณ์ของปัจจัยการผลิตชนิดนั้น รวมถึงระดับราคาปัจจัยการผลิตชนิดนั้นว่ามีระดับต่ำหรือไม่ ถ้ามีระดับต่ำแสดงว่าอาจมีความได้เปรียบในปัจจัยการผลิตชนิดนั้นมากกว่า นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาในด้านคุณภาพปัจจัยการผลิตควบคู่อีกด้วย

2.2 อุปสงค์ภายในประเทศ (Demand Condition) โดยพิจารณาถึงความต้องการน้ำมันปาล์มภายในประเทศ เพื่อพิจารณาขนาดของตลาดน้ำมันปาล์มภายในประเทศ นอกจากนี้ยังรวมถึงการเกิดก่อนของอุปสงค์ภายในประเทศและในส่วนของการเกิดขึ้นก่อนของอุปสงค์ภายในประเทศ ถ้า

ประเทศใดมีการเกิดขึ้นของอุปสงค์ภายในประเทศก่อนและสามารถกลายเป็นอุปสงค์สากลได้ ประเทศนั้นจะมีความได้เปรียบด้านความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น

2.3 อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศ (Supporting and Related Industries) ศึกษาอุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศไทยและสภาพการแข่งขันในอุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องภายในประเทศ เนื่องจากมีความเชื่อว่าอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทยมีอุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องที่มีประสิทธิภาพ จะทำให้อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทยมีความได้เปรียบในการแข่งขันมาก

2.4 กลยุทธ์โครงสร้างตลาดและสภาพการแข่งขันในประเทศอุตสาหกรรม (Company Strategy Structure and Rivalry) โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิในการศึกษาโครงสร้างของธุรกิจส่วนใหญ่ และสภาพการแข่งขันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย โดยพิจารณาว่ายังมีการแข่งขันสูงเท่าใดจะทำให้เกิดความได้เปรียบเชิงแข่งขันสูงขึ้นเท่านั้น

2.5 เหตุสุตวิสัย (Chance) โดยศึกษาถึงปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ซึ่งผู้ผลิตไม่สามารถทำการควบคุมได้ ตัวอย่างเช่น ปรากฏการณ์ธรรมชาติ การกีดกันทางการค้า เป็นต้น เพื่อศึกษาว่าเหตุสุตวิสัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทย จะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ให้ได้รับประโยชน์จากเหตุสุตวิสัยนั้นหรือไม่ ซึ่งในขณะเดียวกันประเทศก็อาจเสียผลประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน

2.6 รัฐบาล (Government) โดยศึกษาถึงนโยบายของรัฐบาลประเทศไทย ที่เกี่ยวข้องกับการอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ทั้งนโยบายภายในประเทศ และนโยบายภายนอกประเทศว่ามีทิศทางที่จะส่งเสริมและขัดขวางการสร้างเสริมความได้เปรียบในการแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มอย่างไร

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

แนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดความสามารถในการแข่งขัน

โดยทั่วไป ความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) ของธุรกิจหนึ่งๆ ย่อมหมายถึง ความสามารถของผู้ประกอบการธุรกิจที่จะออกแบบ ผลิต และบริหารการตลาดของสินค้าและบริการได้ดีกว่าบริษัทคู่แข่งจากทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สำหรับความสามารถในการแข่งขันในระดับประเทศนั้นงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ประเทศสามารถมีการขยายตัวของการส่งออก และการลงทุนในอัตราที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามความสามารถในการแข่งขันยังมีความหมายที่มากกว่านั้นเช่น สถาบัน World Economic Forum (WEF) และ International Institute for Management Development (IMD) กล่าวว่าความสามารถในการแข่งขันเป็นความสามารถของประเทศที่จะรักษามูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจไว้ได้ในระยะยาว โดยเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่ง นอกจากนี้ประธานาธิบดีโรนัล เรแกน (1983) ได้ให้ความหมายว่า ความสามารถในการแข่งขันเป็นความสามารถของประเทศในการผลิตสินค้าและบริการที่สามารถแข่งขันในตลาดต่างประเทศได้ ในขณะที่ยังคงสามารถเพิ่มมาตรฐานในการครองชีพของประชากรได้อย่างต่อเนื่อง ขณะที่ยุทธสุนทร วิภาค (2536) ได้ให้ความเห็นว่า ความสามารถในการแข่งขันเป็นสิ่งที่ครอบคลุมปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยไม่จำกัดแค่การส่งออกเท่านั้น เพราะแม้ว่าประเทศหนึ่งสามารถเพิ่มการส่งออกได้มากขึ้น แต่ถ้าการขยายตัวของการส่งออกเกิดจากค่าเงินที่ต่ำกว่าความเป็นจริง หรือการกดค่าแรงให้ต่ำกว่า การที่รัฐให้เงินอุดหนุนแก่สินค้าส่งออก ความสำเร็จจากการส่งออกก็ไม่จัดเป็นความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศได้ เพราะมาตรการที่ใช้ย่อมมีผลทำให้รายได้ที่แท้จริงของประชากรลดลงโดยความสามารถในการแข่งขันสามารถพิจารณาได้ใน 2 รูปแบบ ขึ้นอยู่กับการมองความสามารถในการแข่งขันว่าอยู่ในรูปสถิต (Statics) หรือ พลวัต (Dynamic) งานวิจัยส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับความสามารถในการแข่งขันในรูปสถิตซึ่งพิจารณาจากสถิติทางการค้าระหว่างประเทศเป็นสำคัญ การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของประเทศในรูปพลวัต ซึ่งถึงแม้ว่าจะมีความเหมาะสมกว่าเพราะเป็นการศึกษาความสามารถในการแข่งขันของประเทศใน

ระยะยาว โดยพิจารณาจากความสามารถและศักยภาพในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการส่งออก อันสะท้อนถึงความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว แต่การศึกษาดังกล่าวมักมีข้อจำกัดในเรื่องเวลาและงบประมาณ แต่การศึกษานางานวิจัยนี้จึงยังเป็นการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของประเทศในรูปสถิต (Static)

แนวคิดทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน (Competitive Advantage Theory)

Michael E. Porter ได้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาระดับความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรม โดย Porter มีแนวความคิดว่า ภาวะการแข่งขันในการค้าโลกประเทศทุกประเทศย่อมพยายามเลือกกลยุทธ์วิธีที่ดีที่สุด ที่จะก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage) ในอุตสาหกรรมของประเทศตน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนทั้งอุตสาหกรรมในประเทศตนเองและคู่แข่ง เพื่อให้สามารถหาแนวทางปรับตัวให้แข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพในตลาดโลกที่มีการแข่งขันอย่างรุนแรง

เครื่องมือที่ Porter นำมาอธิบายความได้เปรียบเชิงแข่งขัน เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันคือ ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ โดยมีปัจจัยแห่งความได้เปรียบทางการแข่งขันของประเทศด้วยกัน 4 กลุ่ม คือสถานะ ปัจจัยการผลิตในประเทศ (Factor Condition) อุปสงค์ในประเทศ (Demand Condition) อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศ (Related and Supporting Industries) โครงสร้างและสภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมในประเทศ (Firm Strategy Structure and Rivalry) (สุรชัย รัตนกิจตระกูล, 2536 อ้างถึง Porter, 1990)

สภาวะปัจจัยการผลิตในประเทศ (Factor Condition)

ปัจจัยการผลิตสามารถแบ่งลำดับชั้นได้เป็น ปัจจัยการผลิตทั่วไป และปัจจัยเฉพาะทาง โดยปัจจัยทั่วไป หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน (Infrastructure) แหล่งเงินทุนประเภทหนึ่งกำลังคนระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่าที่ไม่จำกัดว่าต้องใช้ในอุตสาหกรรมใด โดยปัจจัยเฉพาะทาง หมายถึง บุคลากรที่ได้รับการศึกษาหรือการฝึกอบรมเฉพาะทาง (ซึ่งมักเป็นการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี) โครงสร้างพื้นฐานสำหรับจุดมุ่งหมายพิเศษเฉพาะทาง และวิทยาการความรู้ขั้นสูงที่ใช้ได้เฉพาะทาง เป็นต้น ปัจจัยเฉพาะทางเหล่านี้ใช้ได้กับบางอุตสาหกรรมเป็นการเฉพาะเท่านั้น

ปัจจัยทั่วไปมักเป็นบ่อเกิดแห่งความได้เปรียบด้านการแข่งขันขั้นต่ำ ในขณะที่ปัจจัยเฉพาะทางมักเป็นบ่อเกิดแห่งข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันขั้นสูง ปัจจัยเฉพาะทางก่อให้เกิดนวัตกรรมได้มากกว่าปัจจัยทั่วไปในการพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน หรือข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของประเทศและบริษัท ดังนั้น จึงต้องยกระดับและเพิ่มจำนวนปัจจัยการผลิตอย่างไม่หยุดยั้งจากปัจจัยทั่วไปสู่ปัจจัยเฉพาะทาง นอกจากนั้นมาตรฐานในการแบ่งระหว่างปัจจัยทั่วไปและปัจจัยเฉพาะทางก็ยกสูงขึ้นเรื่อยๆ ไปพร้อมๆ กับความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ปัจจัยเฉพาะทางสำหรับปัจจุบันจะกลายเป็นปัจจัยทั่วไปในอนาคต (สุรชัย รัตนกิจตระกูล, 2536 อ้างถึง Porter, 1990)

อุปสงค์ในประเทศ (Demand Condition)

อุปสงค์ภายในประเทศมีผลต่อรูปแบบที่บริษัทต่างๆ ตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อ ประเทศจะมีข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันในอุตสาหกรรม หรือส่วนของอุตสาหกรรมที่อุปสงค์ในประเทศให้รูปแบบแห่งความต้องการของผู้ซื้อที่ชัดเจนกว่าหรือก่อนประเทศอื่น นอกจากนั้นประเทศจะมีข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันในอุตสาหกรรม หรือส่วนของอุตสาหกรรมที่ผู้ซื้อในประเทศกดดันให้บริษัทต่างๆ เกิดนวัตกรรมที่เร็วกว่า เพื่อให้ได้ข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันที่สูงกว่าประเทศอื่นๆ ข้อแตกต่างระหว่างลักษณะของอุปสงค์ในประเทศของประเทศต่างๆ จะก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างประเทศในด้านข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของประเทศ ดังนั้นสามารถแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการอยู่กับผู้ซื้อที่สำคัญต่อการเสริมสร้างรักษาข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของประเทศและของบริษัท อุปสงค์ในประเทศมี 3 ลักษณะที่สำคัญต่อการเสริมสร้างและรักษาข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของประเทศ คือ

1. ส่วนผสมของอุปสงค์ภายในประเทศ ในอุตสาหกรรมเดียวกัน ตลาดบางส่วนมีอาจอุปสงค์ในประเทศที่คล้ายคลึงกับตลาดโลก ในขณะที่ตลาดบางส่วนในประเทศมีสภาพอุปสงค์ที่ต่างจากตลาดโลกมาก บริษัทหรือผู้ประกอบการผลิตจึงมักมีข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันระหว่างประเทศในตลาดส่วนที่คล้ายคลึงกับอุปสงค์โลก ถ้าตลาดส่วนนั้นเป็นส่วนที่มีความสำคัญมากต่อตลาดในประเทศของอุตสาหกรรม และมีความสำคัญมากกว่าตลาดส่วนเดียวกันของอุตสาหกรรมนั้นในประเทศอื่น

2. ผู้ซื้อที่รู้จัก ผู้ซื้อที่รู้จักในสินค้าหรือบริการใด ก็จะตั้งมาตรฐานไว้สูงเวลาเลือกซื้อสินค้าหรือบริการนั้น ซึ่งเท่ากับเป็นแรงกดดันให้บริษัทต้องพัฒนาข้อได้เปรียบด้านการแข่งขัน ดังนั้น ประเทศจะมีข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันในอุตสาหกรรมที่มีผู้ซื้อในประเทศที่รู้จักกว่าผู้ซื้อในต่างประเทศ คำว่าผู้ซื้อในที่นี้หมายถึงผู้บริโภค ช่องทางการจัดจำหน่าย หรือผู้ซื้อที่เป็นบริษัท สถาบัน องค์กร โรงงานต่างๆ (สุรชัย รัตนกิจตระกูล, 2536 อ้างถึง Porter, 1990)

3. อุปสงค์ภายในประเทศเกิดขึ้นก่อนประเทศอื่น อุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองอุปสงค์ในประเทศจะได้เปรียบด้านการแข่งขันระหว่างประเทศ ถ้าอุปสงค์ต่อสินค้าหรือบริการนั้นเกิดขึ้นในประเทศนั้นก่อนประเทศอื่น ในบางกรณีผู้ซื้อในประเทศที่รู้จักกว่าผู้ซื้อในต่างประเทศก็อาจก่อให้เกิดอุปสงค์ในประเทศที่ล่วงหน้าและล้าหน้าอุปสงค์ในต่างประเทศ ในทางตรงกันข้ามถ้าอุปสงค์ในประเทศเกิดขึ้นแล้วก็เกิดขึ้นเฉพาะในประเทศนั้น โดยไม่กลายเป็นอุปสงค์สากล อุตสาหกรรมในประเทศสำหรับอุปสงค์นั้นก็จะเสียเปรียบด้านการแข่งขันระหว่างประเทศ หรือถ้าอุปสงค์ในประเทศตอบสนองอย่างล่าช้าต่อความต้องการใหม่ที่เป็นสากล ประเทศนั้นก็จะเสียเปรียบด้านการแข่งขันระหว่างประเทศในอุตสาหกรรมนั้น

ขนาดของอุปสงค์ในประเทศมีความสำคัญมาก คือ ตลาดใหญ่มีโอกาสสูงกว่าตลาดเล็กที่จะลดต้นทุนต่อหน่วยที่เกิดจากการผลิตครั้งละมากๆ (Economies of Scale) หรือที่จะลดต้นทุนต่อหน่วยที่เกิดจากการสะสมความชำนาญที่ได้จากการผลิตหลายๆ ครั้ง (Learning Curve) แต่ขนาดของอุปสงค์ในประเทศอาจไม่สำคัญในบางกรณี ถ้าประเทศเล็กที่อุปสงค์ในประเทศที่มีขนาดเล็กเกินไป โดยสามารถเพิ่มขนาดอุปสงค์ด้วยการส่งออก อย่างไรก็ตามตลาดใหญ่มีความสำคัญและช่วยส่งเสริมให้เกิดข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของประเทศก็ต่อเมื่อเสริมด้วยลักษณะที่ดีของอุปสงค์ภายในประเทศ (ดังกล่าวข้างต้น) ตลาดใหญ่จะไม่สำคัญและจะไม่ช่วยส่งเสริมให้เกิดข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของประเทศ ถ้าขาดซึ่งลักษณะที่ดีของอุปสงค์ในประเทศ

อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศ (Related and Supporting Industry)

การที่ประเทศมีอุตสาหกรรมสนับสนุนๆ ที่มีข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันระหว่างประเทศมีประโยชน์ในการก่อให้เกิดข้อได้เปรียบทางการแข่งขันระหว่างประเทศของอุตสาหกรรมที่อุตสาหกรรมสนับสนุนๆ นั้นมีความเกี่ยวเนื่องด้านการผลิตอยู่ ทั้งนี้มาจากเหตุปัจจัย 3 ประการ ได้แก่

1. ช่องทางที่รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และบางครั้งมีสิทธิพิเศษมากกว่าผู้อื่นในต่างประเทศ ในการมีวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนที่ดีที่สุด
2. ความร่วมมือกันอยู่ตลอดเวลา ระหว่างบริษัทผู้ใช้กับบริษัทผู้ผลิตวัตถุดิบ ชิ้นส่วน หรือ บริการ
3. ความร่วมมือกันอยู่ตลอดเวลาในกระบวนการนวัตกรรมและกระบวนการยกระดับเพิ่มจำนวนบ่อเกิดแห่งข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันในระบบคุณค่าโลกของทั้งสองฝ่าย และจะเกิดประโยชน์ถ้าทั้งสองฝ่ายตั้งอยู่ใกล้กันมากจนเป็นการกระจุกตัว ซึ่งทำให้การติดต่อสื่อสารและการขนส่งเป็นไปอย่างสะดวก

ประเทศใดประเทศหนึ่งไม่จำเป็นต้องมีข้อได้เปรียบทางการแข่งขันครบทุกอุตสาหกรรมสนับสนุนของอุตสาหกรรมหนึ่ง เพื่อให้อุตสาหกรรมนั้นมีข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนที่สามารถหาซื้อมาได้จากต่างประเทศนั้นจะไม่สำคัญมากนักต่อข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของประเทศและถ้าอุตสาหกรรมสนับสนุนอุตสาหกรรมหนึ่งตั้งอยู่ในประเทศเดียวกันจะมีโอกาสสูงที่จะประสบความสำเร็จระหว่างประเทศในอุตสาหกรรมนั้น และมีความได้เปรียบทางการแข่งขันระหว่างประเทศกับอุตสาหกรรมที่เป็นอุตสาหกรรมสนับสนุนต่ออุตสาหกรรมนั้นในประเทศอื่นๆ (สุรชัย รัตนกิจตระกูล, 2536 อ้างถึง Porter, 1990)

โครงสร้างและสภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมในประเทศ (Firm Strategy Structure and Rivalry)

1. โครงสร้างบริษัทในอุตสาหกรรม เนื่องจากประเทศจะประสบความสำเร็จระหว่างประเทศในอุตสาหกรรมที่มีบ่อเกิดแห่งข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันที่สอดคล้องกับระบบจัดการ ที่สะท้อนลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมของประเทศนั้น

2. สภาพการแข่งขันในประเทศ สภาพการแข่งขันในประเทศเป็นตัวกำหนดหนึ่งในระบบเพชรที่มีน้ำหนักมากที่สุดต่อการกำหนดข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของประเทศ การแข่งขันที่รุนแรงของอุตสาหกรรมในประเทศ จะทำให้อุตสาหกรรมนั้นประสบความสำเร็จระหว่างประเทศในระดับที่สูงมาก เนื่องจากจะเกิดแรงกดดันและกันให้มีการพัฒนาและเกิดเป็นนวัตกรรม ซึ่งการแข่งขันในประเทศมิได้หมายถึงแต่เฉพาะการแข่งขันด้านราคาเท่านั้น อันที่จริงการแข่งขันในด้านอื่น เช่น เทคโนโลยี จะนำมาสู่ข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันที่ยั่งยืนกว่า และการแข่งขันในประเทศที่เข้มข้นมักจะกดดันให้เกิดการส่งออกเพื่อแสวงหาตลาดเพิ่มเติม เพื่อก่อให้เกิดความได้เปรียบด้านต้นทุนที่ลดลงเมื่อมีการผลิตครั้งละมากๆ (สุรชัย รัตนกิจตระกูล, 2536 อ้างถึง Porter, 1990)

กระบวนการแข่งขันข้างต้นจะทวีคูณประโยชน์ขึ้นอีกมาก ถ้าผู้แข่งขันในอุตสาหกรรมเดียวกันไม่อยู่กระจัดกระจายไปทั่วประเทศ แต่กระจุกตัวอยู่ในบริเวณหรือเมืองเดียวกัน และการเปิดตลาดในประเทศโดยไม่กีดกันการนำเข้าอย่างสมบูรณ์ อาจทดแทนการขาดแคลนสภาพการแข่งขันในประเทศที่เข้มข้นได้สำหรับประเทศเล็ก และจำนวนผู้แข่งขันเพียงอย่างเดียวไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ จุดสำคัญ คือคุณภาพของการแข่งขันต้องเข้มข้นด้วย เพราะสภาพการแข่งขันในประเทศที่เข้มข้นถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันที่สมบูรณ์

สรุปได้ว่าการเสริมสร้างความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมนั้น สามารถพิจารณาถึงตัวกำหนดข้อได้เปรียบการแข่งขันของประเทศจาก 4 ปัจจัย ซึ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และประกอบเข้าเป็นระบบเพชร แต่ยังมีปัจจัยภายนอกที่มีบทบาทต่อการเกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันของประเทศอีก 2 ปัจจัย ดังนี้

เหตุสุทธวิสัย (Chance)

หมายถึง การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่อยู่นอกเหนือการควบคุม (โดยมีบ่อยครั้งที่อยู่ภายนอกการควบคุมของรัฐบาลภายในประเทศด้วย แต่อาจอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลประเทศอื่น) ตัวอย่างเช่น สิ่งประดิษฐ์ใหม่ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่สำคัญ (เทคโนโลยีชีวภาพไมโครอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ) การเปลี่ยนแปลงทางราคาปัจจัยการผลิตที่สำคัญ (วิกฤตการณ์น้ำมัน ฯลฯ) การเปลี่ยนแปลงทางการตลาดเงินโลก หรือ อัตราแลกเปลี่ยนครั้งสำคัญ หรือสงคราม เป็นต้น

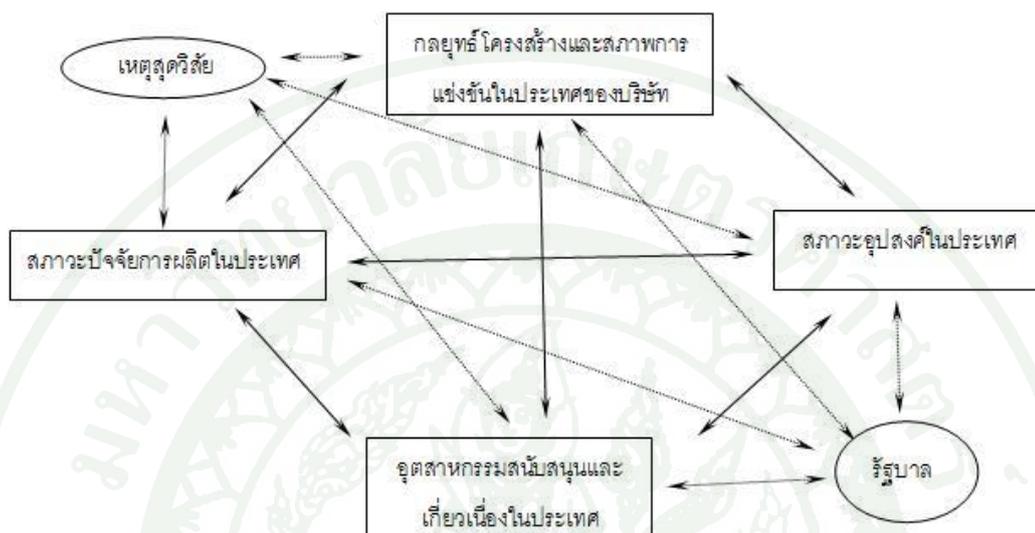
เหตุสุทธวิสัยสำคัญต่อการกำหนดข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของประเทศ เพราะเหตุสุทธวิสัยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างอุตสาหกรรมในระบบเพชร หรือในบ่อแห่งข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของอุตสาหกรรม เหตุสุทธวิสัยอาจลบล้างข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของผู้แข่งขันรายเดิมได้ในขณะที่เหตุสุทธวิสัยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างอุตสาหกรรมในระบบเพชร หรือในบ่อเกิดแห่งข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันอุตสาหกรรม ประเทศจะประสบความสำเร็จในการใช้ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงนั้น คือประเทศที่มีระบบเพชรที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนั้น (สุรชัย รัตนกิจตระกูล, 2536 อ้างถึง Porter, 1990)

รัฐบาล (Government)

รัฐบาลมีผลต่อและ ได้รับผลจากตัวกำหนดทั้งสิ้น โดยในบางกรณีก็เป็นผลทางด้านลบ และบางกรณีเป็นผลทางด้านบวก เช่น ปัจจัยการผลิตในประเทศได้รับผลกระทบจากนโยบายรัฐบาล ด้านตลาดหลักทรัพย์ ด้านการศึกษา ด้านเงินช่วยเหลือจากรัฐบาล เป็นต้น อุปสงค์ในประเทศที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายรัฐบาลด้านมาตรฐานสินค้าและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้ซื้อผู้บริโภค ภาครัฐบาลยังเป็นผู้ซื้อรายใหญ่ของสินค้าและบริการหลายๆ ชนิด อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศได้รับผลกระทบจากนโยบายรัฐบาลด้านการโฆษณาและด้านอื่นๆ ยุทธการ โครงสร้าง และสภาพการแข่งขันในประเทศของบริษัทได้รับผลกระทบจากนโยบายรัฐบาลด้านภาษี ด้านการป้องกันการผูกขาด เป็นต้น

รัฐบาลส่งเสริมหรือขัดขวาง ข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของประเทศแต่รัฐบาลไม่มีความสามารถที่จะสร้างข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของประเทศได้เองโดยตรง การสร้างข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันของประเทศเป็นบทบาทโดยตรงของภาคธุรกิจเอกชน จะเห็นได้ว่าปัจจัย

ทั้งสี่ประการ ที่ได้พิจารณาไว้ในระบบเพชรดังที่กล่าวไว้แล้วนั้น เมื่อนำปัจจัยภายนอกและภายในมารวมกัน จะได้ระบบเพชรที่สมบูรณ์ (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 Porter's Diamond Model

ที่มา: Porter (1999)

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน (Competitive Advantage) ของ Michael E. Porter มาวิเคราะห์ถึงปัจจัยแห่งความได้เปรียบเชิงแข่งขันของประเทศ เพื่อทำการศึกษารวบรวมวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มภายในประเทศไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พัชรเกตุ อุดมสุขธรรม (2543) ได้ทำการศึกษา ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบการผลิตน้ำมันปาล์มเพื่อการส่งออกของประเทศไทยโดยทำการศึกษาถึงลักษณะโดยทั่วไป ของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม และศึกษาการใช้ทรัพยากรภายในประเทศในการผลิตน้ำมันปาล์มต่อเงินตราต่างประเทศสุทธิที่อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มหาได้ โดยใช้ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) และหาค่าดัชนีต้นทุนการใช้ทรัพยากรในประเทศต่อเงินตราต่างประเทศสุทธิ 1 หน่วย (Domestic Resource Cost : DRC) เพื่อวิเคราะห์โดยผลการศึกษาพบว่า รัฐบาลไทยมีการสนับสนุนอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มอย่างต่อเนื่อง และอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มยังขยายตัวอย่างต่อเนื่องอีกด้วย และจากการหาค่า DRC พบว่ามีค่าเท่ากับ 31.48 ใน พ.ศ. 2539 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราแลกเปลี่ยนเงา (Shadow Exchange Rate : SER) ที่มีค่าเท่ากับ 26.38 บาท/ดอลลาร์สหรัฐ พบว่า DRC/SER มีค่าเท่ากับ 1.19 พบว่าอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทยไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ แต่เมื่อพิจารณาใน พ.ศ. 2541 พบว่าค่า DRC/SER มีค่าเท่ากับ 0.85 แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตน้ำมันปาล์ม

ปฎิมา สงกุมาร (2544) ได้ทำการศึกษา ผลกระทบของข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนที่มีต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทย โดยทำการศึกษาโครงสร้างการผลิต การแปรรูป การตลาด ศึกษา นโยบาย และมาตรการทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม โดยใช้ทฤษฎีอุปสงค์และอุปทานสร้างแบบจำลองสมการอุปสงค์และอุปทานเพื่อวิเคราะห์หา ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์และอุปทานที่มีต่อราคา โดยผลการวิเคราะห์พบว่า เมื่อประเทศไทยเป็นสมาชิกของเขตการค้าเสรีอาเซียนทำให้อุตสาหกรรมปาล์มได้รับผลกระทบจากข้อตกลง เนื่องจากประเทศไทยต้องใช้ มาตรการทางการค้า กีดกันนโยบายการนำเข้าและนโยบายการเก็บภาษีนำเข้า โดยเมื่อประเทศไทยต้องลด/เลิกมาตรการต่างๆ จึงส่งผลกระทบต่อทั้งด้าน การผลิต การตลาด การแปรรูป ส่งผลให้อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทยต้องปรับตัวเพื่อแข่งขันกับประเทศอื่นๆ นอกจากนี้ยังพบว่า ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ในประเทศไทยเท่ากับ 1.43 และค่าความยืดหยุ่นของอุปทานน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ในประเทศไทยเท่ากับ 0.66 และพบว่านโยบายการเก็บภาษีนำเข้า ไม่มีนัยสำคัญต่อปริมาณการบริโภคน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์และนโยบายการนำเข้ามีผลต่อปริมาณการบริโภคน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ภายในประเทศ

วิชชุดา เศรษฐวิทย์ (2544) การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินของการปลูกปาล์มน้ำมัน เปรียบเทียบกับยางพารา ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเกษตรกร ตัวอย่างจำนวน 65 ตัวอย่าง แบ่งเป็นเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราจำนวน 30 ตัวอย่าง และปาล์มน้ำมัน จำนวน 35 ตัวอย่าง ผลการศึกษาโดยใช้อัตราคิดลดร้อยละ 6.68 (ใช้อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง) พบว่า NPV เท่ากับ 6,769.86 บาท BCR เท่ากับ 1.30 IRR เท่ากับร้อยละ 10.64 ส่วนสวนปาล์มน้ำมันได้ NPV เท่ากับ 18,588.25 บาท BCR เท่ากับ 1.41 IRR เท่ากับร้อยละ 17.65 พบว่าการทำสวนยางพารา และสวนปาล์มน้ำมันมีความเหมาะสมและคุ้มค่าต่อการลงทุน แต่เมื่อวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินของผลได้สุทธิเพิ่มขึ้นในการทำสวนปาล์มน้ำมันทดแทนยางพาราได้ NPV เท่ากับ 11,818.38 บาท BCR เท่ากับ 1.52 IRR เท่ากับร้อยละ 78.87 จากผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการทำสวนปาล์มน้ำมันมีความเหมาะสมและคุ้มค่าต่อการลงทุนมากกว่าการทำสวนยางพารา

ผลการศึกษาความอ่อนไหวในการทำสวนยางพารา สวนปาล์มน้ำมันและสวนปาล์มน้ำมัน ทดแทนยางพารา เป็นดังนี้ กรณีที่ 1 ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 โดยกำหนดให้รายได้คงที่ กรณีที่ 2 รายได้ลดลงเนื่องจากราคายางพาราและปาล์มน้ำมันลดลงร้อยละ 22.85 และ 22.90 ตามลำดับ โดย กำหนดค่าใช้จ่ายคงที่ กรณีที่ 3 ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 โดยการกำหนดให้รายได้ลดลงเนื่องจาก ราคายางพาราและปาล์มน้ำมันลดลงตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น พบว่า กรณีที่ 1 และกรณีที่ 2 การ ทำสวนยางพารา สวนปาล์มน้ำมัน และการทำสวนปาล์มน้ำมันทดแทนยางพารายังคงมีความ เหมาะสมและคุ้มค่าต่อการลงทุน ณ อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงร้อยละ 6.68 ส่วนกรณีที่ 3 การทำสวน ยางพาราและปาล์มน้ำมันไม่มีความเป็นไปได้ในการลงทุนสำหรับผลการทดสอบค่าความ แปรเปลี่ยนด้านต้นทุน และรายได้พบว่าความแปรเปลี่ยนด้านต้นทุนในการทำสวนยางพารา สวน ปาล์มน้ำมันและปาล์มน้ำมันทดแทนยางพารานั้นเพิ่มขึ้นได้ในร้อยละ 29.96 40.79 และ 51.43 ตามลำดับ และค่าความแปรเปลี่ยนด้านรายได้สามารถลดลงได้ในร้อยละ 23.06 28.97 และ 33.36 ตามลำดับ พบว่าการปลูกปาล์มน้ำมันทดแทนยางพารา มีค่าแปรเปลี่ยนต้นทุนและรายได้ เปลี่ยนแปลงในร้อยละที่สูงที่สุด ซึ่งแสดงว่าความเสี่ยงภัยของโครงการอยู่ในระดับต่ำ

สุกัลยา กาเซ็ม (2546) ได้ทำการศึกษาการวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมันในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า 1. โครงสร้างการผลิตอุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน ส่วนใหญ่ ผลผลิตที่ได้เป็นผลผลิตจากผู้ผลิตรายใหญ่ ซึ่งมีจำนวนน้อยรายแต่ผลผลิตที่ได้มีจำนวนมากถึงร้อยละ 65 ของผลผลิตปาล์ม น้ำมันทั้งหมด แต่ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่ได้จากเกษตรกรรายย่อยซึ่งมีต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ทำให้ตัวเลขต้นทุนไม่ใช่ต้นทุนที่แท้จริง 2. จากการวิเคราะห์ราคาผลปาล์ม น้ำมันสด โดยเฉลี่ยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาปรากฏว่า 2.1 ระดับราคาผลปาล์มสดของไทยสูงกว่าประเทศมาเลเซีย เนื่องจากต้นทุนการผลิตของไทยสูงกว่าซึ่งต้นทุนการผลิตปาล์ม น้ำมัน อยู่ระหว่าง 1.45-1.90 บาท/กิโลกรัม หรือเฉลี่ยระหว่าง 2,895-4,274 บาท/ไร่ โดยส่วนประกอบ ต้นทุนการผลิตเป็นต้นทุนผันแปรร้อยละ 60 ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายในส่วนของแรงงานและค่าวัสดุเกษตร เป็นหลัก ส่วนที่เหลือเป็นต้นทุนคงที่โดยที่ผ่านมามีต้นทุนของประเทศไทยมีอัตราสูงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งเช่น มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ทำให้ประเทศไทยไม่สามารถแข่งขันด้านการผลิต ได้ทั้งนี้ต้นทุนการผลิตปาล์มสดของมาเลเซียประมาณ 1.19 บาท/กิโลกรัม 2.2 ระดับราคาผลปาล์ม ในช่วงก่อนและหลังการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ไม่ได้รับผลกระทบจากระดับอัตราแลกเปลี่ยนซึ่งจากผลการวิเคราะห์ราคาส่งออก F.O.B. ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ยกเว้นผลที่เกิดในช่วงปี 2541 ซึ่งเป็นผลกระทบไม่ได้เกิดขึ้นจากระดับราคา ภาษีหรือระดับอัตราแลกเปลี่ยน แต่เกิดจากสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติในการผลิต 2.3 เหตุที่ทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันปาล์ม น้ำมันของไทยไม่สามารถแข่งขันกับประเทศมาเลเซียได้ ไม่ได้เกิดจากกระบวนการผลิตในระดับฟาร์มแต่เกิดจากกระบวนการสกัดและการกลั่น ซึ่งมีต้นทุนสูงกว่ามาเลเซีย 3. มาตรการต่างๆของรัฐบาลที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องทำให้กลไกการตลาดไม่สมบูรณ์คือ 3.1 การแทรกแซงราคาผลปาล์ม การพยุงราคาผลปาล์มทำให้สัญญาณด้านราคาถูกบิดเบือนมีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนของโรงสกัดและโรงกลั่น 3.2 มาตรการในการควบคุมราคาขั้นต่ำของน้ำมันถั่งเหลืองมีผลให้น้ำมันปาล์มในบางระยะต่ำกว่าที่เป็นจริง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทย เป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนาตามแนวคิดทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขันของ Michael E. Porter ซึ่งจำแนกบ่อเกิดแห่งความได้เปรียบเชิงแข่งขันเป็น 6 ประการ (ภาพที่ 3) คือ

1) สภาวะปัจจัยการผลิต ศึกษาถึง ปัจจัยการผลิตที่เน้นใช้ในกระบวนการผลิต ได้แก่ ประเภทของปัจจัยการผลิต ศึกษาถึงความอุดมสมบูรณ์ของปัจจัยการผลิต ได้แก่ ปริมาณความต้องการปัจจัยการผลิตทั้งจากภายในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศ ศึกษาถึงระดับราคาของปัจจัยการผลิต คุณภาพของปัจจัยการผลิต และเทคโนโลยีในการผลิต

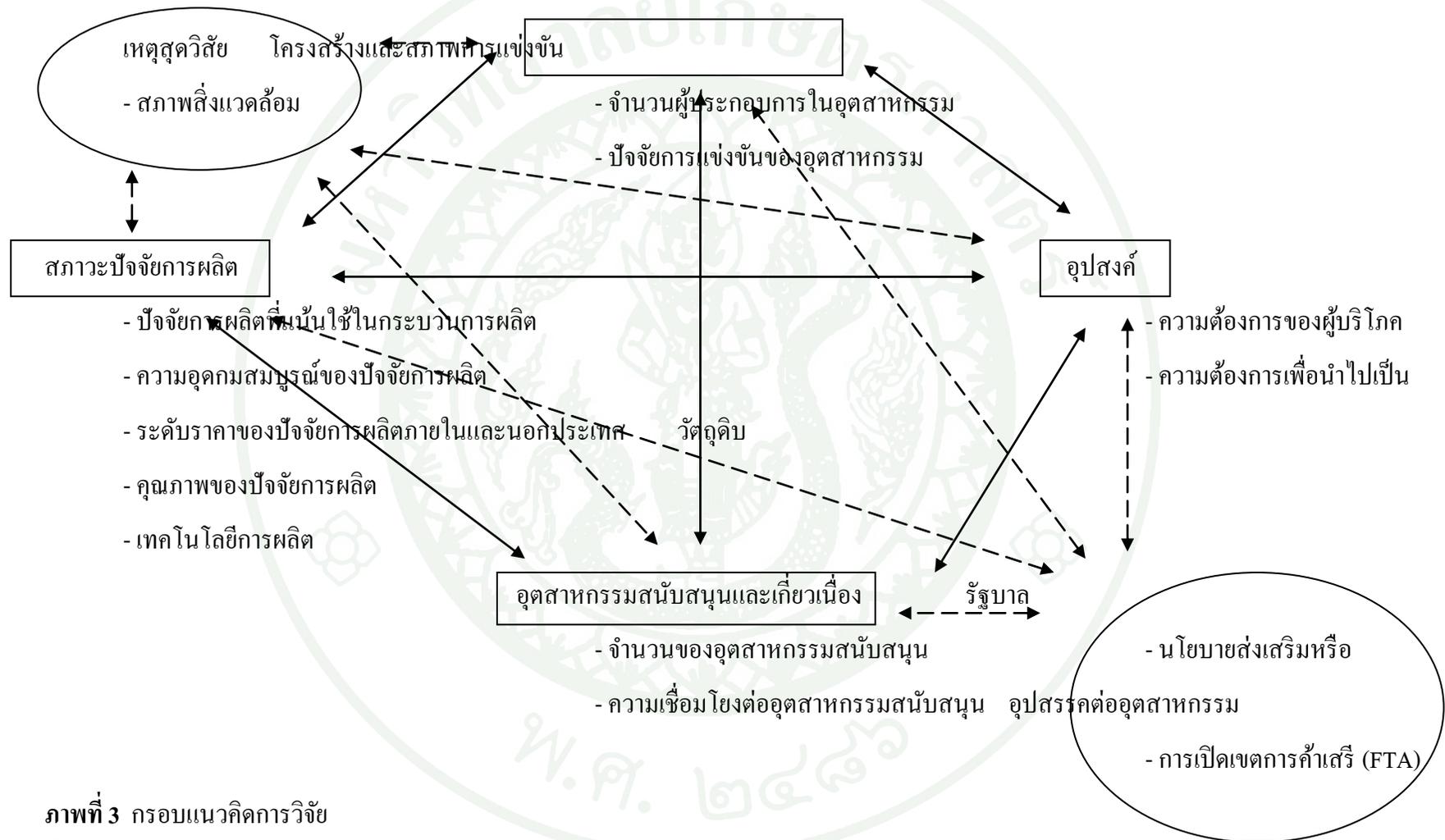
2) อุปสงค์ ศึกษาถึงขนาดของตลาด ศึกษาถึง ความต้องการของผู้บริโภคโดยพิจารณาถึงความต้องการของผู้บริโภค และความยืดหยุ่นของอุปสงค์

3) อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่อง ศึกษาถึง จำนวนของอุตสาหกรรมสนับสนุนและความเชื่อมโยงต่ออุตสาหกรรมสนับสนุนของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม โดยอุตสาหกรรมสนับสนุน ได้แก่ อุตสาหกรรมน้ำมันพืช อุตสาหกรรมยาและเครื่องสำอาง อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ อุตสาหกรรมผงซักฟอก อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มดิบและการเพาะปลูกปาล์มน้ำมัน เป็นต้น

4) โครงสร้างและสภาพการแข่งขัน ศึกษาถึง จำนวนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม ปัจจัยการแข่งขันของอุตสาหกรรม และการเข้ามาของรายใหม่ในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

5) รัฐบาล ศึกษาถึง นโยบายที่ส่งเสริมอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม และการเปิดเขตการค้าเสรี (FTA)

6) เหตุสุดวิสัย ศึกษาถึง การเปลี่ยนแปลงของสภาพสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย
ที่มา: จากการศึกษา

บทที่ 3

สภาพทั่วไป

เป็นการศึกษารวบรวมโดยการใช้ข้อมูลทุติยภูมิ นำเสนอในเชิงพรรณนาให้เห็นถึง ประวัติปาล์มน้ำมัน สภาพการผลิตปาล์มน้ำมัน สภาวะตลาดปาล์มน้ำมัน สภาวะตลาดน้ำมันปาล์มดิบ สภาวะตลาดน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ สภาพการผลิตและการตลาดอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม การค้า น้ำมันปาล์มระหว่างประเทศ และนโยบายของรัฐบาล

ประวัติปาล์มน้ำมัน

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่มีถิ่นกำเนิดในทวีปแอฟริกา เป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยว ยืนต้น อายุยืนยาวกว่า 100 ปี แต่ที่ปลูกเป็นการค้าอายุประมาณ 25-30 ปี ก็จะถูกโค่นทิ้ง เนื่องจากให้ผลตอบแทนไม่คุ้มค่า พระยาประดิพัทธ์ภูบาล ได้นำปาล์มน้ำมันเข้ามาปลูกในประเทศไทยเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2472 โดยปลูกเป็นไม้ประดับที่สถานียทดลองยางคองหงส์ จังหวัดสงขลา และสถานีการกรมพลั่ว จังหวัดจันทบุรี แต่เริ่มมีการส่งเสริมให้ปลูกในพื้นที่จริงๆ ในปี พ.ศ. 2511 ที่นิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้จังหวัดสตูล พื้นที่ประมาณ 20,000 ไร่ จากนั้น มีการขยายพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2550 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันทั้งสิ้น 2.02 ล้านไร่ ผลผลิตปาล์มสดทั้งทะลาย 5.00 ล้านตัน (Forest World Group Co. Ltd. 2553)

สภาพการผลิตปาล์มน้ำมัน

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจที่เหมาะสมในสภาพอากาศร้อนชื้น ระหว่างเส้นรุ้งที่ 10 เหนือ - ได้เส้นศูนย์สูตร หรืออย่างสูงไม่เกินเส้นรุ้งที่ 20 เหนือ - ได้เส้นศูนย์สูตร และ ปาล์มน้ำมัน เป็นพืชที่ชอบอากาศร้อนและฝนตกชุก โดยในประเทศไทยมีพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันจำนวน 24 จังหวัด ประกอบด้วยพื้นที่ภาคใต้ 15 จังหวัด ได้แก่ ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส คิดเป็นร้อยละ 90.90 ของพื้นที่ทั้งหมดและพื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันออก อีก 9 จังหวัด ได้แก่ ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา สระแก้ว จันทบุรี ตราด ระยอง ชลบุรี กาญจนบุรี และ เพชรบุรี คิดเป็นร้อยละ 9.09 ของพื้นที่ทั้งหมดโดยจังหวัดที่มีพื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตสูงสุด 3 อันดับแรกในปีพ.ศ.2550 ได้แก่ จังหวัดกระบี่ มีผลผลิต 2,049,589 ตัน คิดเป็นร้อยละ 32.07 จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีผลผลิต 1,770,157 ตัน คิดเป็นร้อยละ 27.70 และ จังหวัดชุมพร มีผลผลิต 1,356,638 ตัน คิดเป็นร้อยละ 21.23 และหรือคิดเป็นร้อยละ 81 ของทั้งประเทศ ในช่วง 6 ปีที่ผ่านมาเกษตรกรมีการขยายพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 1.9 ล้านไร่ในปีพ.ศ.2545 เป็น 3.15 ล้านไร่ในปี พ.ศ.2550 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 65.78 ในปีพ.ศ.2550 จังหวัดกระบี่ มีผลผลิตต่อไร่มากที่สุด 2,683 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมาเป็นจังหวัดระนอง มีผลผลิต 2,600 กิโลกรัมต่อไร่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีผลผลิต 2,460 กิโลกรัมต่อไร่ และจังหวัดชุมพรมีผลผลิต 2,343 กิโลกรัมต่อไร่ (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ รายจังหวัด ปีพ.ศ.2550 – 2551

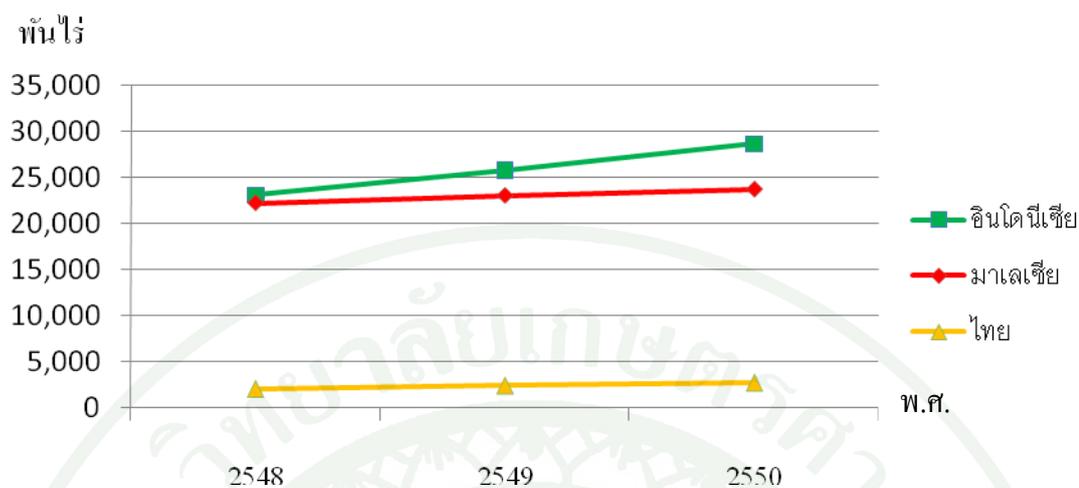
จังหวัด	เนื้อที่ยืนต้น			ผลผลิต			ผลผลิตต่อไร่		
	(ไร่)			(ตัน)			(กิโลกรัม)		
	2550	2551	ร้อยละ +/-	2550	2551	ร้อยละ +/-	2550	2551	ร้อยละ +/-
รวมทั้งประเทศ	3,199,914	3,622,778	13.21	6,389,983	9,263,784	44.97	2,399	3,225	34.43
กลาง	290,954	376,648	29.45	370,759	672,347	81.34	1,825	2,955	61.92
ใต้	2,908,960	3,246,130	11.59	6,019,224	8,591,437	42.73	2,447	3,248	32.73
ปราจีนบุรี	47	656	1,295.74	-	-	-	-	-	-
ฉะเชิงเทรา	10,458	14,360	37.31	4,876	11,597	137.84	1,122	1,954	74.15
สระแก้ว	10,777	11,663	8.22	1,008	11,694	1,060.12	1,057	2,085	97.26
จันทบุรี	4,611	5,080	10.17	4,967	8,455	70.22	1,312	1,854	41.31
ตราด	59,860	67,096	12.09	48,089	132,523	175.58	1,593	3,242	103.52
ระยอง	19,928	20,965	5.20	23,812	36,357	52.68	1,720	2,580	50.00
ชลบุรี	77,495	81,848	5.62	137,812	230,607	67.33	1,935	3,115	60.98
กาญจนบุรี	2,342	4,641	98.16	905	3,541	291.27	674	1,512	124.33
เพชรบุรี	2,341	2,798	19.52	-	632	-	-	1,401	-
ประจวบคีรีขันธ์	103,142	168,197	63.07	149,290	236,941	58.71	1,927	2,975	54.39
ชุมพร	693,622	732,371	5.59	1,356,638	2,171,318	60.05	2,343	3,379	44.22
ระนอง	63,923	73,274	14.63	107,402	140,520	30.84	2,600	2,925	12.50
สุราษฎร์ธานี	832,285	915,255	9.97	1,770,157	2,429,963	37.27	2,460	3,228	31.22
พังงา	89,531	102,158	14.10	170,644	232,820	36.44	2,191	2,848	29.99
ภูเก็ต	1,133	1,133	0.00	1,421	2,344	64.95	1,254	2,069	64.99
กระบี่	834,437	965,809	15.74	2,049,589	2,755,306	34.43	2,683	3,415	27.28
ตรัง	102,064	109,026	6.82	207,942	258,946	24.53	2,482	2,859	15.19
นครศรีธรรมราช	117,164	149,164	27.31	132,198	265,264	100.66	2,011	2,936	46.00
พัทลุง	8,894	10,088	13.42	4,347	8,252	89.83	1,830	2,562	40.00
สงขลา	19,588	24,022	22.64	37,052	50,660	36.73	2,066	2,634	27.49

ตารางที่ 6 (ต่อ)

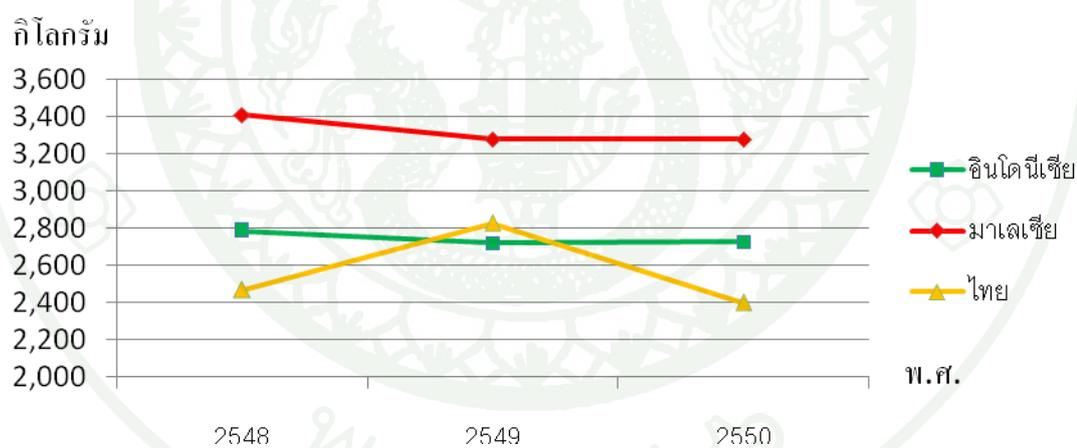
จังหวัด	เนื้อที่ขั้นต้น			ผลผลิต			ผลผลิตต่อไร่		
	(ไร่)			(ตัน)			(กิโลกรัม)		
	2550	2551	% +/-	2550	2551	% +/-	2550	2551	% +/-
สตูล	95,782	104,539	9.14	148,681	225,730	51.82	1,702	2,563	50.59
ปัตตานี	9,276	12,985	39.98	-	596	-	-	1,419	-
ยะลา	5,431	7,031	29.46	1,439	1,890	31.34	1,602	2,002	24.97
นราธิวาส	35,830	39,275	9.61	31,714	47,828	50.81	1,636	2,454	50.00

ที่มา: สำนักงานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2552)

ภาพที่ 4 แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มพื้นที่ให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันของประเทศ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และ ไทย ในช่วงปีพ.ศ.2548-2550 โดยเห็นได้ว่าเนื้อที่ให้ผลของประเทศไทยมีจำนวนน้อยกว่าทั้ง 2 ประเทศอยู่มาก ในปีพ.ศ.2548 ประเทศอินโดนีเซียมีพื้นที่ให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันจำนวน 23,063,000 ไร่ และในปีพ.ศ.2550 ประเทศอินโดนีเซียมีพื้นที่ให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้นเป็น 28,625,000 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 24.11 ในปีพ.ศ.2548 ประเทศมาเลเซียมีพื้นที่ให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันจำนวน 22,188,000 ไร่ และในปีพ.ศ.2550 ประเทศมาเลเซียมีพื้นที่ให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้นเป็น 23,688,000 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.76 และในปีพ.ศ.2548 ประเทศไทยมีพื้นที่ให้ผลผลิตปาล์ม น้ำมันจำนวน 2,026,000 ไร่และในปีพ.ศ.2550 ประเทศไทยพื้นที่ให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้นเป็น 2,663,000 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 31.44 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการขยายตัวของทั้งสามประเทศ (ตารางที่ 6 และภาพที่ 4) เมื่อพิจารณาผลผลิตต่อไร่ของทั้งสามประเทศในปีพ.ศ.2550 พบว่า ประเทศมาเลเซียมีผลผลิตต่อไร่สูงที่สุด 3,280 กิโลกรัมต่อไร่ ประเทศอินโดนีเซียมีผลผลิตต่อไร่ รองลงมา 2,725 กิโลกรัมต่อไร่ และประเทศไทยมีผลผลิต 2,399 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งจะเพิ่มขึ้นและ ลดลงตามสภาพภูมิอากาศของปีนั้นๆ (ภาพที่ 5)

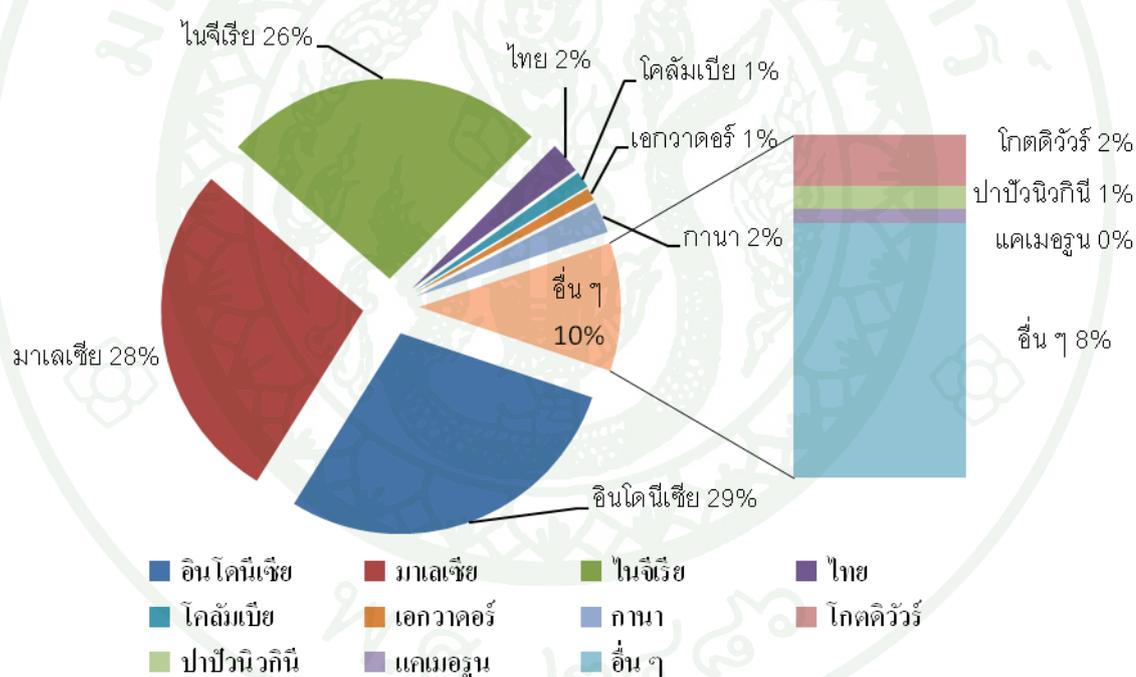
ภาพที่ 4 พื้นที่ให้ผลผลิตน้ำมันของไทย มาเลเซีย และ อินโดนีเซีย ปีพ.ศ.2548-2550
ที่มา: สำนักงานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2552)

ภาพที่ 5 ผลผลิตปาล์มน้ำมันต่อไร่ต่อปีของ ไทย มาเลเซีย และ อินโดนีเซีย
ปีพ.ศ.2548-2550 (ตัน/ไร่)

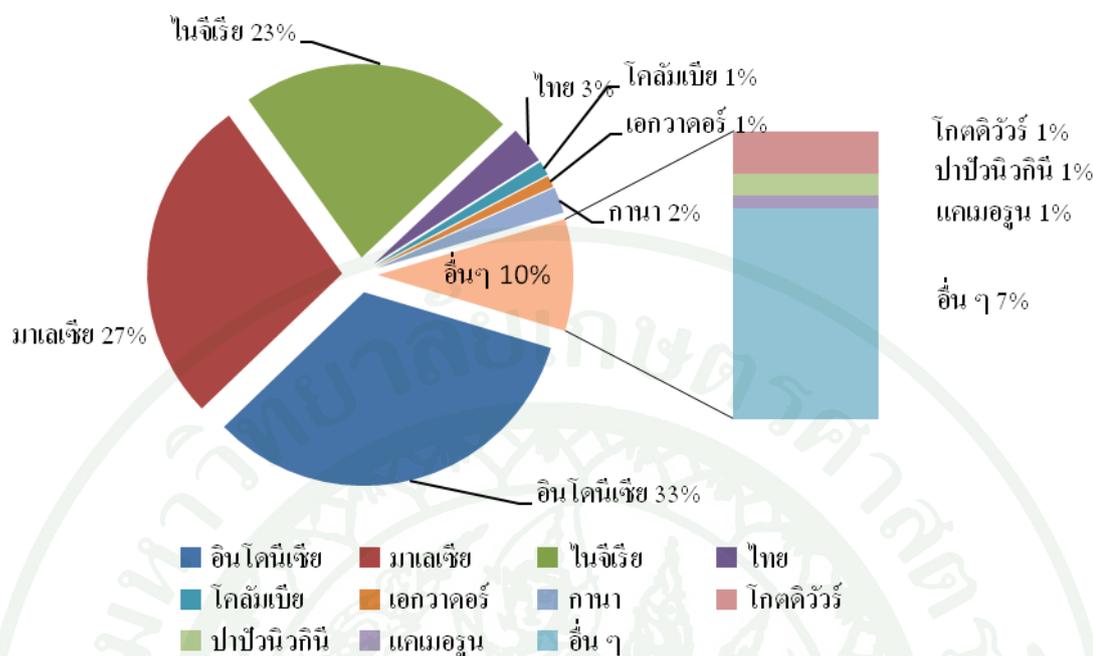
ที่มา: สำนักงานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2552)

สัดส่วนพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศผู้ผลิตที่สำคัญของโลกในปีพ.ศ.2548 และปีพ.ศ.2550 ซึ่งเห็นได้ว่าประเทศอินโดนีเซียมีสัดส่วนของเนื้อที่ให้ผลปาล์มน้ำมันมากที่สุดคือร้อยละ 29 ในปีพ.ศ.2548 เป็นร้อยละ 33 ในปีพ.ศ.2550 รองลงมาเป็นประเทศมาเลเซียมีสัดส่วนร้อยละ 28 ในปีพ.ศ.2548 เป็นร้อยละ 27 ในปีพ.ศ.2550 ซึ่งมาสัดส่วนที่น้อยลงจากปีพ.ศ.2548 รองลงมาจากมาเลเซียเป็นประเทศอินโดนีเซียซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 26 ในปีพ.ศ.2548 เป็นร้อยละ 23 ในปีพ.ศ.2550 แต่ประเทศไนจีเรียมีผลผลิตต่อไร่ที่ต่ำมากทำให้มีผลผลิตรวมของประเทศที่ต่ำ ถัดจากทั้งสามประเทศเป็นประเทศไทยที่มีสัดส่วนของพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันคิดเป็นร้อยละ 2 ของทั้งโลกในปีพ.ศ.2548 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 3 ในปีพ.ศ.2550 หรือเพิ่มขึ้นจำนวน 637,000 ไร่ในระยะเวลาสามปี (ภาพที่ 6 และภาพที่ 7)

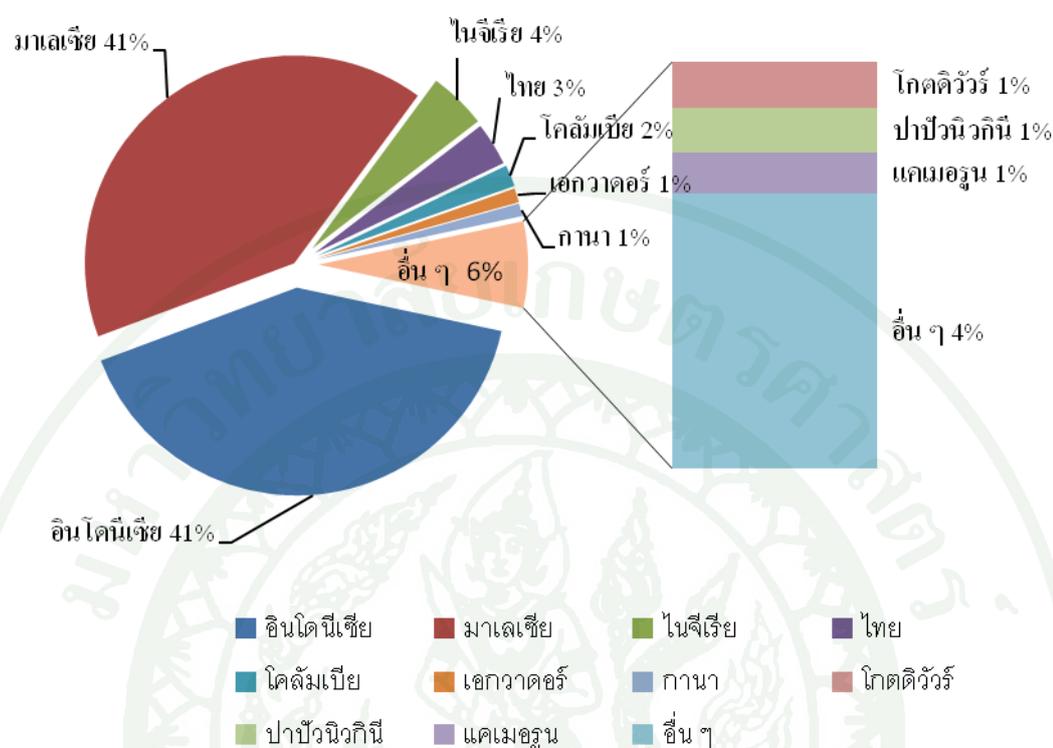
ภาพที่ 6 สัดส่วนเนื้อที่ให้ผลปาล์มน้ำมันรวมของโลกปีพ.ศ.2548

ที่มา: สำนักงานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2552)

ภาพที่ 7 สัดส่วนเนื้อที่ให้ผลปาล์มน้ำมันรวมของโลกปีพ.ศ.2550
ที่มา: สำนักงานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2552)

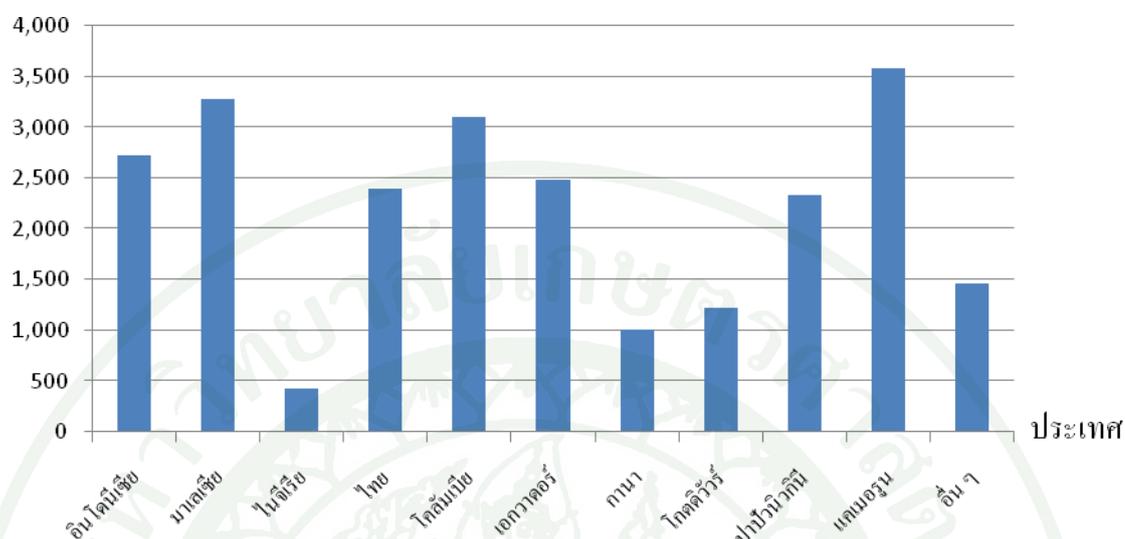
ภาพที่ 8 แสดงให้เห็นสัดส่วนผลผลิตปาล์มน้ำมันของแต่ละประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ จากข้อมูลในปีพ.ศ.2550 พบว่าประเทศอินโดนีเซียมีผลผลิตมากกว่าประเทศมาเลเซียอยู่เพียง 300,000 ตัน โดยประเทศทั้งคู่มีสัดส่วนผลผลิตที่เท่ากันคือร้อยละ 41 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศมาเลเซียมีประสิทธิภาพในการผลิตที่สูงกว่าประเทศอินโดนีเซียเนื่องจากประเทศมาเลเซียมีพื้นที่เพาะปลูกน้อยกว่าประเทศอินโดนีเซียอยู่ 4,937,000 ไร่ แต่มีสัดส่วนผลผลิตที่เท่ากัน นอกจากสาเหตุของประสิทธิภาพการแล้ว ส่วนต่างระหว่างผลผลิตทั้งสองประเทศอาจเกิดจากอายุของต้นปาล์ม เนื่องจากประเทศอินโดนีเซียมีอัตราการเพิ่มขึ้นของพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมัน ร้อยละ 24.11 จากปีพ.ศ.2548-2550 แต่มาเลเซียมีอัตราการเพิ่มขึ้นของพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันเพียงร้อยละ 6.76 จากปีพ.ศ.2548-2550 ทำให้ประเทศอินโดนีเซียมีต้นปาล์มในช่วงอายุ 1 ถึง 3 ปีอยู่เยอะ ซึ่งเป็นช่วงที่ไม่ให้ผลผลิต รองลงมาจากประเทศอินโดนีเซียและประเทศมาเลเซีย เป็นประเทศไนจีเรียที่มีสัดส่วนของผลผลิตร้อยละ 4 ซึ่งขัดแย้งกับเนื้อที่ขึ้นต้นที่มีมากกว่าประเทศไทยถึง 10 เท่า โดยประเทศไทยมีสัดส่วนของผลผลิตเป็นลำดับที่ 4 ของโลกคิดเป็นร้อยละ 3 เพิ่มขึ้นร้อยละ 27.72 จากปีพ.ศ.2548 (ภาพที่ 8)

ภาพที่ 8 สัดส่วนผลผลิตปาล์มน้ำมันของโลกแยกตามรายประเทศที่สำคัญปีพ.ศ.2550
ที่มา: สำนักงานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2552)

ภาพที่ 9 แสดงให้เห็นผลผลิตปาล์มน้ำมันต่อไร่ของผู้ผลิตรายสำคัญๆ ของโลกในปี พ.ศ.2550 โดยประเทศที่มีผลผลิตต่อไร่สูงที่สุดคือประเทศแคเมอรูนมีผลผลิต 3,581 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมาเป็นประเทศมาเลเซียมีผลผลิต 3,280 กิโลกรัมต่อไร่เป็นอันดับ 2 ของโลก ประเทศอินโดนีเซียมีผลผลิต 2,725 กิโลกรัมต่อไร่เป็นอันดับ 4 ของโลก และประเทศไทยมีผลผลิต 2,399 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งอยู่เป็นอันดับ 6 ของโลก ซึ่งผลผลิตต่อไร่ของแต่ละประเทศขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศ สิ่งแวดล้อม และอายุเฉลี่ยของต้นปาล์มน้ำมัน ของแต่ละประเทศ

กิโลกรัม/ไร่

ภาพที่ 9 ผลผลิตปาล์มน้ำมันต่อไร่ของประเทศผู้ผลิตที่สำคัญของโลก (กิโลกรัมต่อไร่)

ที่มา: สำนักงานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2552)

สถานะตลาดปาล์มน้ำมัน

เมื่อพิจารณาผลผลิตปาล์มน้ำมันของประเทศไทยแล้ว จึงทำการศึกษาต้นทุนการผลิตน้ำมันปาล์มของประเทศไทยโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้ทำการศึกษาค้นทุนของเกษตรกรในการปลูกปาล์มน้ำมันพบว่า ต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมัน 1 ไร่ต่อปีมีต้นทุนดังต่อไปนี้

1. ค่าปุ๋ยเคมี (ปุ๋ยสูตร)	2,880 บาท คิดเป็นร้อยละ	53.22
2. ค่าจ้างใส่ปุ๋ย	72 บาท คิดเป็นร้อยละ	1.33
3. ค่าตัดแต่งทางใบ	280 บาท คิดเป็นร้อยละ	5.17
4. ค่ากำจัดวัชพืช	260 บาท คิดเป็นร้อยละ	4.80
5. ค่าเก็บเกี่ยวทะลาย	1,080 บาท คิดเป็นร้อยละ	19.96
6. ค่าจ้างบรรทุก	720 บาท คิดเป็นร้อยละ	13.30
7. อื่นๆ	120 บาท คิดเป็นร้อยละ	2.22

เมื่อรวมค่าใช้จ่ายเป็น 5,412 บาทต่อ 1 ไร่ เมื่อพิจารณาผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีของประเทศไทยในปีพ.ศ.2550 พบว่ามีผลผลิต 2,399 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี (ตารางที่ 1) และมีราคาที่เกษตรกรจำหน่ายได้กิโลกรัมละ 4.07 บาท จะได้รับรายรับ 9,763.93 บาทต่อไร่ต่อปี ทำให้มีกำไร 4,351 บาทต่อไร่ต่อปี

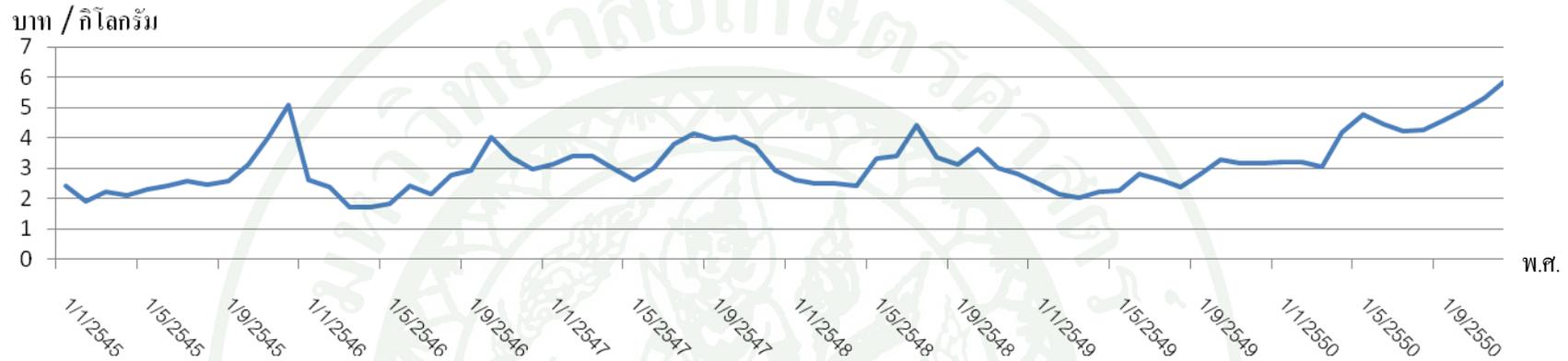
ตารางที่ 7 ราคาปาล์มน้ำมันสดที่เกษตรกรขายได้ภายในประเทศไทย ปีพ.ศ.2545 - 2550

(บาท/กิโลกรัม)

	ราคาที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กิโลกรัม)	เปลี่ยนแปลงร้อยละ
2545	2.3	-
2546	2.34	1.73
2547	3.11	32.9
2548	2.76	-11.25
2549	2.39	-13.4
2550	4.07	70.29

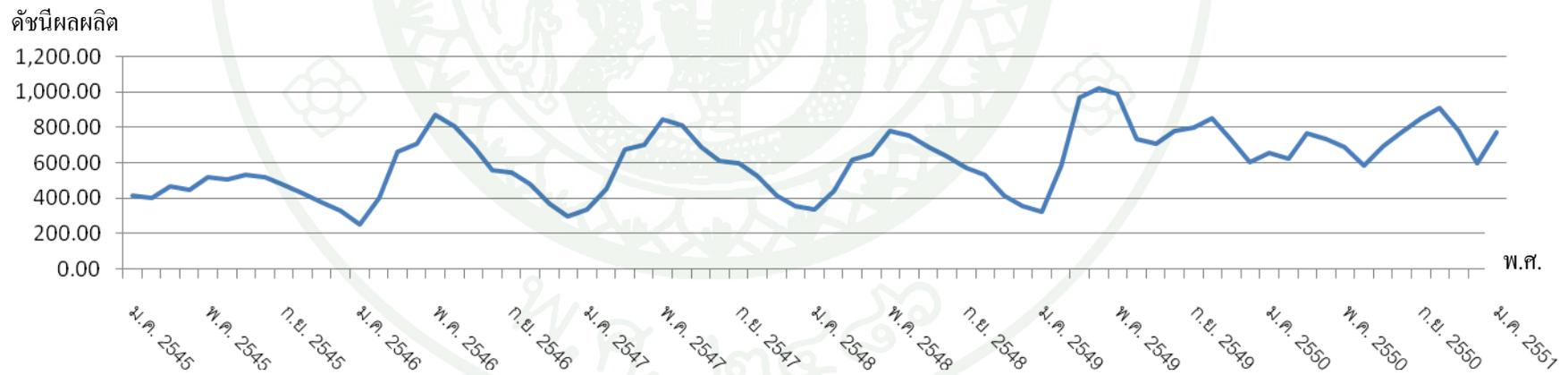
ที่มา: สำนักงานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2552)

ราคาปาล์มน้ำมันสดที่เกษตรกรขายได้มีราคาขึ้นลงตามสภาวะต่างๆ ของปีนั้นๆ โดยในปี 2550 ราคาปาล์มน้ำมันมีราคาสูงสุดที่กิโลกรัมละ 4.07 บาทและต่ำสุดในปีพ.ศ.2545 ราคา 2.3 บาทต่อกิโลกรัม (ตารางที่ 7) โดยราคาปาล์มน้ำมันจะขึ้นอยู่กับ ผลผลิต สภาพภูมิอากาศ โรคและศัตรูพืช เป็นต้น โดยหากพิจารณาเป็นรายเดือนจะพบว่าราคาปาล์มน้ำมันในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคมของทุกปีจะมีราคาสูง และลดลงในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน เนื่องจากเมื่อเปรียบเทียบกับดัชนีผลผลิตปาล์มน้ำมันรายเดือนพบว่าในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายนจะมีผลผลิตออกสู่ตลาดสูงทำให้ราคาต่ำ และช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคมจะมีผลผลิตที่ต่ำ ทำให้ราคาสูง เช่นในช่วงเดือนธันวาคมปีพ.ศ.2545 ดัชนีผลผลิตปาล์มน้ำมันอยู่ที่ 330.92 และราคาปาล์มน้ำมันสดอยู่ที่ 5.05 บาท และในช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2546 ดัชนีผลผลิตปาล์มน้ำมันอยู่ที่ 868.73 และราคาปาล์มน้ำมันอยู่ที่ 1.80 บาท (ภาพที่ 10 และภาพที่ 11)

ภาพที่ 10 ราคาปาล์มน้ำมันสดหน้าโรงงานรายเดือนของประเทศไทย (บาท/กิโลกรัม)

ที่มา: สำนักงานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2552)

ภาพที่ 11 ดัชนีผลผลิตปาล์มน้ำมันรายเดือนของประเทศไทย

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2553)

สถานะตลาดน้ำมันปาล์มดิบภายในประเทศไทย

ผลผลิต น้ำมันปาล์มดิบเป็นผลผลิตที่ได้จากการแปรรูปขั้นต้นของกระบวนการผลิตในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน เป็นการสกัดหรือหีบเอาน้ำมันออกจากเปลือกผลปาล์ม ซึ่งเรียกว่าน้ำมันปาล์มดิบ (Crude Palm Oil : CPO) และน้ำมันจากเมล็ดในปาล์ม (Crude Palm Kernel Oil : CPKO) การผลิตน้ำมันปาล์มดิบของประเทศไทยสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีพ.ศ.2545 จนถึงปีพ.ศ.2549 โดยเพิ่มขึ้นจาก 611,607 ลิตรเป็น 1,167,126 ลิตร หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 90.82 (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ผลผลิตน้ำมันปาล์มดิบ การใช้ในประเทศ ในรูปน้ำมันปาล์มดิบและน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ปีพ.ศ.2545 – 2549

ปี	ผลผลิตน้ำมันปาล์มดิบ (ลิตร)	การใช้ในประเทศ (ในรูปน้ำมันปาล์มดิบ)	การบริโภคในประเทศ (ในรูปน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์)
2545	611,607	610,787	407,191
2546	863,836	647,933	431,955
2547	820,838	723,385	482,257
2548	783,963	744,672	496,448
2549	1,167,126	905,408	603,605

ที่มา: ศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันสุราษฎร์ธานี (2553)

ราคาน้ำมันปาล์มดิบภายในประเทศไทย จะเปลี่ยนแปลงตามความผันแปรของปัจจัยต่างๆ เช่น ปริมาณผลผลิตปาล์มสดที่ออกสู่ตลาด ปริมาณผลผลิตพืชน้ำมันชนิดอื่นๆ ที่สามารถใช้ทดแทนกันได้ ปริมาณการนำเข้าจากต่างประเทศ เป็นต้น โดยในปีพ.ศ.2548 ประเทศไทยมีราคาน้ำมันปาล์มดิบเฉลี่ยอยู่ที่ 16.89 บาทต่อกิโลกรัม ในปีพ.ศ.2549 มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่ 15.77 บาทต่อกิโลกรัม และในปีพ.ศ.2550 มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่ 24.45 บาทต่อกิโลกรัม โดยราคาน้ำมันปาล์มดิบจะมีราคาสูงขึ้นหลังจากเดือนสิงหาคมของทุกปี (ตารางที่ 9) เนื่องจากปาล์มน้ำมันสดมีผลผลิตออกสู่ตลาดน้อยเป็นผลให้ราคาปาล์มน้ำมันสดมีราคาสูงขึ้น

ในประเทศมาเลเซียราคาน้ำมันปาล์มดิบเฉลี่ยในปีพ.ศ.2548 มีราคาอยู่ที่ 14.83 บาทต่อกิโลกรัม น้อยกว่าประเทศไทย 2.06 บาทต่อกิโลกรัม ในปีพ.ศ.2549 มาเลเซียมีราคาน้ำมันปาล์มดิบ

เฉลี่ยอยู่ที่ 15.73 บาท น้อยกว่าประเทศไทย 0.04 บาทต่อกิโลกรัม และในปีพ.ศ.2550 มาเลเซียมีราคาน้ำมันปาล์มดิบเฉลี่ยอยู่ที่ 24.81 บาท แพงกว่าประเทศไทย 0.36 บาทต่อกิโลกรัม (ตารางที่ 10) แต่เมื่อพิจารณาความผันผวนของราคาน้ำมันปาล์มดิบพบว่าประเทศไทยมีความผันผวนมากกว่าประเทศมาเลเซีย (ภาพที่ 12) แต่ราคาน้ำมันปาล์มดิบของทั้งสองประเทศมักจะปรับตัวไปในทิศทางเดียวกันเนื่องจากประเทศมาเลเซียเป็นผู้ผลิตน้ำมันปาล์มรายใหญ่ของโลกจึงควบคุมทิศทางของราคาและมีความผันผวนน้อยกว่าประเทศไทย

ตารางที่ 9 ราคาปาล์มน้ำมันดิบภายในประเทศไทย ปีพ.ศ.2548 – 2550

(บาท / กิโลกรัม)

	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	เฉลี่ย
2548	16.3	14.24	15.75	15.82	16.34	17.27	19.07	18.35	17.3	18.19	17.24	16.85	16.89
2549	17.8	17.41	15.38	14.2	14.86	14.4	14.64	16.19	14.77	14.53	16.7	18.31	15.77
2550	18.63	18.84	19.02	21.82	25.29	26.45	25.47	24.3	24.79	27.49	29.8	31.47	24.45

ที่มา: สำนักกรมส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ (2553)

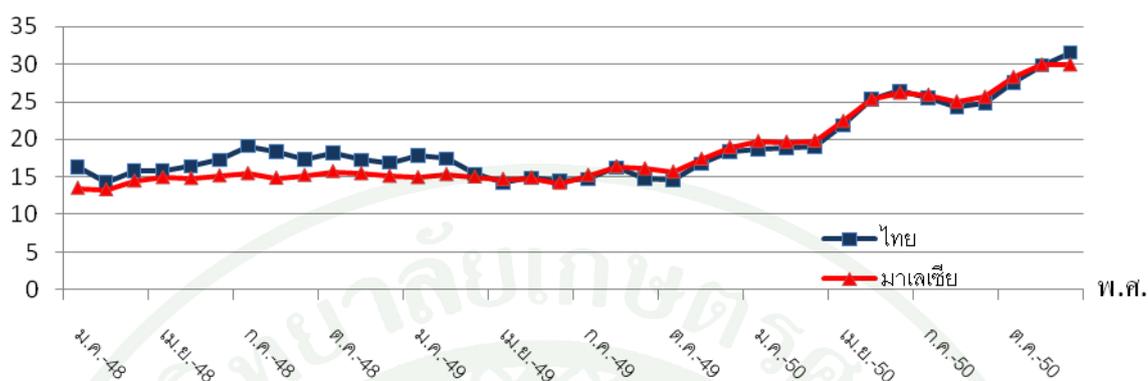
ตารางที่ 10 ราคาปาล์มน้ำมันดิบภายในประเทศมาเลเซีย ปีพ.ศ.2548 – 2550

(บาท / กิโลกรัม)

	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	เฉลี่ย
2548	13.51	13.29	14.48	14.92	14.79	15.15	15.46	14.86	15.21	15.73	15.46	15.12	14.83
2549	14.93	15.33	15	14.69	14.9	14.2	15.22	16.37	16.1	15.67	17.38	18.95	15.73
2550	19.73	19.65	19.78	22.42	25.31	26.19	25.89	25	25.64	28.26	29.92	29.91	24.81

ที่มา: สำนักกรมส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ (2553)

บาท / กิโลกรัม

ภาพที่ 12 ราคาน้ำมันปาล์มดิบภายในประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซีย
ปีพ.ศ.2548 –2550 (บาท/กิโลกรัม)

ที่มา: สำนักกรมส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ (2553)

สถานะตลาดน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ภายในประเทศไทย

ผลผลิตน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ภายในประเทศไทย เป็นกระบวนการแปรรูปการผลิตขั้นสุดท้ายของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน โดยการนำน้ำมันปาล์มดิบและน้ำมันในเมล็ดในปาล์มมาทำการกลั่นให้บริสุทธิ์ โดยแยกเอาสิ่งเจือปนต่างๆ ออกจากน้ำมันปาล์มดิบ เพื่อนำไปใช้อุปโภคบริโภคต่อไป แนวโน้มความต้องการใช้น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ของคนไทยสูงขึ้น เนื่องจากน้ำมันปาล์มเป็นน้ำมันพืชที่มีราคาถูกที่สุดในท้องตลาด โดยตลาดรับซื้อน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์มีอยู่ 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือกลุ่มผู้ใช้ภายในครัวเรือนซึ่งจะบรรจุขวดพลาสติกขายปลีกในเมือง หรือบรรจุปี๊บเพื่อขายแก่ร้านอาหารหรือภัตตาคาร และกลุ่มผู้ใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมที่นำไปแปรรูปหรือใช้ทอดในอุตสาหกรรมอาหารขนาดใหญ่

ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ของประเทศไทยเฉลี่ยของปีพ.ศ.2548 อยู่ที่ 22.02 บาทต่อกิโลกรัม ในปีพ.ศ.2549 ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์เฉลี่ยอยู่ที่ 20.01 บาทต่อกิโลกรัมและเพิ่มสูงขึ้นเป็น 29.25 บาทต่อกิโลกรัมในปีพ.ศ.2550 (ตารางที่ 11) ซึ่งเป็นไปตามราคาน้ำมันปาล์มดิบที่เพิ่มสูงขึ้น ในประเทศมาเลเซียราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์เฉลี่ยในปีพ.ศ.2548 มีราคาอยู่ที่ 16.08 บาทต่อกิโลกรัมซึ่งถูกกว่าประเทศไทยถึง 5.94 บาทต่อกิโลกรัม ในปีพ.ศ.2549 ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ของประเทศไทยมีราคาเฉลี่ยถูกกว่าประเทศไทยอยู่ 3.03 บาทต่อกิโลกรัม และในปีพ.ศ.2550 ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ของประเทศไทยมีราคาเฉลี่ยถูกกว่าประเทศไทยอยู่ 2.82 บาทต่อกิโลกรัม (ตาราง

ที่ 12) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ว่าประเทศมาเลเซียมีต้นทุนในการกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์น้อยกว่าประเทศไทยเนื่องจากเมื่อเปรียบเทียบต้นทุนราคาน้ำมันปาล์มดิบของประเทศมาเลเซียแล้ว มีต้นทุนที่ถูกกว่าประเทศไทยในปีพ.ศ.2549 – 2550 ไม่ถึง 1 บาท แต่มีราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ที่กลั่นแล้วถูกกว่าถึง 2-3 บาท (ภาพที่ 13)

ตารางที่ 11 ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ Bulk ขายส่งถึงผู้ซื้อ ของประเทศไทยปีพ.ศ.2548 – 2550

(บาท / กิโลกรัม)

	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	เฉลี่ย
2548	22.9	21.64	20.42	20.49	20.64	21.05	22.79	24.05	22.51	22.95	22.94	21.81	22.02
2549	21.61	21.71	20.65	19.4	19.35	18.63	18.5	19.44	19.12	18.35	20.57	22.73	20.01
2550	22.98	23.46	23.16	25.68	29.6	32.22	31.28	30.02	29.22	31.94	31.92	36.57	29.25

ที่มา: สำนักกรมส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ (2553)

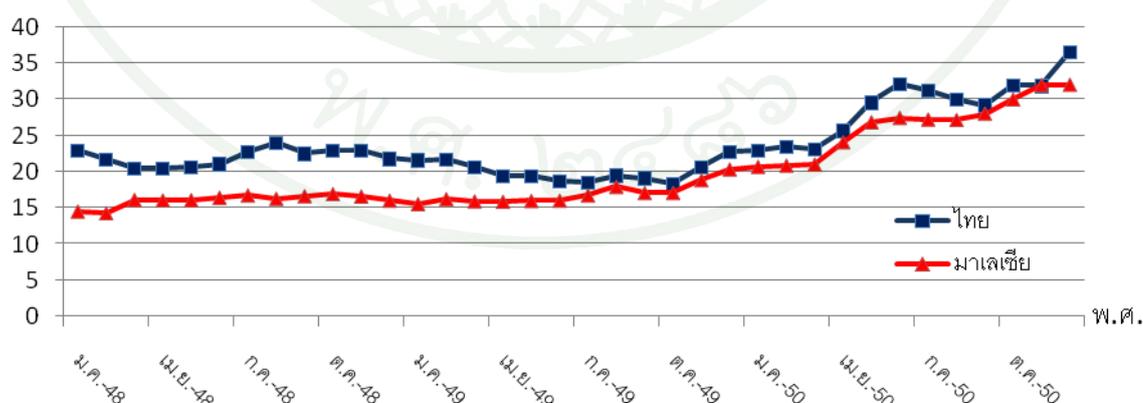
ตารางที่ 12 ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ Bulk FOB ของประเทศมาเลเซียปีพ.ศ.2548 – 2550

(บาท / กิโลกรัม)

	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	เฉลี่ย
2548	14.54	14.3	16.14	16.06	16.1	16.45	16.76	16.3	16.65	16.95	16.63	16.04	16.08
2549	15.57	16.23	15.95	15.89	16	16.03	16.75	17.94	17.09	17.11	18.83	20.34	16.98
2550	20.7	20.87	21.01	24.07	26.83	27.42	27.2	27.14	28	29.98	31.96	31.98	26.43

ที่มา: สำนักกรมส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ (2553)

บาท / กิโลกรัม

ภาพที่ 13 ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ภายในประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซีย

ปีพ.ศ.2548 – 2550 (บาท/กิโลกรัม)

ที่มา: สำนักกรมส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ (2553)

สภาพการผลิตและการตลาดอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

สภาพการผลิตและการตลาดของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มสามารถแบ่งช่วงของอุตสาหกรรมได้ 3 ช่วงอุตสาหกรรมดังนี้

1. อุตสาหกรรมขั้นต้น

เป็นขั้นตอนการผลิตในส่วนของผลปาล์มน้ำมันของเกษตรกร โดยในประเทศไทยผู้ปลูกปาล์มส่วนใหญ่จะเป็นรายย่อยซึ่งใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ต่ำ ส่วนผู้ปลูกปาล์มรายใหญ่จะเป็นบริษัทขนาดใหญ่ที่มีโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบเป็นของตนเอง ซึ่งผู้ผลิตรายใหญ่จะใช้เทคโนโลยีการผลิตที่สูงกว่ารายย่อย

เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

ในปีพ.ศ.2545 มีจำนวนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันจำนวน 66,911 ครัวเรือน โดยมีพื้นที่เพาะปลูกจำนวน 1,951,000 ไร่หรือเฉลี่ยครัวเรือนละ 29.15 ไร่ ในปีพ.ศ.2546 มีจำนวนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันจำนวน 69,592 ครัวเรือน และมีพื้นที่เพาะปลูกจำนวน 2,057,000 ไร่หรือเฉลี่ยครัวเรือนละ 29.55 ไร่ ในปีพ.ศ.2547 มีผู้ปลูกปาล์มจำนวน 74,560 ครัวเรือน และมีพื้นที่เพาะปลูกจำนวน 2,405,000 ไร่ หรือเฉลี่ยครัวเรือนละ 32.25 ไร่ และในปีพ.ศ.2548 มีจำนวนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันจำนวน 76,526 ครัวเรือน และมีพื้นที่เพาะปลูกจำนวน 2,748 ไร่หรือเฉลี่ยครัวเรือนละ 27.84 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร 2553)

ตารางที่ 13 พื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันของประเทศไทยปีพ.ศ.2545 – 2550

ปี	เนื้อที่ขึ้นต้น (1,000 ไร่)	เนื้อที่ให้ผล (1,000 ไร่)	ผลผลิต (1,000 ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	ราคา ที่เกษตรกร ขายได้ (บาท/กก.)	มูลค่าผลผลิต ตามราคา ที่เกษตรกรขายได้ (ล้านบาท)
2545	1,956	1,644	4,001	2,434	2.3	9,203
2546	2,057	1,799	4,903	2,725	2.34	11,472
2547	2,405	1,932	5,182	2,682	3.11	16,115
2548	2,748	2,026	5,003	2,469	2.76	13,807
2549	2,954	2,374	6,715	2,828	2.39	16,049
2550	3,198	2,663	6,390	2,399	4.07	26,007

ที่มา: สำนักงานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2552)

ด้านการจำหน่ายผลผลิตปาล์มน้ำมันสดของเกษตรกร มีวิธีการจำหน่าย 3 ลักษณะคือ จำหน่ายให้โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มโดยตรงซึ่งจะให้ราคาที่สูงกว่าประมาณกิโลกรัมละ 25 - 50 สตางค์แต่ค่าใช้จ่ายในการขนส่งก็จะสูงตามไปด้วย การจำหน่ายให้แก่พ่อค้าคนกลาง ซึ่งทำการรับซื้อในเขตพื้นที่ใกล้ๆ แต่จะให้ราคาที่ต่ำกว่าการขายให้โรงงานสกัดโดยตรง และการจำหน่ายให้สหกรณ์หรือนิคมที่เป็นสมาชิก ทั้งนี้ ในเขตภาคตะวันออกจะจำหน่ายให้แก่โรงงานสกัดปาล์มน้ำมันโดยตรง เนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกส่วนใหญ่อยู่ใกล้โรงงานสกัด ส่วนในภาคใต้เกษตรกรส่วนมากจะขายให้แก่พ่อค้าลานเทกอง เนื่องจากใกล้พื้นที่เพาะปลูกซึ่งลดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง

2. อุตสาหกรรมชั้นกลาง

อุตสาหกรรมสกัดน้ำมันปาล์มดิบ เป็นขั้นตอนของการสกัดปาล์มน้ำมันสดเป็นน้ำมันปาล์มดิบ ด้วยข้อจำกัดของผลปาล์มที่ต้องทำการสกัดภายใน 24 ชั่วโมง โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มจึงตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคใต้เป็นส่วนใหญ่ โดยโรงงานสกัดแห่งแรกที่ตั้งขึ้นคือ โรงงานของบริษัทไทยอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มและสวนปาล์ม จำกัด ที่จังหวัดกระบี่ เป็นโรงงานที่ใช้ไอน้ำสกัดน้ำมันปาล์มดิบ ซึ่งเป็นวิธีสกัดแบบมาตรฐาน (วิจิตร, 2539) ในปีพ.ศ.2545 ประเทศไทยมีจำนวนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม 66 โรงอยู่ในภาคใต้ 64 โรง และกำลังก่อสร้างอีก 4 โรง โดยในจังหวัดชุมพรมีจำนวนโรงงานมากที่สุด 19 โรง และทั้งประเทศไทยมีกำลังการผลิตทั้งสิ้น 1,124.42 ตันหลายต่อ

ชั่วโมง ซึ่งกระบวนการสกัดสามารถแยกได้ 2 วิธีคือ โรงงานสกัดแบบแยกส่วนและโรงงานสกัดแบบหีบรวมเมล็ดในปาล์ม

โรงงานสกัดแบบแยกส่วน เป็น โรงสกัดที่ใช้กรรมวิธีแบบมาตรฐาน ผลผลิตที่ได้เป็นน้ำมันปาล์มดิบ 2 ประเภทคือ น้ำมันจากเปลือกนอกมีสีส้มแดง และน้ำมันจากเมล็ดในปาล์มซึ่งมีลักษณะใสและมีคุณสมบัติเหมือนน้ำมันมะพร้าว โดยกระบวนการผลิตเริ่มจากนำผลปาล์มสดมาอบด้วยไอน้ำ 120 – 130 องศาเซลเซียส ประมาณ 45 นาที แล้วเข้าเครื่องหมุนเพื่อแยกผลปาล์มออกจากทะลาย ทะลายเปล่าจะนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิง หรือสามารถนำไปขายต่อเพื่อเป็นอาหารสัตว์และใช้เป็นปุ๋ยได้ ส่วนผลปาล์มจะเข้าเครื่องนวดแยกเส้นใยและเมล็ด แล้วป้อนเข้าเครื่องหีบน้ำมันกรองน้ำมัน แล้วเข้าเครื่องเหวี่ยงเพื่อแยกน้ำมันและสิ่งสกปรกที่เหลือออกจากน้ำมัน หลังจากนั้นทำการไล่ความชื้นในน้ำมัน และบรรจุลงถังรอส่งต่อไป โดยตามกรรมวิธีการผลิตแต่ละขั้นตอน อัตราการแปลงน้ำมันปาล์มแบบแยกส่วนระหว่างผลปาล์มทะลายต่อน้ำมันปาล์มดิบ ในกรณีที่เป็นการสกัดเปลือกนอกปาล์มจะมีอัตราการแปลงน้ำมันคือ 100 : 17 และในกรณีที่เป็นการสกัดเมล็ดในผลปาล์มจะมีอัตราการแปลงน้ำมันคือ 100 : 12 ทั้งนี้การสกัดแบบแยกส่วน น้ำมันที่ได้จะมีคุณภาพเกรดเอ เป็นที่ต้องการของตลาด สำหรับสาเหตุที่อัตราการแปลงต่ำ เนื่องจากผลปาล์มไม่ได้คุณภาพ

โรงงานสกัดแบบหีบรวมเมล็ดในปาล์ม เป็นกรรมวิธีการสกัดแบบรวมเปลือกนอกและเมล็ดใน เกิดจากการตัดแปลงโรงงานหีบน้ำมันมะพร้าว เป็น โรงงานขนาดเล็ก โรงงานสกัดประเภทนี้จะใช้ผลปาล์มร่วงเป็นวัตถุดิบและโรงงานประเภทนี้ยังสามารถหีบได้ทั้งผลปาล์ม มะพร้าว และเมล็ดขางพารา กระบวนการผลิตจะไม่ซับซ้อนมากนัก เริ่มจากนำผลปาล์มร่วงมาอย่างที่อุณหภูมิ 180 – 200 องศาเซลเซียสเป็นเวลา 24 ชั่วโมง แล้วหีบน้ำมัน กรองน้ำมันด้วยเครื่องกรองแบบอัดหลายชั้น ซึ่งจะมีกากที่สามารถจำหน่ายเป็นอาหารสัตว์ น้ำมันดิบที่ได้ชาวบ้านจะเรียกว่าน้ำมันกระเทย คือเป็นน้ำมันที่ได้จากผลและเมล็ดในรวมกัน โดยกรรมวิธีการสกัดแบบไม่แยกส่วนน้ำมันที่ได้จะเป็นน้ำมัน เกรดบี ซึ่งไม่เป็นที่ต้องการมากนัก โดยมีอัตราการแปลงน้ำมันปาล์มแบบหีบรวมระหว่างผลปาล์มทะลายต่อน้ำมันปาล์มดิบในอัตราการแปลง 100 : 21.7

ทั้งนี้ อัตราการแปลงน้ำมันปาล์มดิบจากการใช้ผลปาล์มร่วงในอัตราส่วนร้อยละ 100 จะสามารถแปลงเป็นน้ำมันปาล์มดิบได้ร้อยละ 31 ส่วนกรณีการใช้ผลปาล์มทะลายจะสามารถแปลงน้ำมันปาล์มดิบได้ในส่วนของน้ำมันเปลือกนอกปาล์มร้อยละ 17 – 20 และน้ำมันเมล็ดในปาล์มร้อยละ 1.8

การจำหน่ายผลผลิตน้ำมันปาล์มดิบ ส่วนใหญ่จะจำหน่ายให้กับโรงกลั่นน้ำมันปาล์ม
บริษัท โดยตรงประมาณร้อยละ 95 ส่วนที่เหลือเป็นการจำหน่ายให้กับตลาดรอง ได้แก่ โรงงานทำสบู่
และโรงงานอาหารสัตว์

3. อุตสาหกรรมขั้นปลาย

อุตสาหกรรมขั้นปลาย เป็นขั้นตอนของการกลั่นน้ำมันปาล์มดิบให้เป็นน้ำมันปาล์ม
บริษัท โดยผลิตภัณฑ์ที่ได้นอกจากเป็นน้ำมันปาล์มบริษัทแล้ว ยังมีผลพลอยได้อีกหลายชนิด

โรงกลั่นน้ำมันปาล์ม

ในปี 2520 คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ส่งเสริมให้มีการกลั่นน้ำมันปาล์ม
บริษัท ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นให้น้ำมันปาล์มเข้าครองส่วนแบ่งตลาดน้ำมันพืชปรุงอาหารเนื่องจากมี
ราคาถูกกว่าน้ำมันพืชชนิดอื่นๆ โดยการนำน้ำมันปาล์มดิบมากลั่นให้บริษัทจะเรียกว่าน้ำมันอาร์บี
ดี (RBD: Refining Bleaching and Deodorization) โดยทั่วไปน้ำมันที่กลั่นบริษัทแล้วจะมีด้วยกัน 5
ชนิดดังนี้

1. RBD Palm Oil เป็นน้ำมันปาล์มบริษัทที่ผ่านกระบวนการกลั่น นำมาผลิตสินค้า
อุปโภค บริโภคต่างๆ เช่น มาการีน เนยขาว และอุตสาหกรรมสบู่
2. RBD Olein มาจากการนำ RBD Palm Oil มาผ่านกระบวนการแยกไขมันออกจาก
จากโอเลอิน ใช้เป็นน้ำมันปรุงอาหาร
3. RBD Stearin เป็นส่วนของไขมันที่ได้อีกหลังจากแยกส่วนแล้ว สามารถนำไป ผลิต
สบู่ เทียนไข กรดสเตียริก และ มาการีน ได้
4. Super Olein Palm Oil คล้ายกับน้ำมันปาล์ม โอเลอิน แต่มีองค์ประกอบของกรดไขมัน
ไม่อิ่มตัวมากกว่า ใช้ในอุตสาหกรรมอาหารกระป๋อง
5. กรดไขมันปาล์ม (Palm fatty acid distillate) เป็นผลพลอยได้จากการกลั่นและใช้เป็น
วัตถุดิบในอุตสาหกรรมสบู่ กรดสเตียริก และอุตสาหกรรมโพลิเอสเตอร์

น้ำมันปาล์มที่มีคุณภาพจะต้องมีคุณสมบัติมาตรฐาน 4 ประการ (วิจิตร, 2539)

1. มีกรดไขมันอิสระไม่เกินร้อยละ 5
2. มีน้ำและสิ่งระเหยได้ไม่เกินร้อยละ 0.5
3. สารที่มีละลายในน้ำมันไม่เกินร้อยละ 0.5
4. ค่าไอโอดีนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 51

โครงสร้างอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันขั้นปลาย เป็นขั้นตอนการกลั่นน้ำมันดิบที่ได้จากโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม เพื่อให้ได้ผลผลิตน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ และผลพลอยได้อื่นๆ จากการกลั่นน้ำมันปาล์ม ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ได้จากอุตสาหกรรมกลั่นน้ำมันปาล์มสามารถนำไปใช้บริโภคได้โดยตรง และใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง โดยโรงกลั่นน้ำมันปาล์มจะตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลเป็นหลัก โดยน้ำมันปาล์มดิบ 1 กิโลกรัม สามารถผลิตน้ำมันปาล์มกลั่นโอเลอินได้ประมาณ 0.66 กิโลกรัม สเตียรินประมาณ 0.29 กิโลกรัม และสูญเสียจากการผลิต 0.05 กิโลกรัม น้ำมันโอเลอินใช้มากในอุตสาหกรรมอาหาร เช่น ขนมขบเคี้ยว บะหมี่สำเร็จรูป นมข้นหวาน โดยน้ำมันโอเลอินที่กลั่นบริสุทธิ์จะใช้ในการประกอบอาหาร สำหรับสเตียรินจะใช้ในอุตสาหกรรม เช่น สบู่ เครื่องสำอาง เป็นต้น อุตสาหกรรมอาหารสัตว์เป็นตลาดหลักที่รองรับผลผลิตไขปาล์ม นอกเหนือจากอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น สบู่ เทียนไข เนยเทียมและเครื่องสำอาง (กรมการค้าภายใน, 2540) ทั้งนี้อัตราการแปลงน้ำมันปาล์มดิบต่อน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์คือ 100:93 โดยน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ที่ได้นำเข้ากระบวนการแยกส่วน ผ่านการควบคุมความเย็นเพื่อให้ น้ำมันสเตียรินตกผลึก และผ่านการกรองน้ำมันซึ่งจะได้ 2 ส่วน คือ ส่วนน้ำใสซึ่งเป็นน้ำมันปาล์มโอเลอิน และส่วนน้ำข้นซึ่งเป็นน้ำมันปาล์มสเตียริน

ในส่วนของกระบวนการกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์มีเทคโนโลยี 2 แบบ คือ กระบวนการทางเคมี ซึ่งมักจะใช้กับการกลั่นน้ำมันถั่วเหลืองและน้ำมันรำข้าว โดยจะใช้สารเคมีมาก เช่นกรดฟอสฟอริก สารละลายโซดาไฟ และดินฟอกสี ทำให้ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยค่อนข้างสูง และมีการสูญเสียน้ำมันในระหว่างการผลิตมาก ส่วนกระบวนการทางกายภาพ ซึ่งมักจะใช้สำหรับการกลั่นน้ำมันปาล์มจะใช้สารเคมีน้อยกว่า การสูญเสียน้ำมันระหว่างการผลิตน้อยกว่า สามารถแยกกรดไขมันอิสระที่มีความบริสุทธิ์สูงถึงร้อยละ 95 ซึ่งจะนำไปแยกส่วนทำผลิตภัณฑ์ได้หลายชนิดและต้นทุนการผลิตต่อหน่วยต่ำกว่า (วิจิตร, 2539)

อุตสาหกรรมการกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ในประเทศไทย มีผู้ประกอบการจำนวน 11 รายในพ.ศ.2541 ทำการผลิตได้ 2,060 ตันต่อวัน โรงงานส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณกรุงเทพและปริมณฑล

สำหรับการจำหน่ายน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ จากการนำน้ำมันปาล์มดิบมากลั่นจะได้เป็นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ร้อยละ 93 ในอัตราส่วนนี้ จะประกอบด้วยน้ำมันปาล์มโอเลอินร้อยละ 65-70 จะเข้าสู่ตลาดน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ส่วนใหญ่จะบรรจุปีบและขวดจำหน่ายให้ผู้บริโภคใช้ปรุงอาหาร ส่วนที่เหลือจะเป็นน้ำมันปาล์มสเตียรีน จะจำหน่ายเป็นวัตถุดิบให้กับอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น อุตสาหกรรมสบู่ อาหารสัตว์ และเนยขาว เป็นต้น

4. อุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง

เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์และผลพลอยได้จากการกลั่นน้ำมันปาล์ม เพื่อการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในขั้นสุดท้ายสำหรับจำหน่ายให้ผู้บริโภคในปัจจุบัน น้ำมันปาล์มดิบที่ผ่านการกลั่นแล้วจะใช้บริโภคโดยตรงประมาณร้อยละ 65-70 เพิ่มขึ้นจากอดีตที่ผ่านที่ประมาณร้อยละ 63 โดยอีกร้อยละ 27 จะใช้ในอุตสาหกรรม โดยอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องต่างๆ ประกอบด้วย

- (1) น้ำมันบริโภค อุตสาหกรรมที่ใช้น้ำมันสำหรับการบริโภค และประกอบอาหารโดยตรง เช่น โรงแรม ภัตตาคาร
- (2) น้ำมันทอด น้ำมันปาล์มมีบทบาทมากในอุตสาหกรรมที่ใช้น้ำมันสำหรับทอด เนื่องจากมีราคาถูก คุณสมบัติอยู่ตัวดีกว่าน้ำมันชนิดอื่น การทอดในเชิงอุตสาหกรรมมักจะใช้น้ำมันปาล์มเติมไฮโดรเจน ซึ่งจะมีคุณสมบัติอยู่ตัวเป็นพิเศษ ทำให้วัสดุที่นำมาทอดมีลักษณะกรอบดี เช่น อุตสาหกรรมผลิตฝรั่งทอด โดนัท ข้าวเกรียบทอด และบะหมี่สำเร็จรูป
- (3) มากา린 หรือเนยเทียม มักทำจากน้ำมันปาล์มและน้ำมันเมล็ดในปาล์มเนื่องจากมีคุณสมบัติเหมาะสม
- (4) เนยขาว น้ำมันปาล์มที่ฟอกบริสุทธิ์สามารถแปรรูปเป็นเนยขาวได้โดยทำให้เย็นลงโดยนั้บลงที่อุณหภูมิประมาณ -40 องศาเซลเซียส เนยขาวให้ทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น ขนมไข่ ไล้ขนมปังกรอบ ขนมพาย หน้าขนมเค้ก

(5) น้ำมันปาล์มเติมไฮโดรเจน ทำให้น้ำมันเป็นของแข็งและอยู่ตัว นำมาทำเป็นน้ำมันทอด ขนมปังกรอบ เวเฟอร์ และเครื่องสำอาง ส่วนน้ำมันเมล็ดในเดมิไฮโดรเจน นำมาทำที่ออฟฟี่ เคลือบซีอกโกแลต ขนมปังกรอบ ไอศกรีม และเคลือบแก้วกระดาษ

(6) นมข้นหวาน น้ำมันปาล์มนำมาใช้เป็นส่วนผสมในอุตสาหกรรมนมข้นหวาน เนื่องจากมีคุณสมบัติเหมาะสม ไม่มีกลิ่นผิดปกติ

(7) ไอศกรีม น้ำมันปาล์มนำมาใช้เป็นส่วนผสมในไอศกรีม โดยใช้ร่วมกับน้ำมันมะพร้าวอย่างละครึ่ง

(8) คอฟฟี่เมท นมผง และนมเทียม ใช้ น้ำมันปาล์มเทียรีนเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิต

(9) กรดไขมันอิสระได้จากกระบวนการสุดท้ายของการกลั่นบริสุทธิ์ เมื่อนำมาแยกส่วนเป็นกรดต่างๆ จะสามารถนำไปใช้ในอุตสาหกรรมหลายชนิด เช่น กรดลอริก (Lauric acid) ใช้ทำเรซินสำหรับอุตสาหกรรมสี กรดปาล์มมิติก (Palmitic acid) ใช้นำไปเลี้ยงเชื้อราซึ่งใช้สกัดเป็นยาปฏิชีวนะ กรดโอเลอิก (Oleic acid) นำไปใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ กรดสเตียริก (Stearic acid) นำไปเป็นเครื่องสำอางและสบู่ฟอกตัวเด็ก และกรดลินโนอิก (Linoleic acid) นำไปใช้เป็นยาฉีดลดไขมันในเส้นเลือด

(10) สบู่ น้ำมันปาล์มนำมาใช้เป็นสบู่ได้ดี ทั้งสบู่ฟอกร่างกายและสบู่ซักล้าง

(11) อาหารสัตว์ กากจากเมล็ดในปาล์มสามารถนำมาเป็นอาหารสัตว์ได้

การใช้น้ำมันปาล์มในการบริโภคและในอุตสาหกรรมอาหาร น้ำมันพืชทุกชนิดและไขมันสัตว์เป็นสินค้าที่ใช้ทดแทนน้ำมันปาล์มได้ โดยเฉพาะน้ำมันถั่วเหลืองและน้ำมันมะพร้าว สำหรับการใช้ในอุตสาหกรรมที่ไม่ใช่อาหาร เช่น สบู่ สามารถใช้น้ำมันมะพร้าวและไขมันสัตว์ทดแทนน้ำมันปาล์มได้สำหรับอุตสาหกรรมประเภท Oleochemicals เช่น ผงซักฟอก จาระบี หมึกพิมพ์ จะใช้น้ำมันปาล์มมาทดแทนเคมีภัณฑ์ที่ผลิตได้จากน้ำมันปิโตรเลียม (วิจิตร, 2539)

จากโครงสร้างอุตสาหกรรมดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานแต่ละระดับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของประเทศไทย ส่วนใหญ่จะแยกดำเนินงานเป็นเอกเทศซึ่งมีความเชื่อมโยงกันในส่วนของการรับวัตถุดิบจากรับวัตถุดิบจากอุตสาหกรรมระดับหนึ่ง มาเพื่อใช้ในการผลิตของอุตสาหกรรมอีกระดับหนึ่ง ซึ่งจะแตกต่างจากประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ เช่น มาเลเซีย ที่มีกระบวนการผลิตที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันทั้งระบบ ได้แก่ โรงสกัดและโรงกลั่นอยู่ในระบบอุตสาหกรรมเดียวกัน โดยมีรัฐบาลเป็นผู้ให้การสนับสนุน สำหรับประเทศไทยมีเพียงผู้ผลิตบางรายที่มีขนาดใหญ่ ที่จะสามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ โดยยกตัวอย่างโครงสร้างการผลิตของ

บริษัท ชุมพรอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน) เป็นระบบอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทย ที่มีความเชื่อมโยงกันตั้งแต่อุตสาหกรรมขั้นต้น อุตสาหกรรมขั้นกลางและอุตสาหกรรมขั้นปลายเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน

การค้าน้ำมันปาล์มระหว่างประเทศ

ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศผู้ผลิตน้ำมันปาล์มรายใหญ่ที่สุดของโลก ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงผลผลิตของประเทศอินโดนีเซียจะส่งผลกระทบต่อระดับราคาในตลาดโลก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระดับราคาน้ำมันปาล์มในประเทศไทยด้วย และตัวแปรอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงระดับราคาน้ำมันปาล์มในตลาดโลกคือ น้ำมันพืชชนิดอื่นๆ เช่น น้ำมันถั่วเหลือง น้ำมันมะพร้าว เป็นต้น

น้ำมันปาล์มที่ทำการซื้อขายในตลาดต่างประเทศส่วนใหญ่จะมีด้วยกัน 4 ชนิด ประกอบด้วย

1. น้ำมันปาล์มดิบ (Crude Palm Oil)
2. น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ (RBD Palm Oil)
3. น้ำมันปาล์มโอเลอิน (RBD Palm Olein)
4. น้ำมันปาล์มสเตียรีน (RBD Palm Stearin)

ตลาดหลักที่เป็นศูนย์กลางการซื้อขายน้ำมันปาล์มของโลกมีอยู่ 3 แห่งประกอบด้วย

1. ทวีปยุโรป ศูนย์กลางซื้อขายเมืองรอตเตอร์ดัม ประเทศเนเธอร์แลนด์
2. ทวีปอเมริกา ศูนย์กลางซื้อขายที่เมืองชิคาโก ประเทศสหรัฐอเมริกา
3. ทวีปเอเชีย ศูนย์กลางซื้อขายเมืองกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย

การส่งออกและนำเข้าปาล์มน้ำมันของประเทศไทย

ประเทศไทยมีการส่งออกน้ำมันปาล์มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีพ .ศ.2541 จำนวน 50,564 ตัน คิดเป็นมูลค่า 1,310 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 506,905 ตัน คิดเป็นมูลค่า 16,794 ล้านบาทใน

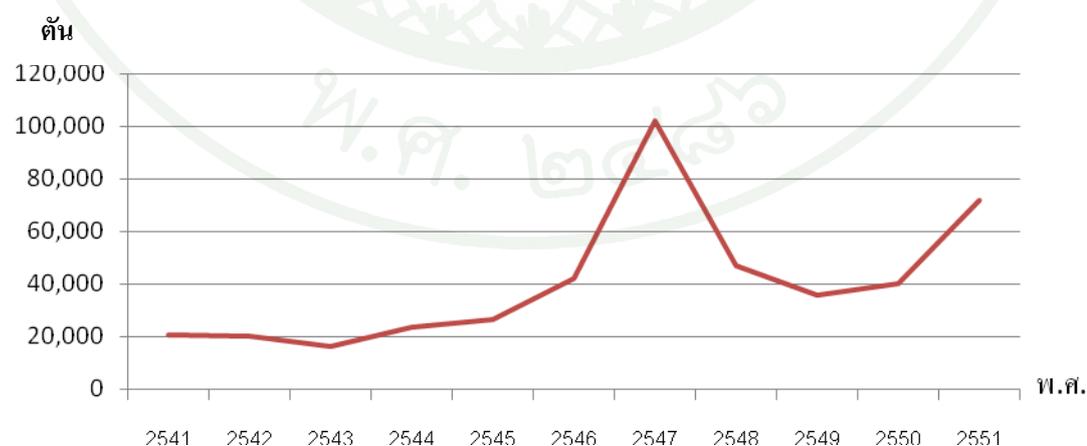
ปีพ.ศ.2550 หรือเพิ่มขึ้น 10 เท่าซึ่งแสดงให้เห็นถึงอุปสงค์ในต่างประเทศที่มีอยู่แต่การส่งออกยังผันแปรตามอัตราแลกเปลี่ยน ราคาเปรียบเทียบ และผลผลิตภายในประเทศ (ภาพที่ 14)

ภาพที่ 14 ปริมาณการส่งออกน้ำมันปาล์มของประเทศไทย (ตัน)

ที่มา: สำนักงานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2552)

การนำเข้าปาล์มน้ำมันของประเทศไทย มีลักษณะที่ไม่แน่นอนคือแต่ละปีเพิ่มขึ้นและลดลง เนื่องจากปริมาณผลผลิตของประเทศไทยพอดีกับการบริโภค ทำให้ในฤดูแล้งที่ผลผลิตปาล์มน้ำมันขาดตลาดจึงจำเป็นต้องพึ่งการนำเข้าเพื่อทดแทนปริมาณที่ขาดตลาด ทำให้ในช่วงปีพ.ศ.2540 – 2550 ปริมาณการนำเข้าปาล์มน้ำมันของประเทศไทยผันผวน (ภาพที่ 15)

ภาพที่ 15 ปริมาณการนำเข้าน้ำมันปาล์มของประเทศไทย (ตัน)

ที่มา: สำนักงานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2552)

นโยบายของรัฐบาล

แผนงานของรัฐบาลสามารถแยกได้ 2 แผน แผนทางด้านอุปสงค์และแผนทางด้านอุปทาน
แผน ซึ่งพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ปีพ.ศ.2551-2554 มีแผนพัฒนาและ
นโยบายเป็นแผนทางด้านอุปทานซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ยุทธศาสตร์เพิ่มผลิตภาพและคุณค่าผลปาล์มน้ำมันและผลิตภัณฑ์

1. เพิ่มพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในเขตเหมาะสม ปรับปรุงสวนปาล์มเก่าโดยการปลูกทดแทน
ด้วย พันธุ์ดีและการจัดการผลิตที่ถูกต้อง
2. สนับสนุนการปรับโครงสร้างการผลิตอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มสู่ภาค
การผลิตที่มีประสิทธิภาพ
3. สนับสนุนการบูรณาการผลิต การตลาด บนพื้นฐานศักยภาพและความเข้มแข็งของ
เกษตรกร

ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพการตลาด

1. นโยบายพลังงานเป็นกลไกหลักในการรักษาความมั่นคงด้านการตลาด ราคา และการ
ปรับโครงสร้างการผลิต
2. เสริมสร้างนโยบายการตลาดน้ำมันปาล์มและผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดการแข่งขันที่เป็น
ธรรมและกระจายผลประโยชน์สู่ทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

ยุทธศาสตร์การใช้พลังงานทดแทน

1. สนับสนุนการผลิตและการใช้ไบโอดีเซลอย่างต่อเนื่องชัดเจน และสอดคล้องกับ
ศักยภาพการผลิตวัตถุดิบในการผลิตไบโอดีเซลของประเทศ
2. กำกับ ควบคุม ลงโทษการทำน้ำมันใช้แล้วกลับมาบริโภคใหม่

ยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนาบุคลากร

1. วิจัยและพัฒนาปาล์มน้ำมันคุณภาพสูง และตรงตามความต้องการของตลาด
2. วิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง
3. เสริมสร้างและสนับสนุนขบวนการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาปาล์มน้ำมัน และน้ำมันปาล์ม
4. สร้างขบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีปาล์มน้ำมันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ของเกษตรกรด้วยตนเอง

ยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการ

1. ปฏิรูปกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ให้มีความเป็นเอกภาพ และสอดคล้องกัน
2. จัดตั้งองค์กรมหาชน และกองทุนพัฒนาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม

นอกจากแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มซึ่งเป็นแผนทางด้านอุปทานแล้ว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้หารือร่วมกับกระทรวงพลังงาน มีแผนทางด้านอุปสงค์ ส่งเสริมนโยบายการส่งเสริมการใช้ไบโอดีเซล เนื่องจากในปัจจุบันราคาน้ำมันมีราคาเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น รัฐบาลจึงมีนโยบายด้านพลังงานทดแทน โดยการนำเอาปาล์มน้ำมัน ไปผลิตเป็นไบโอดีเซล เพื่อใช้ทดแทนน้ำมันดีเซล ดังนี้ (ตารางที่ 14)

1 . ส่งเสริมการผลิตและใช้ไบโอดีเซลเพื่อทดแทนปริมาณน้ำมันดีเซลร้อยละ 5 ภายในปี พ.ศ.2554 ซึ่งในแผนมีประมาณการในการจำหน่ายน้ำมันดีเซล B2, B5 และ B100 ประมาณ 60.3 ล้านลิตรต่อวัน ในปีพ.ศ.2554 ดังนั้น จึงมีการส่งเสริมให้มีความต้องการใช้ไบโอดีเซล (B100) ประมาณ 3.02 ล้านลิตรต่อวัน ภายในปีพ.ศ.2554

2. ปัจจุบันมีการผลิตน้ำมันดีเซล B100 ขึ้นมาเพื่อใช้ผสมกับดีเซลร้อยละ 2 และ 5 เป็นไบโอดีเซลชนิด B2 และ B5 แต่ยังไม่มีการใช้ B100 เชิงพาณิชย์เพื่อใช้ในรถยนต์อย่างแพร่หลาย จึงมีแผนที่จะผลิต B100 เพื่อใช้ในปีพ.ศ.2554 เป็นต้นไป

ข้อสรุปที่ได้จากการศึกษา

ประวัติปาล์มน้ำมันในประเทศไทย

พระยาประดิพัทธ์ภูบาล ได้นำปาล์มน้ำมันเข้ามาปลูกในประเทศไทยเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2472 โดยปลูกเป็นไม้ประดับที่สถานีทดลองยางคองหงส์ จังหวัดสงขลา และสถานีกสิกรรมพลู จังหวัดจันทบุรี แต่เริ่มมีการส่งเสริมให้ปลูกในพื้นที่จริงๆ ในปี พ.ศ. 2511 ที่นิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้จังหวัดสตูล พื้นที่ประมาณ 20,000 ไร่

สภาพการผลิตปาล์มน้ำมัน

ในประเทศไทยมีพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันส่วนมากอยู่ในพื้นที่ภาคใต้ โดยจังหวัดกระบี่มีพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุดรองลงมาเป็นจังหวัดสุราษฎร์ธานี และชุมพร โดยในจังหวัดกระบี่มีผลผลิตต่อไร่สูงที่สุด รองลงมาเป็นจังหวัดสุราษฎร์ธานี และระนอง

เมื่อพิจารณาพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันของประเทศไทยกับประเทศอื่นๆ พบว่าประเทศไทยมีพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันเป็นอันดับ 4 ของโลกรองจากประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไนจีเรีย โดยในแถบประเทศเอเชียประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และ ไทย มีพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยในประเทศอินโดนีเซียมีอัตราการเพิ่มขึ้นที่สูงที่สุด ในประเทศแคว้นเมอูนมีผลผลิตต่อไร่สูงที่สุดของโลก รองลงมาเป็นประเทศมาเลเซีย โคลัมเบีย อินโดนีเซีย ตามลำดับ และประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 6

สถานะตลาดปาล์มน้ำมัน

ค่าใช้จ่ายในการปลูกปาล์มน้ำมันจากการศึกษาของสำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าค่าใช้จ่ายรวมในการปลูกและดูแลปาล์มน้ำมัน 1 ไร่มีค่าใช้จ่าย 5,412 บาท โดยเมื่อเปรียบเทียบกับผลตอบแทนที่เกษตรกรขายได้จำนวน 9,763.93 บาทจึงได้กำไร 4,351 บาท ต่อไร่

ราคาปาล์มน้ำมันสดที่เกษตรกรขายได้จะมีราคาสูงขึ้นในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคม เนื่องจากผลผลิตที่ออกสู่ตลาดน้อย เนื่องจากสภาพภูมิอากาศ โรคและศัตรูพืช เป็นต้น ในช่วง 6 ปีที่ผ่านราคาปาล์มน้ำมันสดของประเทศไทยอยู่ในช่วง 2 – 5 บาท

สถานะตลาดน้ำมันปาล์มดิบ

ผลผลิตน้ำมันปาล์มดิบได้จากการสกัดผลปาล์มสด ซึ่งเรียกว่าน้ำมันปาล์มดิบ (Crude Palm Oil : CPO) โดยผลผลิตภายในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 6 แสนตัน เป็น 1 ล้านตัน ในช่วง 6 ปีจากปีพ.ศ.2545 - 2550 ราคาน้ำมันปาล์มดิบภายในประเทศไทยมีราคาที่ใกล้เคียงกับประเทศมาเลเซียในช่วงปีพ.ศ.2550 และในประเทศไทยราคาน้ำมันปาล์มดิบจะมีความผันผวนมากกว่าประเทศมาเลเซีย มีราคาขายในช่วง 16 – 32 บาทในช่วงปีพ.ศ.2548 – 2550

สถานะตลาดน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์

ผลผลิตน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์เป็นผลผลิตขั้นสุดท้ายของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม โดยได้จากการกลั่นน้ำมันปาล์มดิบให้เป็นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ โดยราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ที่ใช้ประกอบอาหารจะมีราคาถูกที่สุดในบรรดาน้ำมันพืชชนิดอื่นๆ ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ในประเทศไทยมีราคาระหว่าง 18 บาทถึง 32 บาทในช่วงปีพ.ศ.2545 – 2550 และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซียพบว่าประเทศมาเลเซียมีราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ถูกกว่าประเทศไทย ประมาณ 3 บาท ในปีพ.ศ.2550

สภาพการผลิตและการตลาดอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

สภาพการผลิตและการตลาดของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มสามารถแบ่งได้ 3 ช่วงอุตสาหกรรม ในอุตสาหกรรมขั้นต้นเป็นอุตสาหกรรมการปลูกปาล์มน้ำมัน ในประเทศไทยเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันส่วนมากเป็นรายย่อย เกษตรกรจะจำหน่ายผลผลิตได้หลักๆ 2 ทางคือจำหน่ายให้โรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม โดยตรงซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการขนส่งสูง และจำหน่ายให้พ่อค้าคนกลางซึ่งจะจำหน่ายได้ในราคาต่ำกว่าโรงงานประมาณ 25 – 50 สตางค์

อุตสาหกรรมชั้นกลางเป็นอุตสาหกรรมการสกัดน้ำมันปาล์มที่รับซื้อปาล์มน้ำมันสดจากเกษตรกรมาสกัดเป็นน้ำมันปาล์มดิบ โดยในประเทศไทยมีโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มจำนวน 66 โรงงาน ตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคใต้ 64 โรงงานมีกำลังการผลิต 1,124.42 ตันหลายต่อชั่วโมง

อุตสาหกรรมชั้นปลายเป็นอุตสาหกรรมการกลั่นน้ำมันปาล์ม โดยใช้ น้ำมันปาล์มดิบมากลั่นให้เป็นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ซึ่งใช้เทคโนโลยีการผลิตที่สูง ในประเทศไทยมีโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มจำนวน 11 โรงงาน ส่วนมากตั้งอยู่ในภาคกลางของประเทศไทย ผลผลิตที่ได้จากการกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์สามารถนำไปใช้ได้หลายอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่อง ผลผลิตจากปาล์มน้ำมันสามารถนำไปใช้ในหลายอุตสาหกรรมเช่น ผลผลิตจากการสกัดน้ำมันปาล์มมีเศษกากของผลปาล์มน้ำมัน สามารถนำไปใช้ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ได้เป็นอย่างดี ในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ผลผลิตที่ได้สามารถแยกประเภทย่อยได้ 11 ประเภทซึ่งสามารถนำไปใช้ในแต่ละอุตสาหกรรมต่างๆ

การค้าน้ำมันปาล์มระหว่างประเทศ

น้ำมันปาล์มที่ทำการซื้อขายในตลาดต่างประเทศส่วนใหญ่จะมีด้วยกัน 4 ชนิด โดยมีตลาดหลักที่เป็นศูนย์กลางการซื้อขาย 3 แห่ง ในประเทศไทยมีการส่งออกปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากปีพ.ศ.2541 – 2550 เพิ่มขึ้นถึง 10 เท่า และมีการนำเข้าที่ผันผวน ตามราคาที่สูงลงซึ่งเกิดจากการขาดตลาดภายในประเทศไทย

นโยบายของรัฐบาล

ในประเทศไทยรัฐบาลได้จัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มปี พ.ศ.2551 – 2554 โดยมียุทธศาสตร์ทั้ง 5 ยุทธศาสตร์ดังนี้ ยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนาบุคลากร ยุทธศาสตร์เพิ่มผลิตภาพและคุณค่าผลปาล์มน้ำมันและผลิตภัณฑ์ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพการตลาด ยุทธศาสตร์การใช้พลังงานทดแทน ยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการ

นอกจากแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม แล้วกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ร่วมมือกับกระทรวงพลังงานมีนโยบายส่งเสริมการใช้ไบโอดีเซล โดยมีแผนดังนี้

การส่งเสริมการผลิตและใช้ไบโอดีเซลเพื่อทดแทนปริมาณน้ำมันดีเซล การผลิตน้ำมัน B100 ขึ้นมา เพื่อใช้ผสมกับดีเซล การผสมไบโอดีเซลไม่เกินร้อยละ 2 ในน้ำมันดีเซลทั่วประเทศ ให้มีการจำหน่ายน้ำมันดีเซล B5 ทั่วประเทศ และส่งเสริมการผลิตและใช้ไบโอดีเซลภายในชุมชน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในบทนี้จะทำการวิเคราะห์ถึงความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทย ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการผลิตและการส่งออก ซึ่งการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ จะนำข้อมูลทุกมิติมาใช้เป็นหลัก

ความได้เปรียบเชิงแข่งขัน

การศึกษาครั้งนี้จะทำการวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทย โดยปัจจัยที่จะพิจารณาประกอบด้วยสถานะปัจจัยการผลิตภายในประเทศ (Factor Condition) อุปสงค์ภายในประเทศ (Domestic Demand) อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องภายในประเทศ (Supporting and Related Industries) ยุทธการโครงสร้าง และสภาพการแข่งขันภายในประเทศ (Company Strategy Structure and Rivalry) เหตุสุควิสัย (Chance) และบทบาทของรัฐบาล (Government)

สถานะปัจจัยการผลิตภายในประเทศ

สถานะปัจจัยการผลิตภายในประเทศ จะพิจารณาจากปัจจัยการผลิตที่เน้นใช้ในกระบวนการผลิต คือศึกษาถึงความอุดมสมบูรณ์ของปัจจัยการผลิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

ความอุดมสมบูรณ์ของปัจจัยการผลิต

ในการพิจารณาความอุดมสมบูรณ์ของปัจจัยการผลิต จะพิจารณาจากปัจจัยการผลิตหลักๆ ของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทยดังนี้ ตำแหน่งที่ตั้งของประเทศ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และขนาดของประเทศ ปุ๋ยเคมีที่ใช้ในการผลิต แรงงานที่ใช้ในการผลิตและอัตราค่าจ้าง พันธุ์ปาล์มน้ำมัน

ประเทศไทยตั้งอยู่ในทวีปเอเชียแถบตะวันออกเฉียงใต้ มีสภาพภูมิอากาศแบบร้อนชื้น ทั้งประเทศมีเนื้อที่ทั้งหมด 320.7 ล้านไร่ มีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตร 114.5 ล้านไร่ (พ.ศ. 2550) คิดเป็นร้อยละ 35.7 ของเนื้อที่ทั้งประเทศ และมีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน 3.2 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.7 ของเนื้อที่ถือครองทำการเกษตร

พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2550 แต่กลับมีผลผลิตต่อไร่ที่คงที่ในช่วง 4 ปีดังกล่าว (ตารางที่ 15) แสดงให้เห็นการขาดการพัฒนาและปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิต และเมื่อพิจารณาพื้นที่เพาะปลูกรายจังหวัด พบว่าจังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี และชุมพร มีพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุดตามลำดับ (ตารางที่ 5) โดยสามจังหวัดดังกล่าวมีผลผลิตต่อไร่ที่สูงกว่าจังหวัดอื่นๆ แสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมในการใช้พื้นที่เพาะปลูก หากพิจารณาถึงพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกปาล์มน้ำมันมีดังนี้

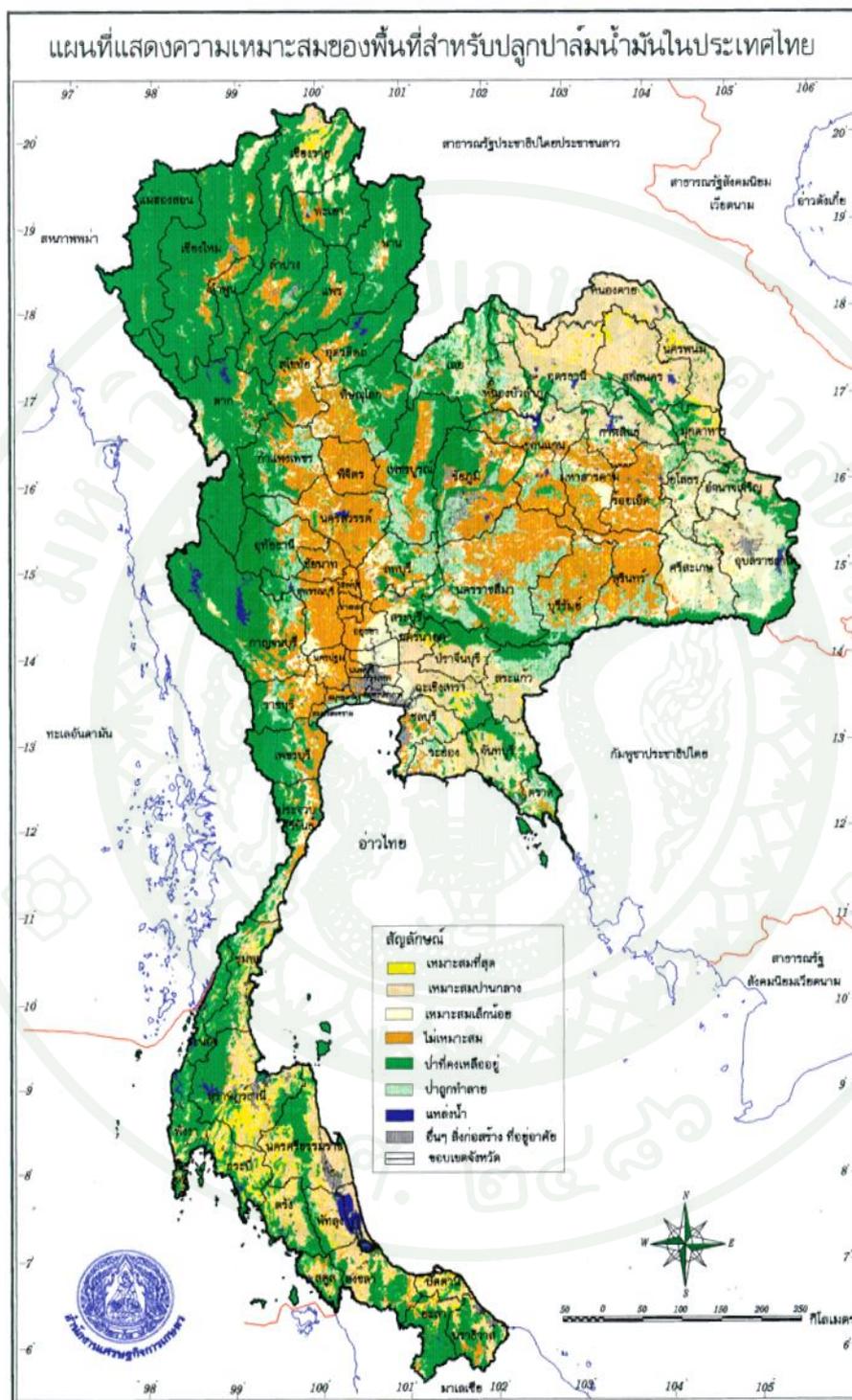
1. เป็นพื้นที่ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 300 เมตร เป็นพื้นที่ที่มีความลาดเอียงไม่เกิน 12% และเป็นพื้นที่ที่ไม่มีน้ำท่วมขัง มีการระบายน้ำได้ดีถึงปานกลาง
2. ลักษณะดินที่เหมาะสม ควรเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนดินเหนียว ที่มีความสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง เป็นดินที่มีความลึกของหน้าดินมากกว่า 75 เซนติเมตร ไม่มีชั้นดินดาน และมีค่าความเป็นกรดต่างของดิน 4-6 (Ph)
3. สภาพภูมิอากาศ อุณหภูมิเฉลี่ยที่เหมาะสมอยู่ระหว่าง 20-30 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนไม่น้อยกว่า 1,800 มิลลิเมตร ต่อปี มีการกระจายของน้ำฝนสม่ำเสมอมีช่วงแล้งต่อเนื่องน้อยกว่า 3 เดือน
4. ควรมีแหล่งน้ำเพื่อใช้ในช่วงหน้าแล้งอย่างเพียงพอ

เมื่อพิจารณาถึงพื้นที่ที่เหมาะสมแล้วจะเห็นได้ว่าพื้นที่ในภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงใต้ เป็นแหล่งปลูกปาล์มน้ำมันที่มีคุณสมบัติครบถ้วนซึ่งจะทำให้ได้ผลผลิตต่อไร่ที่สูงกว่าภาคอื่นๆ (ภาพที่ 16)

ตารางที่ 15 พื้นที่ปลูก พื้นที่ให้ผลผลิต และผลผลิตปาล์มน้ำมันของประเทศไทยปีพ.ศ.2547 – 2550

รายการ	ปี 2547	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550
พื้นที่ปลูก (ล้านไร่)	2.4	2.75	3.07	3.15
พื้นที่ให้ผลผลิต (ล้านไร่)	1.93	2.03	2.37	2.72
ผลผลิต/ไร่ (ตัน)	2.68	2.47	2.63	2.67
- ทะลาย (ล้านตัน)	5.18	5	6.24	7.27
- น้ำมันปาล์มดิบ (ล้านตัน)	0.82	0.78	1.17	1.24

ที่มา: แผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ปี 2551 - 2555 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2553)

ภาพที่ 16 แผนที่แสดงความเหมาะสมของพื้นที่สำหรับปลูกปาล์มน้ำมันในประเทศไทย
ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2553)

ปุ๋ยเคมีที่ใช้ในการปลูก ปริมาณการใช้ และระดับราคา

จากการศึกษาพบว่าปริมาณการใส่ปุ๋ยปาล์มน้ำมัน ทำการแบ่งใส่ตามช่วงอายุของต้นปาล์ม น้ำมัน โดยสูตรที่จะใส่นั้นแตกต่างกันออกไป ในช่วงปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 จะมีสูตรที่แตกต่างกันออกไป ในช่วงหลังจากปีที่ 4 จะมีสูตรที่คงที่ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงต้นทุนที่แตกต่างกันระหว่างช่วงอายุของต้นปาล์มน้ำมัน (ตารางที่ 16 และตารางที่ 17)

ตารางที่ 16 อัตราส่วนปุ๋ยเคมีที่ใช้ สูตร อัตราการใส่ ในช่วง 1 ถึง 4 ปีแรกของอายุปาล์มน้ำมัน ปีพ.ศ.2550

ปีที่	อัตราส่วนปุ๋ยที่ใช้	สูตร(หรือสูตรใกล้เคียง)	อัตรา (กก./ต้น/ปี)	กีเซอร์ไรท์ อัตรา (กก./ต้น/ปี)	โบแรกซ์อัตรา (กก./ต้น/ปี)
1	4:03:02	20-15-10	1.5-2	-	-
2	3:03:04	15-15-20	2.5-3	0.3	50
3	2:02:05	12-10-25	3.5-4	0.5	80
4	1:01:03	10-8-30	4.5-5	0.8	80

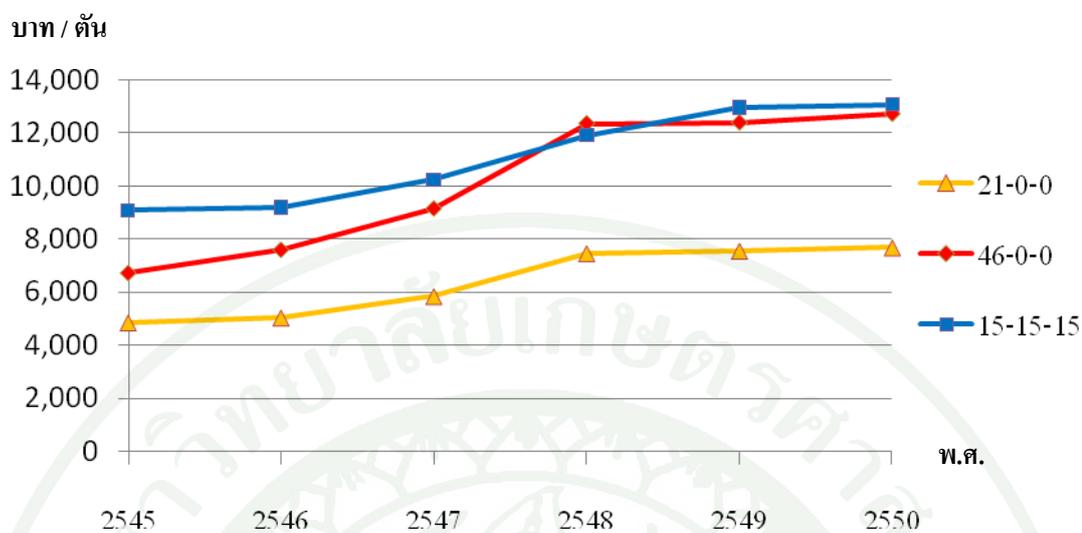
ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร (2553)

ตารางที่ 17 อัตราส่วนปุ๋ยเคมีที่ใช้ สูตร อัตราการใส่ ในช่วงหลังปีที่ 4 ของอายุปาล์มน้ำมัน
ปีพ.ศ.2550

ปุ๋ย	อัตรากก./ต้น/ปี	ข้อควรปฏิบัติ	หมายเหตุ
1. ปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต (21-0-0)	2-2.50	ปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต และปุ๋ยโพแทสเซียม	อาจสลับกับปุ๋ยยูเรีย 1.00 กก./ต้น/ปี ในกรณี ที่ปลูกบนดินเหนียว
2. ปุ๋ยหินฟอสเฟต (0-3-0)	1-1.50	คลอไรด์ ควรแบ่งใส่	
3. ปุ๋ยโพแทสเซียมคลอไรท์ (0-0-60)	2-2.50	ปีละ 2-3 ครั้ง ส่วนปุ๋ย หินฟอสเฟต กิเซอร์	
4. กิเซอร์ไรท์	1-1.50	ไรท์ และโบแรกซ์	
5. โบแรกซ์	50-100 กรัม	ควรรีไต่ปี 1 ครั้ง	

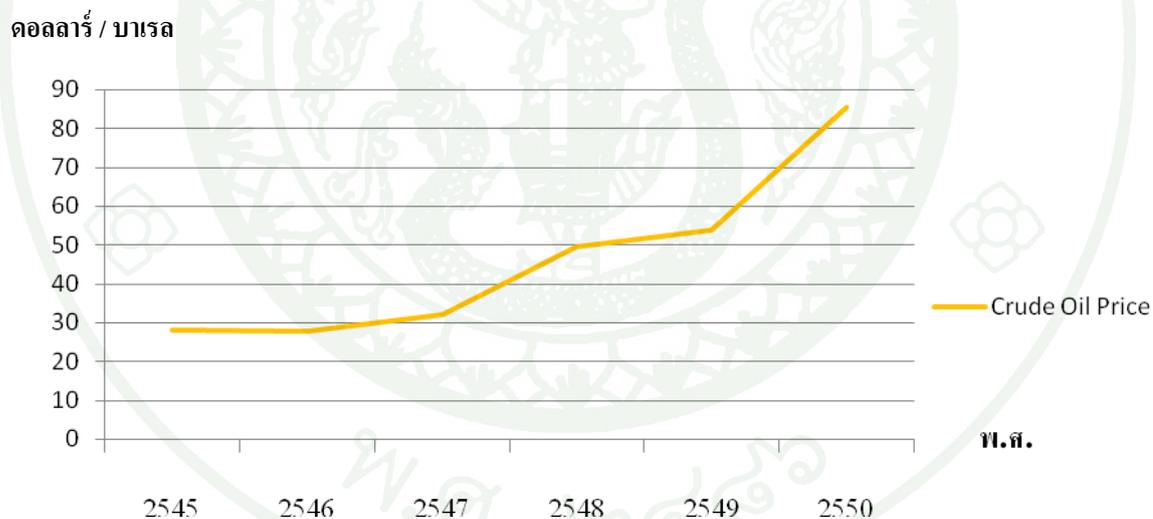
ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร (2553)

เมื่อพิจารณาถึงราคาปุ๋ยเคมีสูตรสำคัญในช่วงปีพ.ศ. 2545 – 2550 พบว่าราคาปุ๋ยเคมีเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในทุกๆ สูตร ในปีพ.ศ.2545 ปุ๋ยสูตร 15-15-15 มีราคาขายปลีกท้องถิ่น 9,094 บาทต่อตัน และเพิ่มเป็น 13,069 บาทต่อตันในปีพ.ศ.2550 หรือเพิ่มขึ้น 3,975 บาทคิดเป็นร้อยละ 43.71 ซึ่งเมื่อพิจารณาอัตราแลกเปลี่ยนจะเห็นได้ว่าไม่มีความสัมพันธ์กับราคาปุ๋ยเคมีที่สูงขึ้น เนื่องจากในปีพ.ศ.2550 อัตราแลกเปลี่ยนได้ลดลงเหลือ 34.69 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐจาก 43.23 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐในปีพ.ศ.2545 (ตารางที่ 18) แต่เมื่อพิจารณาราคาน้ำมันและราคาปุ๋ยเคมี จะพบว่าราคาปุ๋ยเคมีและราคาน้ำมันมีทิศทางเดียวกันเนื่องมาจากปุ๋ยเคมีมีส่วนผสมของสารเคมีที่ได้จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียมและค่าขนส่งที่สูงขึ้น (ภาพที่ 17 และภาพที่ 18)

ภาพที่ 17 ราคาปุ๋ยเคมีรายปีแบ่งตามชนิดปุ๋ย (บาท/ตัน)

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2552)

ภาพที่ 18 ราคาน้ำมันดิบ Crude Oil (ดอลลาร์/บาร์เรล)

ที่มา: Us Energy Information Administration (2553)

ตารางที่ 18 ราคาปุ๋ยเคมีแบ่งตามชนิด และที่ขาย ปีพ.ศ.2545 - 2550 (บาท /ตัน)

สูตรปุ๋ย	ลักษณะราคา	2545	2546	2547	2548	2549	2550
21-0-0	นำเข้า C.I.F (เทกอง)	3,216	3,187	3,901	5,101	4,584	5,420
	(กระสอบ)	3,280	3,203	3,725	4,677	-	-
	ขายส่งกรุงเทพฯ	4,290	4,404	5,185	6,644	6,083	6,520
	ขายปลีกท้องถิ่น	4,824	5,016	5,825	7,455	7,547	7,673
46-0-0	นำเข้า C.I.F (เทกอง)	5,260	6,832	8,060	11,007	9,793	11,009
	(กระสอบ)	5,224	6,775	7,501	13,938	-	-
	ขายส่งกรุงเทพฯ	6,238	7,008	8,700	11,729	10,946	12,036
	ขายปลีกท้องถิ่น	6,719	7,593	9,148	12,349	12,383	12,712
15-15-15	นำเข้า C.I.F (เทกอง)	7,262	7,987	8,692	9,518	10,173	9,374
	(กระสอบ)	6,419	7,500	8,370	10,131	-	-
	ขายส่งกรุงเทพฯ	8,000	8,092	9,170	11,021	10,925	12,067
	ขายปลีกท้องถิ่น	9,094	9,203	10,251	11,912	12,954	13,069
อัตราแลกเปลี่ยน (บาท/US\$)		43.23	41.72	41.14	40.49	38.03	34.69

ที่มา: สำนักเศรษฐกิจการเกษตร (2552)

แรงงานที่ใช้ในการผลิตและอัตราค่าจ้าง

แรงงานที่ใช้ในการผลิตสามารถแบ่งได้สามช่วงของการผลิตดังนี้

แรงงานที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวปาล์มน้ำมัน เป็นแรงงานขั้นต่ำทำงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตและดูแลสวนปาล์มเช่น การใส่ปุ๋ย การตัดทางปาล์ม การดูแลวัชพืช เป็นต้น โดยมีค่าจ้างเป็นค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ

แรงงานที่ใช้ในการสกัดน้ำมัน เป็นแรงงานขั้นต่ำผสมกับแรงงานชั้นกลาง โดยแรงงานขั้นต่ำจะทำหน้าที่ในการขนย้ายปาล์มน้ำมันเข้าโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ และใช้แรงงานชั้นกลางที่มีความรู้ความสามารถในการควบคุมเครื่องจักรและบำรุงรักษาเครื่องจักรกลั่นน้ำมันปาล์มดิบ

แรงงานที่ใช้ในการกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ เป็นแรงงานที่มีความรู้ความสามารถสูงในการดูแลรักษาเครื่องจักรที่มีความทันสมัย และแรงงานที่ใช้ในการกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ใช้แรงงานไม่มากนักเนื่องการผลิตส่วนมากทำโดยเครื่องจักร

เมื่อพิจารณาแรงงานแต่ละประเภทแล้ว แรงงานขั้นต่ำจะอยู่ในกำลังการผลิตในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มมากที่สุด และเมื่อพิจารณาค่าจ้างขั้นต่ำในจังหวัดกระบี่จะพบว่าค่าจ้างสูงขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่ปีพ.ศ.2545 – 2550 (ตารางที่ 19)

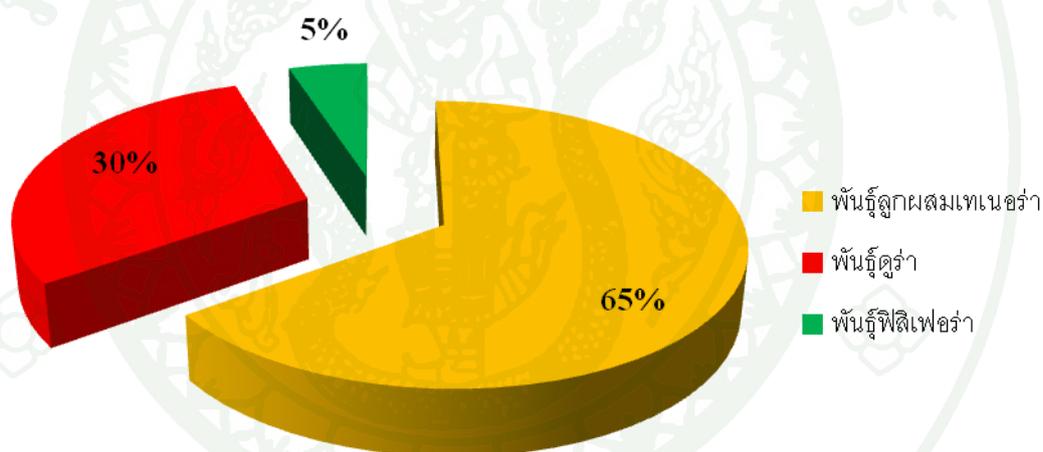
ตารางที่ 19 อัตราค่าจ้างขั้นต่ำของจังหวัดกระบี่ปีพ.ศ.2545 – 2550

ปี	อัตราค่าจ้างขั้นต่ำจังหวัดกระบี่
2545	138
2546	140
2547	144
2548	148
2549	156
2550	160

ที่มา: กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

พันธุ์ปาล์มน้ำมัน

พันธุ์ปาล์มน้ำมันในประเทศไทยประกอบด้วยพันธุ์ปาล์มหลักๆ สามพันธุ์ ประกอบด้วยพันธุ์คูรา พันธุ์ฟิลิเฟอรา และพันธุ์ลูกผสมเทนอรา ซึ่งภายในประเทศไทยพื้นที่เพาะปลูกปาล์ม น้ำมันร้อยละ 70 ใช้พันธุ์ลูกผสมเทนอรา และอีกร้อยละ 30 ใช้พันธุ์คูรา ส่วนพันธุ์ฟิลิเฟอรา ใช้เป็นพ่อพันธุ์ผสมกับพันธุ์คูรา (ภาพที่ 19) ได้เป็นพันธุ์ลูกผสมเทนอราที่ใช้เพาะปลูกกัน โดยแต่ละพันธุ์มีคุณสมบัติของเมล็ดปาล์มน้ำมันที่แตกต่างกันออกไป เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าพันธุ์ลูกผสมเทนอรา มีคุณสมบัติที่ดีที่สุด เนื่องจากมีกะลาที่บาง เนื้อในผลที่สูงและน้ำมันต่อหลายที่สูง (ตารางที่ 20) โดยต้นกล้าพันธุ์ลูกผสมเทนอรา มีราคาประมาณ 50 – 150 บาทต่อต้น ตามคุณภาพและชื่อเสียงของผู้เพาะ โดยเกษตรกรบางรายยังใช้วิธีการเก็บลูกใต้ต้นปาล์มมาปลูกซึ่งเป็นวิธีการที่ผิดเนื่องจากไม่รู้แน่ชัดว่าลูกที่ได้เกิดจากพ่อหรือแม่พันธุ์ใด

ภาพที่ 19 พันธุ์ปาล์มที่ปลูกภายในประเทศไทย (ร้อยละ)

ที่มา: โครงการวิจัยการปรับปรุงพันธุ์ปาล์มน้ำมันลูกผสมเทนอรา DXP สถาบันวิจัยสิทธิพรกฤดากร

ตารางที่ 20 ลักษณะพันธุ์ปาล์มแต่ละชนิดปีพ.ศ.2550

ลักษณะ	พันธุ์คูรา	พันธุ์ฟิลิเฟอรา	พันธุ์ลูกผสมเทนอรา
ความหนากะลา (มม.)	2-8	บางมาก	0.5-4
เส้นใยรอบกะลา	ไม่มี	มี	มี
ผล/ทะลาย(ร้อยละ)	60	มักเป็นหมัน	60
เปลือกนอก/ผล(ร้อยละ)	60-65	92-97	60-90
กะลา/ผล(ร้อยละ)	25-30	บางมาก	8-15
เนื้อใน/ผล(ร้อยละ)	4-20	3-8	3-28
น้ำมัน/เปลือกนอก(ร้อยละ)	50	30	50
น้ำมัน/ทะลาย	18-19.5	25-30	22.5-25.5

ที่มา: โครงการวิจัยการปรับปรุงพันธุ์ปาล์มน้ำมันลูกผสมเทนอรา DXP สถานีวิจัยสิทธิพรกฤตการ (2550)

ข้อสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์สถานะปัจจัยการผลิตภายในประเทศ

ข้อสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์พบว่า 1.สถานะปัจจัยการผลิต สภาพภูมิศาสตร์ อากาศ สิ่งแวดล้อมภายในประเทศไทย ภาคใต้มีความเหมาะสมมากที่สุดรองลงมาเป็นภาคตะวันออกเฉียงใต้ 2.ประเทศไทยมีโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมแก่การเพาะปลูกปาล์มน้ำมัน 3.ในท้องถิ่นมีแรงงานที่พร้อมทำงานและค่าจ้างที่ต่ำ 4.ราคาปุ๋ยผันแปรตามราคาน้ำมันเกษตรกรจึงเผชิญกับต้นทุนผันแปร 5.พันธุ์ปาล์มน้ำมันภายในประเทศไทยขาดการพัฒนาจึงมีผลผลิตที่ต่ำ

การเปรียบเทียบระหว่างประเทศ

การเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซียด้านอัตราค่าจ้างแรงงาน ในประเทศมาเลเซียไม่มีกฎหมายรองรับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำสำหรับแรงงาน อัตราค่าจ้างจะถูกกำหนดโดยกลไกตลาดผ่านอุปสงค์และอุปทาน แต่จากการศึกษาพบว่าแรงงานในสวนปาล์มน้ำมันมาเลเซียมีค่าจ้างประมาณ 207 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน (www.mongabays.com) หากนำมาเปรียบเทียบกับค่าจ้างในประเทศไทย แรงงานไทยจะมีค่าจ้างประมาณ 117 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน ซึ่งมีค่าจ้างที่ถูกกว่ามาเลเซีย (คำนวณจากค่าจ้างขั้นต่ำและอัตราแลกเปลี่ยนปีพ.ศ.2550 และทำงาน 25 วันต่อหนึ่งเดือน)

การเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซียด้านผลผลิต พบว่าประเทศมาเลเซียมีลักษณะภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมเหมือนภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งในปีพ.ศ.2550 มาเลเซียมีผลผลิตมากกว่าประเทศไทยถึง 12 เท่า และในปีพ.ศ.2550 มาเลเซียมีผลผลิตต่อไร่ที่สูงกว่าประเทศไทยถึงร้อยละ 36.72 แสดงให้เห็นถึงจุดอ่อนของประเทศไทยควรเร่งพัฒนาวิชาการและเทคโนโลยีการผลิตเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้มากกว่าเดิม

ตารางที่ 21 เนื้อที่ให้ผลผลิต และ ผลผลิตต่อไร่ ของปาล์มน้ำมันประเทศมาเลเซียและไทยปี พ.ศ.2548 – 2550

ประเทศ	เนื้อที่ให้ผล (1,000 ไร่)			ผลผลิต (1,000 ตัน)			ผลผลิตต่อไร่ (กก.)		
	2548	2549	2550	2548	2549	2550	2548	2549	2550
มาเลเซีย	22,188	23,000	23,688	75,650	75,400	77,700	3,410	3,278	3,280
ไทย	2,026	2,374	2,663	5,003	6,715	6,390	2,469	2,828	2,399

ที่มา: สำนักงานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2552)

อุปสงค์ภายในประเทศ

อุปสงค์ของน้ำมันปาล์มภายในประเทศสามารถแบ่งได้ตามผลิตภัณฑ์ของน้ำมันปาล์มได้ดังนี้

สถานะอุปสงค์น้ำมันปาล์มภายในประเทศไทย

สถานะอุปสงค์น้ำมันปาล์มภายในประเทศไทยสามารถแยกนำไปใช้ได้หลายทางโดยน้ำมันปาล์มและน้ำมันเมล็ดในประกอบด้วยกรดไขมันอิสระชนิดต่าง ๆ ซึ่งเมื่อนำมาแยกและทำให้บริสุทธิ์จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่าง ๆ อย่างมากมายคือกรดโอเลอิกเป็นกรดไขมันไม่อิ่มตัว ตัวที่สำคัญที่สุดและกรดสเตียริกเป็นกรดไขมันอิ่มตัวที่สำคัญที่สุดที่ใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องเพื่อการอุปโภคบริโภคต่าง ๆ โดยสัดส่วนการใช้ประโยชน์น้ำมันปาล์มของอุตสาหกรรมต่อเนื่องเพื่อการบริโภคและอุปโภคมีดังนี้

- อุตสาหกรรมเพื่อการบริโภค ร้อยละ 60
- อุตสาหกรรมนมข้นหวานและนมจืด ร้อยละ 5
- อุตสาหกรรมบะหมี่สำเร็จรูป ร้อยละ 5.5
- อุตสาหกรรมเนยขาวและเนยเทียม ร้อยละ 1
- อุตสาหกรรมครีมเทียม ร้อยละ 1.5
- อุตสาหกรรมของว่างและขบเคี้ยว ร้อยละ 9.5
- อุตสาหกรรมสบู ร้อยละ 10.5
- อุตสาหกรรมอุปโภคอื่น ๆ เช่น พลาสติก เครื่องสำอาง น้ำมันหล่อลื่นและยางรถยนต์ ร้อยละ 7

ผลิตภัณฑ์ต่อเนื่องของน้ำมันปาล์ม

ผลิตภัณฑ์ต่อเนื่องของน้ำมันปาล์มสามารถนำไปใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ต่างๆ เหล่านี้

น้ำมันปรุงอาหาร ตามปกติน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ที่อุณหภูมิห้องจะมีแยกออกเป็น 2 ส่วนคือ น้ำมันส่วนใสหรือโอเลอิน ซึ่งส่วนประกอบร้อยละ 65 – 70 และน้ำมันส่วนที่ข้นหรือสเตอริน ซึ่งมีอยู่ร้อยละ 30 – 35 น้ำมันปรุงอาหารได้จากการนำเอาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์มาแยกส่วนเอาเฉพาะน้ำมันส่วนใสออกมาโดยกระบวนการแยกส่วนซึ่งมีอยู่หลายวิธี น้ำมันโอเลอินจะมีสภาพเป็นของเหลวใสที่อุณหภูมิ 18 – 20 องศาเซลเซียส แต่ถ้าอุณหภูมิต่ำลงมาถึง 7 องศาเซลเซียส น้ำมันจะเริ่มขุ่นเป็นตะกอน ดังนั้นจึงต้องนำไปผสมกับน้ำมันชนิดอื่นที่มีจุดขุ่นต่ำ (cloud point) เช่น ถ้าผสมกับน้ำมันถั่วเหลืองในอัตราส่วน 50 : 50 จุดขุ่นนี้ลดลงมาเหลือประมาณ 0.5 องศาเซลเซียส

มาการีนหรือเนยเทียม มักทำจากน้ำมันปาล์มเมล็ดในปาล์ม ทั้งนี้เพราะสมบัติทางกายภาพเหมาะกับการทำมาการีน ซึ่งมีลักษณะเป็นของแข็งและยังมีคุณสมบัติพิเศษ คือละลายได้รวดเร็วเมื่อสัมผัสลิ้น เนื่องจากมาการีนมีหลายแบบ ดังนั้นจึงมีสูตรการทำต่างๆ กันมากมาย โดยทั่วไปในเชิงอุตสาหกรรมมักใช้น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ร้อยละ 6 น้ำมันเมล็ดในร้อยละ 30 และน้ำมันสเตอรินร้อยละ 10

น้ำมันสำหรับทอดในวงการอุตสาหกรรม ที่ใช้น้ำมันสำหรับทอด เนื่องจากมีราคาถูกและมีคุณสมบัติอยู่ตัวได้ดีกว่าพืชชนิดอื่นๆ คือไม่ทำปฏิกิริยาอากาศเมื่อถูกความร้อนจนมีกลิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ใช้น้ำมันในการทอดในเชิงอุตสาหกรรมนั้น มักจะใช้น้ำมันปาล์มเติมไฮโดรเจน ซึ่งมีคุณสมบัติอยู่ตัวพิเศษและยังทำให้วัสดุที่นำมาทอดมีลักษณะกรอบอีกด้วย เช่น ใช้น้ำมันอุตสาหกรรมมันฝรั่งทอด โคนัท ข้าวเกรียบทอด และบะหมี่สำเร็จรูป เป็นต้น

เนยขาว น้ำมันปาล์มที่ฟอกบริสุทธิ์สามารถแปรรูปให้เป็นเนยขาวได้ โดยทำให้เย็นตัวลงจับป็นที่อุณหภูมิ 40 องศาเซลเซียส เนยขาวนำมาใช้ทำผลิตภัณฑ์ได้มากมายเช่น เค้ก คุกกี้ คุกกี้ขนมปัง คุกกี้ คุกกี้ขนมปังกรอบ ขนมพาย เป็นต้น

น้ำมันปาล์มเติมไฮโดรเจน (Hydrogenated palm oil) ทั้งน้ำมันปาล์มและน้ำมันเมล็ดในปาล์ม เมื่อนำมาเติมไฮโดรเจนจะทำให้ไขมันมีกรดไขมันอิ่มตัวสูง จึงเป็นของแข็งและอยู่ตัว ไม่ออกซิไดซ์กับอากาศ นำมาใช้เป็นน้ำมันทอดกรอบหรือเวเฟอร์และเครื่องสำอาง ส่วนน้ำมันเมล็ดในที่เติมไฮโดรเจนแล้วมักนำมาทำทอฟฟี่เคลือบช็อกโกแลต ขนมปังกรอบ ไอศกรีม เป็นต้น

นมข้นหวาน น้ำมันปาล์มนำมาใช้เป็นส่วนผสมในอุตสาหกรรมนมข้นหวาน เนื่องจากมีคุณสมบัติเหมาะสมหลายอย่างเช่น ไม่มีกลิ่น

ไอศกรีม น้ำมันปาล์มสามารถนำมาใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตไอศกรีมร่วมกับน้ำมันมะพร้าวอย่างละครึ่ง

ครีมเทียมและนมเทียมมักใช้น้ำมันปาล์มสเตียรีนเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิต

สบู่ น้ำมันปาล์มสามารถนำมาใช้ผลิตสบู่ได้ ทั้งปาล์มสเตียรีนร้อยละ 40 น้ำมันปาล์มร้อยละ 40 และใช้น้ำมันเมล็ดในปาล์มหรือน้ำมันมะพร้าวร้อยละ 10

อาหารสัตว์ ในการผลิตอาหารสัตว์ซึ่งต้องการไขมันและวิตามินเป็นส่วนผสมมักนิยมใช้น้ำมันสเตียรีนผสมกับอาหารสัตว์และกากปาล์มเพื่อใช้ผสมกับอาหารสัตว์

อุตสาหกรรมลิโอเคมีคอล

อุตสาหกรรมลิโอเคมีคอล เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูงและละเอียดอ่อน โดยการนำกรดไขมันอิสระ (Palm Fatty Acid Distilled, PDAD) เป็นส่วนที่ได้มาขั้นตอนสุดท้ายของการกลั่นบริสุทธิ์แบบกายภาพ โดยที่กรดนี้จะมีความบริสุทธิ์สูงประมาณร้อยละ 95 ถ้าหากนำไปแยกส่วนเป็นกรดต่างๆ ออกมาได้จะสามารถนำไปใช้อุตสาหกรรมหลายชนิดเพื่อป้อนโรงงานอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สำคัญมีดังนี้

กรดสเตียรีน ใช้ในอุตสาหกรรมยางรถยนต์ พลาสติก เครื่องสำอาง เทียนไข ส่วนประกอบของแคลเซียมคาร์บอเนต ซีเมนต์ จาระบี และน้ำมันหล่อลื่น

กรดโอเลอิก ใช้ในอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง เกษกรรม จาระบี น้ำมันหล่อลื่น สิ่งทอ

กรดโอริก ใช้ในอุตสาหกรรมเคมีและเครื่องสำอาง

กรดไมริสตริก ใช้ในอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง

กรดไขมัน ใช้ในอุตสาหกรรมสบู่ จาระบี

อัลไคล เรซิน (Alkyl Resin) ใช้ในอุตสาหกรรมสี (ประเทศไทยใช้น้อยมาก)

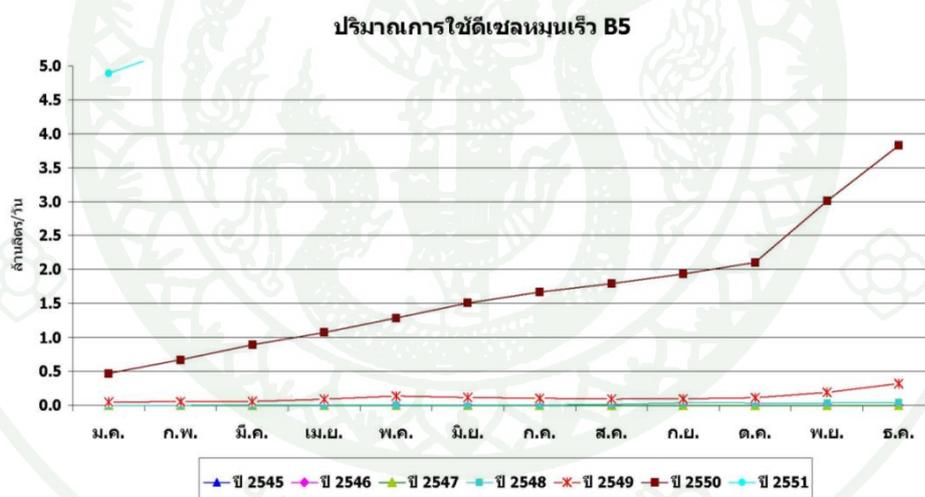
กรดลิโนเลอิก นำไปใช้เป็นยาฉีดลดไขมันในเส้นเลือด

การทดแทนการใช้ไขมันดีเซลสำหรับเครื่องยนต์ โดยการนำน้ำมันปาล์มผสมกับเมทิลแอลกอฮอล์ (Methyl Alcohol) ร่วมกับโซดาไฟ (Sodium Hydroxide) จะได้เมทิลเอสเตอร์ (Methyl Ester) ซึ่งมีคุณสมบัติเทียบเท่ากับ น้ำมันดีเซลใช้กับเครื่องยนต์ได้ กรรมวิธีดังกล่าวเรียกว่าการนึ่งน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์มาผลิตเป็นไบโอดีเซล (ศูนย์บริการองค์ความรู้การเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร 2553) ซึ่งปริมาณการใช้ไขมันไบโอดีเซลเพิ่มสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดดในช่วง 4 ปีที่ผ่านมาเนื่องจากราคาน้ำมันดีเซลที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้บริโภครัฐจึงพยายามหาพลังงานทดแทน (ภาพที่ 20)

ตารางที่ 22 ราคาน้ำมันพืชแบ่งตามชนิดบรรจุขวดปีพ.ศ.2545 - 2550 (บาท/ขวด)

ปี	ราคาน้ำมันปาล์ม ชนิดบรรจุขวด เฉลี่ย (บาท/ขวด)	ราคาน้ำมันทานตะวัน ชนิดบรรจุขวด เฉลี่ย (บาท/ขวด)	ราคาน้ำมันถั่วเหลือง ชนิดบรรจุขวด เฉลี่ย (บาท/ขวด)
2545	27.87	43.56	33.12
2546	31.00	46.22	37.31
2547	33.52	47.09	38.74
2548	31.26	46.35	36.78
2549	28.05	45.82	36.08
2550	36.32	47.01	38.58

ที่มา: กรมการค้าภายใน (2552)

ปี พ.ศ.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค. - ธ.ค.
2545	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2546	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2547	-	-	-	-	-	0.001	-	-	0.000	0.001	0.001	0.001	-
2548	0.001	0.001	0.003	0.002	0.002	0.004	0.005	0.015	0.036	0.035	0.034	0.040	0.015
2549	0.048	0.054	0.056	0.088	0.136	0.115	0.103	0.092	0.094	0.111	0.190	0.320	0.117
2550	0.469	0.670	0.889	1.072	1.285	1.505	1.667	1.793	1.934	2.103	3.008	3.826	1.685
2551	4.889	5.261											

ภาพที่ 20 ปริมาณการใช้น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว B5

ที่มา : กระทรวงพลังงาน (2552)

ข้อสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์อุปสงค์ภายในประเทศ

เมื่อพิจารณาสัดส่วนการนำไปใช้พบว่าร้อยละ 60 ของน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์นำไปเพื่อบริโภค โดยลักษณะของสินค้าน้ำมันพืชทุกชนิดสามารถนำมาทดแทนกันได้อย่างสมบูรณ์และเมื่อพิจารณาราคาน้ำมันปาล์มชนิดบรรจุขวดพบว่ามียุทธศาสตร์ที่ต่ำกว่าน้ำมันพืชชนิดอื่นๆ (ตารางที่ 22) จึงนิยมนำไปใช้ในการปรุงอาหารในอุตสาหกรรมอาหารต่างๆ นอกจากอุตสาหกรรมอาหารแล้ว น้ำมันปาล์มยังสามารถนำไปแปรรูปได้ในหลากหลายอุตสาหกรรมและเป็นที่น่าสนใจในอุตสาหกรรมไบโอดีเซลเนื่องจากไบโอดีเซลซึ่งเป็นพลังงานทางเลือกที่มีราคาถูกกว่าน้ำมันดีเซลหมุนเร็วที่มีราคาสูง และปริมาณการใช้ น้ำมันไบโอดีเซลก็มีปริมาณการใช้ที่สูงขึ้นในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (ภาพที่ 20) เมื่อพิจารณาแล้วเห็นได้ว่าความต้องการน้ำมันปาล์มในประเทศไทยมีแนวโน้มที่สูงขึ้น

การเปรียบเทียบระหว่างประเทศ

อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของประเทศมาเลเซียใหญ่กว่าประเทศไทยมากโดยปริมาณการผลิตน้ำมันปาล์มดิบในเดือนมกราคมปีพ.ศ. 2550 สูงถึง 1,115,340 ตัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการผลิตเพื่อการส่งออก โดยในเดือนและปีเดียวกันประเทศมาเลเซียทำการส่งออกน้ำมันปาล์มดิบเป็นจำนวน 957,874 ตัน (ตารางที่ 23) คิดเป็นร้อยละ 85.88 โดยแหล่งการส่งออกที่สำคัญได้แก่ ประเทศจีน ประเทศเนเธอร์แลนด์ และประเทศปากีสถาน ตามลำดับ โดยในปีพ.ศ.2550 ประเทศจีนนำเข้าถึง 3,840,389 ตัน ประเทศเนเธอร์แลนด์นำเข้า 1,460,554 ตัน และประเทศปากีสถานนำเข้า 1,070,067 ตัน จากข้อมูลข้างต้นชี้ให้เห็นว่าประเทศมาเลเซียผลิตปาล์มน้ำมันเพื่อการส่งออกนอกประเทศเป็นหลัก และใช้ภายในประเทศเป็นส่วนน้อย ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยที่ทำการผลิตเพื่อการบริโภคภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ โดยประเทศที่นำเข้าน้ำมันปาล์มจากประเทศมาเลเซียมากที่สุดได้แก่ ประเทศจีน ประเทศเนเธอร์แลนด์ ประเทศปากีสถาน และประเทศอเมริกา ตามลำดับ (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 23 ปริมาณการผลิต สินค้าคงคลัง การส่งออก การนำเข้า และราคา น้ำมันปาล์มชนิดต่างๆ ของประเทศมาเลเซีย ปีพ.ศ.2550 (หน่วย : ตัน)

	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ผลผลิต (ตัน)												
Crude Palm Oil	1,115,340	989,681	1,080,853	1,125,726	1,201,255	1,166,184	1,356,955	1,559,362	1,602,065	1,579,809	1,650,004	1,396,134
Palm Kernel	303,897	264,694	289,093	295,490	312,533	289,445	341,616	398,284	411,031	402,846	424,008	364,052
Palm Kernel Oil	138,673	125,073	153,641	140,710	152,566	137,983	144,119	178,710	186,850	172,921	192,160	184,207
Palm Kernel Cake	158,246	141,601	173,214	158,383	172,785	157,872	163,798	200,398	209,469	193,957	216,741	206,024
สินค้าคงคลัง (ตัน)												
Palm Oil	1,474,373	1,494,377	1,337,132	1,190,029	1,117,603	1,200,010	1,307,332	1,452,097	1,462,939	1,557,782	1,810,272	1,682,587
Palm Kernel	163,589	158,348	127,195	126,395	111,449	103,955	136,526	159,216	163,670	190,706	197,900	170,539
Palm Kernel Oil	363,467	323,666	329,869	311,831	267,187	215,600	190,289	190,839	218,034	234,155	253,474	268,842
Palm Kernel Cake	206,589	198,846	158,994	152,764	200,092	185,321	192,421	205,437	213,327	226,887	244,805	289,357
ส่งออก (ตัน)												
Palm Oil	957,874	809,533	1,055,799	1,120,657	1,152,505	947,679	1,110,088	1,244,620	1,394,985	1,334,965	1,241,016	1,356,710
Palm Kernel Oil	75,216	102,637	69,077	108,015	75,817	92,460	79,526	91,326	76,219	86,590	105,099	97,863
Palm Kernel Cake	189,724	153,476	190,503	177,161	104,028	170,258	167,149	179,885	221,331	216,396	140,622	182,966
Oleochemical	163,270	162,522	192,202	176,574	201,785	200,691	176,776	195,927	157,159	213,799	198,995	185,541
นำเข้า (ตัน)												
Crude Palm Oil	8,998	24,622	26,043	11,754	3,685	29,713	40,046	3,757	5,500	2,751	13,824	30,472
Processed Palm Oil	2,169	3,335	5,668	10,339	10,207	8,359	1,005	11,468	3,523	6,207	749	3,376
Total Palm Oil	11,167	27,957	31,711	22,093	13,892	38,072	41,051	15,225	9,023	8,958	14,573	33,848
ราคา												
Fresh Fruit Bunches Equivalent	20.04	19.97	20.33	23.08	25.87	27.76	28.11	27.11	27.63	29.67	31.62	31.6

ที่มา: Palm Oil Information Online Service, Economic and Industry Development Division Malaysia (2553)

ตารางที่ 24 ปริมาณการส่งออกน้ำมันปาล์มของประเทศมาเลเซีย ปีพ.ศ.2550 (หน่วย : ตัน)

ประเทศ													ม.ค.-ธ.ค.
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	2007
จีน	272,260	227,427	335,898	236,289	342,121	209,797	315,889	428,913	490,303	377,948	266,624	336,919	3,840,389
เนเธอร์แลนด์	131,201	98,915	137,324	133,642	129,601	138,123	91,825	79,885	114,232	167,412	113,763	124,633	1,460,554
ปากีสถาน	72,804	24,886	68,701	117,379	112,598	63,057	84,672	75,091	122,870	63,098	138,247	126,663	1,070,067
อเมริกา	21,624	90,588	12,556	64,610	61,637	50,040	87,309	61,198	78,061	104,393	86,636	76,269	794,920
ญี่ปุ่น	47,213	28,099	53,818	35,130	50,173	43,600	37,961	42,963	49,311	44,626	56,939	37,510	527,344
อินเดีย	32,129	27,015	14,397	96,223	21,224	24,621	48,553	39,468	33,229	59,080	33,868	81,360	511,167
สิงคโปร์	34,888	26,833	40,467	29,403	36,193	23,382	25,653	25,398	29,743	35,549	32,200	39,998	379,708

ที่มา: Palm Oil Information Online Service, Economic and Industry Development Division Malaysia (2553)

อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องภายในประเทศ

อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทยมีอุตสาหกรรมที่สนับสนุนและเกี่ยวเนื่องอยู่เป็นจำนวนมากซึ่งสามารถแบ่งได้หลักๆ ดังนี้ อุตสาหกรรมการปลูกปาล์มน้ำมัน อุตสาหกรรมปุ๋ย อุตสาหกรรมการสกัดปาล์มน้ำมัน อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ อุตสาหกรรมการกลั่นน้ำมันปาล์ม อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ และ อุตสาหกรรมน้ำมันเชื้อเพลิง โดยสามารถแบ่งเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ได้ดังนี้

อุตสาหกรรมต้นน้ำ

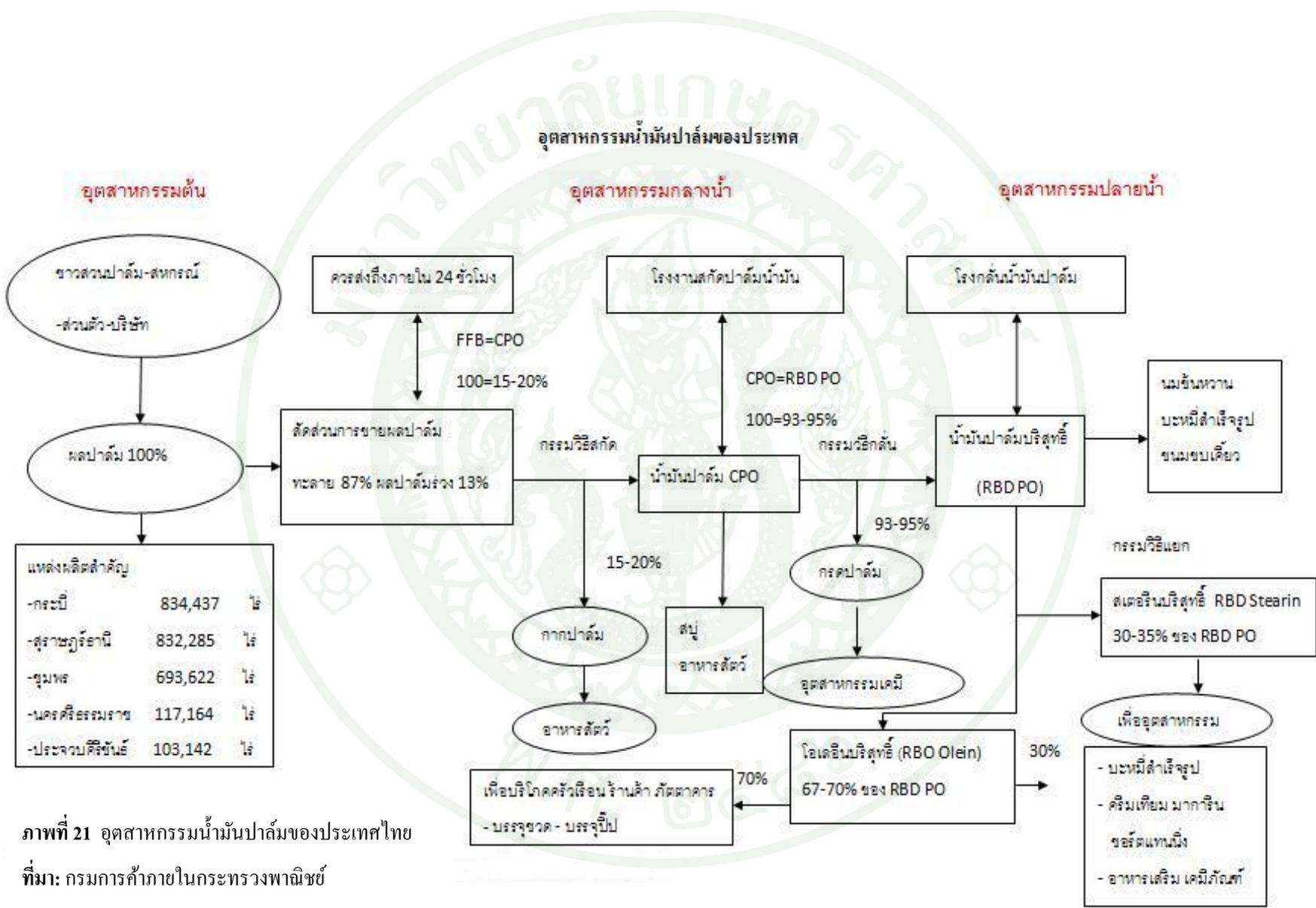
อุตสาหกรรมการปลูกปาล์มน้ำมัน และ อุตสาหกรรมปุ๋ย ผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมการปลูกปาล์มน้ำมันส่วนมากเป็นเกษตรกรรายย่อยที่ใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ต่ำ ใช้แรงงานขั้นต่ำ ส่วนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายใหญ่ส่วนมากจะเป็นของบริษัทเอกชนที่ใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ดีกว่ารายย่อย และใช้แรงงานขั้นต่ำ แต่มีการวิจัยและพัฒนาพันธุ์ปาล์มน้ำมันให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ในด้านอุตสาหกรรมปุ๋ยภายในประเทศไทยมีปุ๋ยอยู่ 2 ชนิดคือปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ โดยประเทศไทยเป็นประเทศที่ทำการเกษตรเป็นผลให้มีปุ๋ยให้เลือกหลากหลายชนิด มีการสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่องให้ใช้ปุ๋ยคุณภาพที่ดีและมีการแจกจ่ายให้เกษตรกร

อุตสาหกรรมกลางน้ำ

อุตสาหกรรมการสกัดปาล์มน้ำมัน และ อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ในอุตสาหกรรมสกัดปาล์มน้ำมันใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ระดับกลางถึงระดับสูงแล้วแต่เงินทุนของบริษัทและใช้แรงงานขั้นกลางและต่ำ ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ได้จากกากย่อยของการสกัดปาล์มน้ำมัน โดยกากที่ได้มีคุณค่าทางโภชนาการสูงสำหรับสัตว์ โดยในประเทศมาเลเซียกากปาล์มเหล่านี้ถูกนำเข้าจากประเทศอังกฤษเพื่อนำไปเลี้ยงวัว

อุตสาหกรรมปลายน้ำ

อุตสาหกรรมกลั่นน้ำมันปาล์ม อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ และ อุตสาหกรรมน้ำมันเชื้อเพลิง ในอุตสาหกรรมกลั่นน้ำมันปาล์มจะใช้เทคโนโลยีการผลิตขั้นสูงและใช้แรงงานที่มีความรู้ความสามารถสูงในการควบคุมเครื่องจักร ผลผลิตที่ได้จะเป็นน้ำมันบริสุทธิ์ที่นำไปประกอบอาหาร อุตสาหกรรมอาหารส่วนใหญ่ใช้น้ำมันปาล์มเป็นส่วนประกอบในอาหาร หรือใช้ในการทอด อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง ใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตสบู่อาบน้ำ อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ใช้กรดที่ได้จากการกลั่นน้ำมันปาล์มมาทำเป็นส่วนผสมในเครื่องสำอางหรือยาลดไขมันในเส้นเลือด และ อุตสาหกรรมน้ำมันเชื้อเพลิง ใช้น้ำมันปาล์มมาผสมกับน้ำมันดีเซลหมุนเร็วจึงกลายเป็นน้ำมันไบโอดีเซล (ภาพที่ 21)

ภาพที่ 21 อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทย

ที่มา: กรมการค้าภายในกระทรวงพาณิชย์

ความเชื่อมโยงต่ออุตสาหกรรมสนับสนุน

อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องภายในประเทศของ อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ได้แก่

อุตสาหกรรมการปลูกน้ำมันปาล์ม จากการศึกษาพบว่า ในปีพ.ศ.2548 มีพื้นที่เพาะปลูกน้ำมันปาล์มประมาณ 2.75 ล้านไร่ เพิ่มขึ้นเป็น 3.07 ล้านไร่ในปีพ.ศ.2549 และเพิ่มขึ้นเป็น 3.15 ล้านไร่ในปีพ.ศ.2550 (ตารางที่ 15) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

อุตสาหกรรมสกัดน้ำมันปาล์ม จากการรวบรวมข้อมูลพบว่าในปีพ.ศ.2549 มีจำนวนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม 66 โรงอยู่ในภาคใต้ 64 โรง และกำลังก่อสร้างอีก 4 โรง โดยในจังหวัดชุมพรมีจำนวนโรงงานมากที่สุด 19 โรง และทั้งประเทศไทยมีกำลังการผลิตทั้งสิ้น 1,124.42 ตันหลายต่อชั่วโมง (ตารางที่ 25)

อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ วัตถุประสงค์ที่หลีกเลี่ยงการสกัดน้ำมันส่วนหนึ่งคือกากปาล์มซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ โดยสามารถแบ่งกากปาล์มเป็นสามชนิดคือ กากเนื้อในเมล็ดปาล์ม กากเมล็ดปาล์ม และกากปาล์มรวม โดยสามารถแยกคุณค่าทางอาหารตามชนิดของกากน้ำมัน ได้ดังนี้ กากปาล์มรวมมีโปรตีนและไขมันมากที่สุด ร้อยละ 16.01 และ 10.72 ตามลำดับ และกากเมล็ดปาล์มมีโปรตีนน้อยที่สุด ร้อยละ 14.99 (ตารางที่ 26) ในอาหารสัตว์หลายชนิดมีการใช้กากปาล์มเป็นส่วนผสมในอาหาร (ตารางที่ 27) และเกษตรกรยังใช้กากปาล์มผสมกับอาหารสัตว์สูตรสำเร็จเพื่อให้อาหารน่ากินขึ้นและมีต้นทุนลดลง แบ่งตามประเภทของสัตว์และอายุของสัตว์

อุตสาหกรรมกลั่นน้ำมันปาล์ม ในปีพ.ศ.2550 มีโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์อยู่ 8 โรง โดยส่วนมากตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคกลาง โรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์มีต้นทุนในก่อสร้างที่สูงและใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย (ตารางที่ 29)

อุตสาหกรรมอาหาร เป็นอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนการใช้มากที่สุดโดยร้อยละ 60 ของน้ำมันปาล์มที่ผลิตได้นำมาใช้เป็นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ทอดอาหาร ซึ่งมีต้นทุนที่ต่ำ นอกจากนี้อีกร้อยละ 30 ยังนำไปเป็นส่วนประกอบอาหารต่างๆ เช่น บะหมี่สำเร็จรูป คริมเทียม เนยเทียม ขนมปัง เป็นต้น

อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง น้ำมันปาล์มยังเป็นส่วนประกอบในการผลิตสบู่อาบน้ำ และ กรดที่ได้จากการกลั่นน้ำมันปาล์มยังนำมาเป็นส่วนผสมในเครื่องสำอางชนิดต่างๆ อีกด้วย

อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ ในอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์กรดที่ได้จากการกลั่นน้ำมัน ปาล์ม สามารถนำมาใช้ในการผลิตยางรถยนต์ สี จารบี และใช้เป็นยาฉีดเพื่อลดไขมันในเส้นเลือดได้

อุตสาหกรรมน้ำมันเชื้อเพลิง ในด้านอุตสาหกรรมน้ำมันเชื้อเพลิงมีการขยายตัว อย่างมากเพื่อลดการใช้ น้ำมันดีเซลลงและเทคโนโลยีในการผลิตกำลังเดินหน้าอย่างรวดเร็วจึงเป็นที่ น่าจับตามองการขยายตัวในอนาคต

ตารางที่ 25 โรงงานสกัดปาล์มน้ำมันทั้งหมดภายในประเทศไทย และกำลังการผลิตปีพ.ศ.2549

จังหวัด	ชื่อบริษัท	กำลังการผลิต (ตันทะเลา/ชม.)	รวม
กระบี่	1.บริษัทยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม จำกัด (อ่าวลึก)	30	
	2.บริษัทยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม จำกัด (ปลายพระยา)	60	
	3.บริษัทเอเชียน้ำมันปาล์ม จำกัด	45	
	4.บริษัทศรีเจริญปาล์มออยล์ จำกัด	45	
	5.บริษัทสยามโมเดิร์นปาล์ม จำกัด	60	
	6.บริษัทไทยทาโลว์แอนด์ออยล์ จำกัด (ชัยบุรี)	60	
	7.บริษัทไทยทาโลว์แอนด์ออยล์ จำกัด (ชัยบุรี)	45	
	8.บริษัทตรังแสงตะวัน จำกัด	10	
	9.บริษัทกระบี่น้ำมันพืช จำกัด	8	
	10.สหกรณ์นิคมอ่าวดำ จำกัด	2	
	11.บริษัทกิจเจริญอุตสาหกรรมน้ำมันพืช	-	
	12.บริษัทสหอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด	3	
	13.หจก.โรงงานอุตสาหกรรมสกัดน้ำมันปาล์ม ไอ.พี.โอ	-	368
สุราษฎร์ธานี	14.บริษัททักษิณปาล์ม (2521) จำกัด	45	
	15.บริษัททักษิณอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม (1993) จำกัด	45	
	16.บริษัทยูนิปาล์มอินดัสตรี จำกัด	45	
	17.บริษัทปาล์มน้ำมันพระแสง จำกัด	30	
	18.บริษัทแสงศิริน้ำมันปาล์ม จำกัด	45	
	19.บริษัทกาญจนดิษฐ์อินดัสตรี (1989) จำกัด	2.98	
	20.บริษัทสุราษฎร์แสงศิริน้ำมันพืช จำกัด	6.41	
	21.บริษัทกรีนกลอรีปาล์มออยล์ จำกัด	45	
	22.บริษัทกรีนกลอรี จำกัด	50	
	23.บริษัทเอส.พี.โอ.อะโกรอินดัสตรี จำกัด	45	

ตารางที่ 25 (ต่อ)

จังหวัด	ชื่อบริษัท	กำลังการผลิต	รวม
ชุมพร	24.บริษัทรับเบอร์ออยล์ จำกัด	8	367.39
	25.บริษัทชุมพรอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)	60	
	26.บริษัทสวีอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด	45	
	27.บริษัทวิจิตรภัณฑ์ปาล์มออยล์ จำกัด	45	
	28.บริษัททุ่งทองเกษตรกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด	20	
	29.บริษัทหนองโพธิ์ปาล์ม จำกัด	6	
	30.สหกรณ์นิคมหลังสวน จำกัด	10	
	31.บริษัทธนาพัฒน์น้ำมันปาล์ม จำกัด	13	
	32.บริษัทไทยผลิตภัณฑ์ปาล์ม จำกัด	6	
	33.บริษัทไทยรุ่งอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด	15	
	34.บริษัท ดีพี ปาล์มออยล์ จำกัด	4.8	
	35.บริษัทอุดมชัยปาล์มออยล์ จำกัด	6	
	36.บริษัทรวมผลอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด	2.6	
	37.หจก.มิตรเจริญน้ำมันพืช	3	
	38.หจก.ลี้กษณ์หลังสวน	6	
	39.หจก.วิจักขณานนท์อุตสาหกรรม	2.88	
	40.หจก.น้ำมันพืชไทยแสงชุมพร	5.8	
	41.บริษัทไทยเฟร็ดโปรดักส์ จำกัด	2	
	42.บริษัท ที.โอ.ที อุตสาหกรรม จำกัด	5	
	43.บริษัทสหพลชัยน้ำมันพืช	3	
44.บริษัทรวมผลพลาสติกด้วยเครื่องอัดโนมตี	2	85.08	
ตรัง	45.บริษัทโอทาโก้ จำกัด	45	
	46.บริษัทเอบีโก้โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)	25	
	47.บริษัทตรังน้ำมันปาล์ม จำกัด	30	

ตารางที่ 25 (ต่อ)

จังหวัด	ชื่อบริษัท	กำลังการผลิต	รวม
	48.บริษัทลำสูง (ประเทศไทย) จำกัด	45	
	49.หจก.ดริ้งการเกษตร	2	147
สงขลา	50.บริษัทน้ำมันพีชบริสุทธิ จำกัด	20	
	51.โรงงานหู่แข่งไถ	3.6	
	52.บริษัทรุ่งเรืองกิจน้ำมันพีช	0.8	
	53.โรงงานฮั่วเส็ง	3	
	54.เต็กเส็ง	2	
	55.บริษัท ที ซี เค ฟูดส์และฟู้ด	0.8	30.2
พังงา	56.บริษัทตะกั่วป่าปาล์มออยล์ จำกัด	2.5	2.5
	57.บริษัทสามร้อยยอดน้ำมันปาล์ม จำกัด	0.35	
	58.บริษัทกาญจน์ไกรพาณิชย์ จำกัด	0.4	
	59.นายวิชัย ปิยพรไพบุลย์**	2	2.75
สตูล	60.บริษัทปาล์มไทยพัฒนา จำกัด	25	
	61.บริษัทสตูลอินคัสตรี จำกัด	25	
	62.บริษัทสหรุ่งทรัพย์น้ำมันปาล์ม จำกัด	4	
	63.สุขสมบูรณ์น้ำมันปาล์ม จำกัด	35	89
ระนอง	64.นายวิโรจน์ ร่มเย็น	30	30
ชลบุรี	65.บริษัทอิสเทิร์นปาล์มออยล์ จำกัด	2.5	2.5
สมุทรปราการ	66.บริษัทอุตสาหกรรมน้ำมันพีชสินเจริญ จำกัด	-	-
รวม	66 โรง	1,124.42	1,124.42

ตารางที่ 25 (ต่อ)

โรงงานกำลังดำเนินการก่อสร้าง			
	1.บริษัท หงส์ศิลาปาล์มออยล์ จำกัด	30	
	2.บริษัท เนเจอร์ริลปาล์มออยล์ จำกัด	45	
	3.บริษัท ยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม จำกัด (แหลมเทพ)	45	
	4.ชุมนุมสหกรณ์ชาวสวนปาล์มน้ำมันกระบี่ จำกัด	45	
รวม	4 โรง	165	
	รวมทั้งสิ้น	1,289.42	1,289.42

ที่มา: กรมโรงงานอุตสาหกรรม (2553)

ตารางที่ 26 คุณค่าทางอาหารแบ่งตามชนิดของกากปาล์มน้ำมันปีพ.ศ.2550

ชนิดของกากปาล์มน้ำมัน	คุณค่าทางอาหาร (%)			ความชื้น
	โปรตีน	ไขมัน	กาก	
กากเนื้อในเมล็ดปาล์ม	15.30	8.86	17.15	6.27
กากเมล็ดปาล์ม	14.99	9.19	18.9	5.26
กากปาล์มรวม	16.01	10.72	19.07	5.12

ที่มา: ส่วนตรวจสอบมาตรฐานด้านการปศุสัตว์ สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ (2553)

ตารางที่ 27 การใช้กากเนื้อในเมล็ดปาล์มในสูตรอาหารสัตว์ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์ พ.ศ.2550

ชนิดสัตว์	ระยะเวลาใช้
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับสุกร	ระยะหย่านม – น้ำหนัก 15 กิโลกรัม
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับสุกร	น้ำหนัก 15 กิโลกรัม – น้ำหนัก 30 กิโลกรัม
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับสุกร	น้ำหนักเกิน 30 กิโลกรัม – 60 กิโลกรัม
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับสุกร	น้ำหนักเกิน 60 กิโลกรัม – ส่งตลาด
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับสุกร	ระยะอู่มท้อง
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับสุกร	พอพันธุ์
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับลูกโค	อายุ 7 วัน – 3 เดือน
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับลูกโค	อายุ 6 เดือน - ผสมพันธุ์
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับโค	อายุ 1 ปี – 1 ปี 6 เดือน
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับโครุ่น	อายุ 6 เดือนขึ้นไป
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับโค	ระยะอู่มท้องและระยะให้นม
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับโค	ระยะพักนม
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับโคนม	ระยะพัก 1 เดือนก่อนคลอด
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับไก่อ่อน	ระยะก่อนตอน อายุ 21 – 49 วัน
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับไก่อ่อน	ระยะสุดท้าย อายุ 49 วัน – ส่งตลาด
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับไก่เนื้อ	แรกเกิด – อายุ 3 สัปดาห์
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับไก่เนื้อ	อายุเกิน 3 – 6 สัปดาห์
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับไก่เนื้อ	อายุเกิน 6 สัปดาห์ขึ้นไป
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับไก่ไข่	อายุ 5 สัปดาห์ – เริ่มไข่
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับไก่ไข่	ระยะไข่ (อายุ 16 สัปดาห์ – ปลด)
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับไก่พันธุ์ไข่	ระยะไข่
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับเป็ดเนื้อลูกผสม	อายุ 3 – 6 สัปดาห์
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับเป็ดเนื้อลูกผสม	อายุ 6 สัปดาห์ขึ้นไป
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับเป็ดพันธุ์	ระยะไข่
อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปสำหรับนกกระทา	อายุ 42 วันขึ้นไป หรือ ระยะไข่

ที่มา: ส่วนตรวจสอบมาตรฐานด้านการปศุสัตว์ สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์กรมปศุสัตว์ (2553)

ยุทธศาสตร์โครงสร้าง และสภาพการแข่งขันภายในประเทศ

จำนวนผู้ประกอบการ

อุตสาหกรรมการสกัดน้ำมันปาล์มภายในประเทศไทย ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ สกัดปาล์มน้ำมัน ประเภท 00701 (การสกัดน้ำมันจากพีช หรือสัตว์ หรือไขมันจากสัตว์ โดยแบ่งย่อยเป็นการสกัดหรือหีบปาล์มน้ำมัน) จำนวน 70 โรงงาน (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2553)

อุตสาหกรรมการกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ภายในประเทศไทย มีโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์อยู่ 8 โรงงาน ปีพ.ศ.2550 (ตารางที่ 29)

ปัจจัยการแข่งขันของอุตสาหกรรม

ระดับผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันเป็นผู้รับราคาขายไม่มีอำนาจในการกำหนดราคาขายให้แก่โรงงานสกัดปาล์มน้ำมันดิบจึงไม่เกิดการแข่งขันระหว่างผู้ปลูกเกษตรกรขาดการรวมกลุ่มกัน เพื่อให้ข้อมูลแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการผลิต ในด้านต้นทุนการผลิต ต้นทุนร้อยละ 50 ในการปลูกปาล์มน้ำมันเป็นต้นทุนค่าปุ๋ยเคมี เกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยเคมีในการผลิตทำให้มีต้นทุนที่สูงในการปลูกปาล์มน้ำมัน โดยราคาที่ใช้เกษตรกรซื้อปุ๋ยเคมีจะเป็นราคาขายรายย่อยที่มีราคาสูง นอกจากปุ๋ยเคมีที่เกษตรกรใช้ ปุ๋ยชีวภาพยังเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ซึ่งเกษตรกรบางรายใช้บำรุงต้นปาล์มน้ำมันเป็นระยะๆ และเกษตรกรยังสามารถผลิตได้เองภายในครัวเรือน

ระดับอุตสาหกรรมการสกัดปาล์มน้ำมันดิบ มีผู้ประกอบการจำนวน 70 รายทำการผลิตได้ 1,289.42 ตันทะเลชาย/ชั่วโมง การแข่งขันระหว่างโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบส่วนมากจะอิงจากราคาในประเทศมาเลเซีย และมีความแตกต่างกันเพียงไม่กี่สตางค์ โดยโรงงานสกัดปาล์มน้ำมันเป็นผู้กำหนดราคาซื้อปาล์มทะเลชายสดจากเกษตรกรรายย่อย ซึ่งโรงงานจะกำหนดราคาในเขตพื้นที่ไม่ให้แตกต่างกันมากนัก จึงมีต้นทุนซื้อปาล์มทะเลชายที่เท่าๆ กัน ในด้านการผลิต ต้นทุนจะขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีการผลิต ผู้ผลิตรายใหญ่ที่มีเทคโนโลยีการผลิตที่สูงสามารถผลิตได้ในปริมาณที่มากและมีต้นทุนที่ต่ำ จะได้น้ำมันปาล์มดิบที่มีคุณภาพและสามารถขายได้ในราคาที่สูงกว่าผู้ผลิตรายเล็กที่เทคโนโลยีในการหีบหรือสกัดปาล์มน้ำมันต่ำ ทำให้ได้คุณภาพของน้ำมันปาล์มดิบที่ต่ำ

นอกจากน้ำมันปาล์มดิบที่สามารถขายได้แล้วกากปาล์มยังสามารถขายได้ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ และเกษตรกรยังนิยมซื้อไปเพื่อคลุมสวนปาล์มเพื่อเป็นปุ๋ยชีวภาพอีกด้วย

อุตสาหกรรมการกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ มีผู้ประกอบการจำนวน 8 รายใน พ.ศ.2550 ทำการผลิตได้ 92,720 ตัน (ตารางที่ 29) รับซื้อน้ำมันปาล์มดิบจากโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ แล้วนำมากลั่นเป็นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ขายได้ในราคาเฉลี่ยปีพ.ศ.2549 ลิตรละ 20.01 บาท (ตารางที่ 31) โรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มต้องใช้เทคโนโลยีในการผลิตที่สูงทำให้ต้องใช้เงินลงทุนสูงในการจะเข้ามาในอุตสาหกรรมการกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ โดยการแข่งขันในอุตสาหกรรมนี้มีน้อยเนื่องจากโรงกลั่นจะรับซื้อปาล์มน้ำมันดิบจากโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบที่ราคาขายที่เท่าๆ กันจึงเผชิญกับต้นทุนที่ใกล้เคียงกันเพียงแต่โรงงานใดมีเทคโนโลยีในการผลิตที่สูงกว่ากันก็จะสามารถจะลดต้นทุนได้สูงกว่าคู่แข่ง

ตารางที่ 28 รายชื่อโรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ และกำลังการผลิตปีพ.ศ.2545

ชื่อโรงงาน	กำลังการผลิต น้ำมันปาล์มดิบ ตัน / ชั่วโมง	ผลิตน้ำมันกลั่น ใส ตัน/วัน	กำลังการผลิต ตัน/ปี	เพิ่มกำลัง การผลิตได้ ตัน/วัน
มรกตอินดัสตรี จำกัด (มหาชน) (Morakot Industry)	300	300	108,000	500
ล้ำสูง (Lumsoon Industry)	300	300	108,000	500
เหล่าซงสิงห์ (Lao Thongsing)	150	50	45,000	300
สแตนดาร์ด (Standard Vegetable Oil)	160	130	48,500	-
น้ำมันพืชปทุม (Patum Vegetable Oil)	160	130	48,500	-
โอเลียน (Olien Industry)	200	200	78,000	500
สยามน้ำมันปาล์ม (Siam Vegetable Oil)	240	150	72,000	300

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ชื่อโรงงาน	กำลังการผลิต น้ำมันปาล์มดิบ ตัน / ชั่วโมง	ผลิตน้ำมันกลั่น ใส ตัน/วัน	กำลังการ ผลิต ตัน/ปี	เพิ่มกำลัง การผลิตได้ ตัน/วัน
กลั่นน้ำมันบริสุทธิ์ (Pure Refinery Oils Industry)	225	180	67,600	300
พาโมลา (Pamola Industry)	300	200	93,600	-
ชุมพรอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน) (Choomphorn Industry)	300	300	90,000	500
ยูไนเต็ดเฟตแอนด์ออยส์ (United Fat & Oils)	200	120	40,000	500
รวม	2,535	2,060	798,700	3,400

ที่มา: กองการค้าเกษตร 2 กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ (2553)

ตารางที่ 29 กำลังการผลิตโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มบริษัทไทยในประเทศไทยปีพ.ศ.2545 – 2550

	(หน่วย : ตัน)										
	สต/ค คงคลัง ต้นเดือน	การผลิต	สต/ค รับมา	จำหน่ายใน ประเทศ	ส่งออก	อื่นๆ	รวมสินค้าที่ จำหน่าย	สต/ค คงคลัง ปลายเดือน	กำลังการ ผลิต	มูลค่าจำหน่าย (พันบาท)	จำนวน โรงงานรวม
ม.ค. 2545	13,227.78	41,124.28	30.59	32,777.73	113.5	7,720.79	32,891.23	13,770.62	84,020.00	736,665.61	9
มี.ย.	12,592.21	39,422.81	281.29	25,341.35	110.89	5,916.22	25,452.23	20,927.86	84,020.00	615,340.98	9
ธ.ค.	14,466.69	19,453.31	2,025.94	17,788.94	130	4,108.09	17,918.94	13,918.92	84,020.00	574,120.09	9
ม.ค. 2546	13,918.92	20,429.82	20.74	16,997.54	77	3,874.47	17,074.54	13,420.45	84,020.00	605,710.30	9
มี.ย.	15,514.25	43,175.82	19.78	25,586.21	2,921.00	9,784.01	28,507.21	20,418.64	85,557.50	757,536.93	9
ธ.ค.	22,751.47	31,541.64	24.84	24,322.24	4,650.52	7,647.00	28,972.76	17,698.19	84,020.00	859,569.54	9
ม.ค. 2547	17,698.19	42,307.74	24.16	26,102.05	7,220.83	9,185.61	33,322.88	17,521.61	84,020.00	967,666.79	9
มี.ย.	20,438.68	55,433.88	22.97	34,973.15	11,022.54	13,794.75	45,995.69	16,105.10	90,107.49	1,334,185.21	9
ธ.ค.	24,235.13	43,910.35	615.89	33,178.90	3,933.80	10,055.39	37,112.70	21,593.28	86,020.00	1,010,598.86	9
ม.ค. 2548	21,593.28	49,988.74	3,351.29	33,436.03	10,322.56	13,925.34	43,758.59	17,249.39	87,489.61	1,118,187.26	9
มี.ย.	15,061.62	44,215.71	279.73	32,975.05	3,403.97	11,443.06	36,379.02	11,734.98	86,420.00	898,979.11	9

ตารางที่ 29 (ต่อ)

(หน่วย : ตัน)

	ส/ค คงคลัง ต้นเดือน	การผลิต	ส/ค รับมา	จำหน่ายใน ประเทศ	ส่งออก	อื่นๆ	รวมสินค้าที่ จำหน่าย	ส/ค คงคลัง ปลายเดือน	กำลังการ ผลิต	มูลค่าจำหน่าย (พันบาท)	จำนวน โรงงานรวม
ร.ค.	15,223.13	45,824.56	265.54	33,580.23	3,877.74	11,951.22	37,457.97	11,904.05	91,892.00	950,939.11	9
ม.ค. 2549	11,904.05	44,404.69	67.02	30,849.55	3,101.40	11,519.95	33,950.95	10,904.86	101,120.00	856,960.06	9
มี.ย.	12,374.34	60,378.14	357.29	36,125.12	2,156.95	18,073.64	38,282.07	16,754.06	101,120.00	840,260.00	9
ร.ค.	13,185.28	46,901.59	36.44	33,400.66	1,878.78	11,688.26	35,279.44	13,155.62	100,720.00	857,201.43	9
ม.ค. 2550	13,155.62	54,595.74	44.37	36,085.21	4,657.69	14,537.22	40,742.90	12,515.60	92,720.00	1,025,131.91	8
มี.ย.	14,189.45	47,826.27	22.6	30,294.35	2,377.87	14,149.72	32,672.22	15,216.39	92,720.00	1,099,725.47	8
ร.ค.	11,516.08	48,266.30	26.9	34,537.32	4,248.83	10,244.93	38,786.15	10,778.20	92,720.00	1,508,582.79	8

ที่มา: สำนักเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (2552)

ตารางที่ 30 ราคาปาล์มน้ำมัน น้ำมันปาล์มดิบ แบ่งตามชนิด ปีพ.ศ.2550

(หน่วย : บาท / กิโลกรัม)

ชนิด	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	เฉลี่ย
ผลปาล์มทะเล (นน. 15 กก. ขึ้นไป)	2.00	2.08	2.46	2.50	2.98	3.76	3.93	4.02	3.78	3.80	3.95	4.53	3.32
ผลปาล์มร่วง	3.89	3.86	3.94	4.17	5.07	5.42	5.51	5.58	5.57	5.93	6.36	6.75	5.17
น้ำมันปาล์มดิบ - A (น้ำมันจากเปลือก)	18.63	18.75	18.75	19.85	24.69	26.48	25.88	26.00	24.98	26.54	29.14	31.18	24.24
น้ำมันปาล์มดิบ - B (น้ำมันรวม)	17.25	17.25	17.25	16.47	16.00	17.16	17.25	19.46	21.90	22.55	25.00	26.05	19.47

ที่มา: กรมการค้าภายใน (2553)

ตารางที่ 31 ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ชนิดโอลีนปีพ.ศ.2545 - 2550 (ราคาซื้อขายทั่วไปส่งมอบผู้ซื้อ)

(หน่วย : บาท / กิโลกรัม)

	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	เฉลี่ย
2545	18.35	18.84	19.07	19.41	19.59	20.53	19.63	19.54	19.73	19.3	24.87	31.61	20.87
2546	31.51	25.43	22	20.63	21.87	21.06	20.27	19.17	20.47	23.17	26.11	23.9	22.97
2547	23.59	24.73	25.76	25.57	25.03	23.65	25.3	26.45	27.43	26.27	25.9	23.48	25.26
2548	22.9	21.64	20.42	20.49	20.64	21.05	22.81	24.05	22.51	22.94	22.94	21.81	22.02
2549	21.61	21.71	20.69	19.4	19.35	18.63	18.5	19.43	19.12	18.35	20.57	22.73	20.01
2550	22.98	23.46	23.16	25.68	-	-	-	-	-	-	-	-	23.82

ที่มา: สำนักส่งเสริมสินค้าการเกษตร กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ (2553)

บทบาทของรัฐบาล

บทบาทของรัฐบาลที่มีต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มสามารถแบ่งได้เป็น 2 แผนพัฒนาคือ แผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ปีพ.ศ.2551-2554 และ นโยบายการส่งเสริมการใช้ไบโอดีเซล และมีพันธกรณีเขตการค้าเสรีกับประเทศต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ปีพ.ศ.2551-2554

แผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ปีพ.ศ.2551-2554 มีแผนพัฒนาและนโยบายดังนี้

ยุทธศาสตร์เพิ่มผลิตภาพและคุณค่าผลปาล์มน้ำมันและผลิตภัณฑ์

เพิ่มพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในเขตเหมาะสม ปรับปรุงสวนปาล์มเก่าโดยการปลูกทดแทนด้วย พันธุ์ดีและการจัดการผลิตที่ถูกต้อง

สนับสนุนการปรับโครงสร้างการผลิตอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มสู่ภาคการผลิตที่มีประสิทธิภาพ

สนับสนุนการบูรณาการผลิต การตลาด บนพื้นฐานศักยภาพและความเข้มแข็งของเกษตรกร

ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพการตลาด

นโยบายพลังงานเป็นกลไกหลักในการรักษาความมั่นคงด้านการตลาดราคา และการปรับโครงสร้างการผลิต

เสริมสร้างนโยบายการตลาดน้ำมันปาล์มและผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมและกระจายผลประโยชน์สู่ทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

ยุทธศาสตร์การใช้พลังงานทดแทน

สนับสนุนการผลิตและการใช้ไบโอดีเซลอย่างต่อเนื่องชัดเจน และสอดคล้องกับศักยภาพการผลิตวัตถุดิบในการผลิตไบโอดีเซลของประเทศ

กำกับ ควบคุม ลงโทษการทำน้ำมันใช้แล้วกลับมาบริโภคใหม่

ยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนาบุคลากร

วิจัยและพัฒนาปาล์มน้ำมันคุณภาพสูง และตรงตามความต้องการของตลาด

วิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง
เสริมสร้างและสนับสนุนขบวนการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม

สร้างขบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีปาล์มน้ำมันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ของเกษตรกรด้วยตนเอง

ยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการ

ปฏิรูปกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มให้มีความเป็นเอกภาพ และสอดคล้องกัน

จัดตั้งองค์กรมหาชน และกองทุนพัฒนาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม

นโยบายการส่งเสริมการใช้ไบโอดีเซล

นอกจากแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้หารือร่วมกับกระทรวงพลังงาน มีนโยบายการส่งเสริมการใช้ไบโอดีเซล เนื่องจากในปัจจุบันราคาน้ำมันมีราคาเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น รัฐบาลจึงมีนโยบายด้านพลังงานทดแทน โดยการนำเอาปาล์มน้ำมันไปผลิตเป็นไบโอดีเซลเพื่อใช้ทดแทนน้ำมันดีเซล ดังนี้

1 . ส่งเสริมการผลิตและใช้ไบโอดีเซลเพื่อทดแทนปริมาณน้ำมันดีเซลร้อยละ 5 ภายในปี พ.ศ.2554 ซึ่งในแผนมีประมาณการในการจำหน่าย B2, B5 และ B100 ประมาณ 60.3 ล้านลิตรต่อวันในปีพ.ศ.2554 ดังนั้น จึงมีการส่งเสริมให้มีความต้องการใช้ไบโอดีเซล (B100) ประมาณ 3.02 ล้านลิตรต่อวัน ภายในปีพ.ศ.2554

2. ปัจจุบันมีการผลิต B100 ขึ้นมาเพื่อใช้ผสมกับดีเซลร้อยละ 2 และ 5 เป็นไบโอดีเซลชนิด B2 และ B5 แต่ยังไม่มีการใช้ B100 เชิงพาณิชย์เพื่อใช้ในรถยนต์อย่างแพร่หลาย จึงมีแผนที่จะผลิต B100 เพื่อใช้ในปีพ.ศ.2554 เป็นต้นไป

3. ให้มีการผสมไบโอดีเซลไม่เกินร้อยละ 2 ในน้ำมันดีเซลทั่วประเทศ ตั้งแต่ เดือนมิถุนายนปีพ.ศ.2550 และบังคับให้จำหน่าย B2 ทั่วประเทศ ตั้งแต่ วันที่ 1 ก.พ. 2551 โดยมีการจำหน่าย B5 เป็นทางเลือก

4. ให้มีการจำหน่าย B5 ทั่วประเทศในปีพ.ศ.2554

5. ส่งเสริมการผลิตและใช้ไบโอดีเซลชุมชนปีพ.ศ.2548- 2549 รวมทั้งส่งเสริมการผลิตไบโอดีเซลเชิงพาณิชย์ และการใช้ B5 ตั้งแต่ปี 2550 (ตารางที่ 32)

พันธกรณี ACMECS ไม่มีข้อตกลงที่ได้ตกลงกันไว้

พันธกรณี ACFTA (ASEAN-China Free Trade Agreement: ACFTA) ผูกพันอัตราภาษีและโควตาตามข้อตกลง WTO จัดสินค้าน้ำมันปาล์มเป็นสินค้าที่มีความอ่อนไหวสูง การแลกเปลี่ยนต้องมีหนังสือรับรองว่าด้วยแหล่งกำเนิดที่รัฐบาลเป็นผู้ออกให้

พันธกรณี TAFTA (Thailand Australia Free Trade Agreement) กำหนดอัตราภาษีร้อยละศูนย์และยกเลิกโควตา การแลกเปลี่ยนต้องมีหนังสือรับรองว่าด้วยแหล่งกำเนิดที่รัฐบาลเป็นผู้ออกให้

พันธกรณี TNZCEP (Thailand New Zealand Closer Economic Partnership) ใช้ข้อตกลงเดียวกับพันธกรณี TAFTA คือ กำหนดอัตราภาษีร้อยละศูนย์และยกเลิกโควตาและต้องระบุถิ่นกำเนิดสินค้าในใบ Invoice

พันธกรณี JTEPA (Japan Thailand Economic Partnership Agreement) กำหนดให้อัตราภาษีในโควตาเหลือร้อยละศูนย์ภายในปีพ.ศ.2560

พันธกรณี AJCEP (ASEAN-Japan Comprehensive Economic Partnership Agreement) มีข้อตกลงโดยแบ่งน้ำมันปาล์มเป็นสองชนิด น้ำมันปาล์ม และ น้ำมันเนื้อในเมล็ดปาล์ม ในข้อตกลงระบุว่า ทำการลดภาษีน้ำมันเนื้อในเมล็ดปาล์มจากร้อยละ 20 เหลือร้อยละ 0 โดยทำการลดปีละเท่าๆ กันเป็นเวลา 11 ปี ส่วนน้ำมันปาล์มไม่มีข้อตกลงใดๆ ระหว่างกัน

พันธกรณี AKFTA (ASEAN-Korea Free Trade Area) มีข้อตกลงกันในปีพ.ศ.2552 ให้ลดอัตราภาษีโควตาให้เหลือร้อยละ 15.56 แล้วเหลือร้อยละ 0 ในปีพ.ศ.2559 (สำนักเจรจาสินค้ากรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ 2552)

เหตุสุดวิสัย

สภาพสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดผลผลิตทางการเกษตรและปาล์มน้ำมันเป็นผลผลิตทางการเกษตรดังนั้นการศึกษาปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมจึงจำเป็น ในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม สินค้าต้นน้ำคือปาล์มน้ำมันดังนั้นหากผลผลิตปาล์มน้ำมันได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ จะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมกลางน้ำและปลายน้ำต่อไป

โรคและศัตรูของปาล์มน้ำมัน

โรคของปาล์มน้ำมันส่วนมากจะเกิดขึ้นในช่วง 1 – 4 ปีแรกของอายุปาล์มน้ำมันส่วนในช่วงที่เหลือจะไม่ค่อยเกิดโรค โดยโรคในปาล์มน้ำมันมีดังนี้

โรคใบไหม้ เกิดในช่วงต้นกล้าของอายุหากรุนแรงสามารถทำให้ต้นปาล์มน้ำมันตายได้

โรคก้านทางใบบิด เกิดในช่วง 1-3 ปีแรกของการปลูก ทำให้ต้นปาล์มหยุดการเจริญเติบโต เกิดจากความผิดปกติทางพันธุกรรม แก้ไขได้โดยการตัดทางใบทิ้งเมื่อต้นปาล์มแสดงอาการ

โรคยอดเน่า มักระบาดในฤดูฝน เกิดกับต้นปาล์มน้ำมันช่วง 1-3 ปีแรก เกิดจากความผิดปกติทางพันธุกรรมและเชื้อรา แก้ไขโดยการดูแลบริเวณโคนต้นไม่ให้วัชพืชปกคลุม และใช้สารเคมีพ่นในการกำจัด

โรคทะลายน่า โรคจะเข้าทำลายผลปาล์มก่อนที่จะสุก พบเสมอกับต้นปาล์มน้ำมันที่มีอายุ 3-9 ปี ระบาดมากในฤดูฝน ที่มีความชื้นสูง เป็นมากกับปาล์มที่มีการผสมไม่ดี ป้องกันโดยตัดแต่งทางใบ ดอกที่ไม่ได้รับการผสม หรือผสมไม่ดี รวมถึงเศษเกสรดอกตัวผู้ที่แห้งที่เป็นโรค ออกให้หมด และเผาทำลายนอกแปลง

ศัตรูปาล์มน้ำมันได้แก่ สัตว์ขนาดเล็ก เช่น ค้างคาว และแมลง ซึ่งเกษตรกรส่วนมากใช้วิธีการกำจัดโดยการอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติเช่น การเลี้ยงนกฮูก นกแสก การปล่อยงูไว้ตามธรรมชาติ การใช้การกำจัดแมลงด้วยวิธีการทางชีวภาพทำให้ไม่มีผลเสียต่อดินและราคาถูก

ภัยแล้ง

ภัยแล้ง หมายถึง ความแห้งแล้งของลมฟ้าอากาศ อันเกิดจากการที่มีฝนน้อยกว่าปกติ หรือ ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล เป็นระยะเวลา นานกว่าปกติ และครอบคลุมพื้นที่บริเวณกว้าง ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ พืชพันธุ์ไม้ต่างๆ ขาดน้ำ ในประเทศไทยมีสาเหตุของการเกิดภัยแล้งดังนี้

1. เนื่องจากสภาวะอากาศในฤดูร้อนที่ร้อนมากกว่าปกติ
2. เนื่องจากการพัดพาของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้
3. ความผิดปกติของตำแหน่งร่องมรสุม ทำให้ฝนตกในพื้นที่ที่ไม่ต่อเนื่อง
4. ความผิดปกติ เนื่องจากพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนที่ผ่านประเทศไทยน้อยกว่าปกติ
5. การเปลี่ยนแปลงความสมดุลของพลังงานที่ได้รับจากดวงอาทิตย์ เช่น การเผาพลาสติก น้ำมัน และถ่านหิน ทำให้เกิดรูโหว่ในชั้นโอโซน
6. ผลกระทบจากปรากฏการณ์ภาวะเรือนกระจก เนื่องจากส่วนผสมของบรรยากาศ เช่น คาร์บอนไดออกไซด์ ไออน้ำ ลอยขึ้นไปเคลือบชั้นล่างของชั้นโอโซน ทำให้ความร้อนสะสมอยู่ในอากาศใกล้ผิวโลกมากขึ้น ทำให้อากาศร้อนกว่าปกติ
7. การตัดไม้ทำลายป่า ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมอันเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของภูมิอากาศ เช่น ฝน อุณหภูมิ และความชื้น

ภัยแล้งที่เกิดขึ้นภายในประเทศไทยสร้างมูลค่าความเสียหายอย่างสูงแก่ประเทศไทยในปี พ.ศ.2546 มีจังหวัดประสบภัย 63 จังหวัด มีราษฎรประสบภัย 1,399,936 ครัวเรือน มีพื้นที่เกษตรประสบภัย 484,189 ไร่ ซึ่งสร้างมูลค่าความเสียหาย 174,329,410 บาท และในปีพ.ศ.2548 มีจังหวัดที่ประสบภัย 71 จังหวัด มีราษฎรประสบภัย 2,768,919 ครัวเรือน มีพื้นที่เกษตรประสบภัย 13,736,660 ไร่ สร้างมูลค่าความเสียหาย 7,565,861,139 บาท (ตารางที่ 32) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงมูลค่าความเสียหายอย่างหนักที่เกิดขึ้นจากปัญหาภัยแล้ง โดยในประเทศไทยมีเดือนเกิดภัยแล้งในช่วงเดือน มกราคมถึงเดือนกรกฎาคม โดยในภาคใต้ฝั่งตะวันออกจะเกิดฝนแล้งในช่วงเดือน มกราคมถึงเดือน พฤษภาคม และในภาคใต้ฝั่งตะวันตกเกิดฝนแล้งในเดือนมีนาคม (ตารางที่ 33)

ตารางที่ 33 สถานการณ์ภัยแล้งภายในประเทศไทย ปีพ.ศ.2545 – 2550

ปี	จังหวัด	อำเภอ	ราษฎรประสบภัย (ครัวเรือน)	พื้นที่การเกษตร (ไร่)	มูลค่าความเสียหาย (บาท)
2545	68	640	2,939,139	2,071,560	508,781,944
2546	63	373	1,399,936	484,189	174,329,410
2547	64	446	1,970,516	1,480,209	190,668,884
2548	71	682	2,768,919	13,736,660	7,565,861,139
2549	61	524	2,960,824	578,753	495,275,738
2550	66	669	4,378,225	1,350,118	198,304,732

ที่มา: กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2553)

ตารางที่ 34 ฤดูกาลเกิดฝนแล้งและฝนทิ้งช่วง ในภาคต่างๆ ของประเทศไทยปีพ.ศ.2550

	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ตะวันออก	ใต้	
					ฝั่ง ตะวันออก	ฝั่ง ตะวันตก
ม.ค.						ฝนแล้ง
ก.พ.		ฝนแล้ง	ฝนแล้ง			ฝนแล้ง
มี.ค.	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง
เม.ย.	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง		ฝนแล้ง
พ.ค.						ฝนแล้ง
มิ.ย.	ฝนทิ้งช่วง	ฝนทิ้งช่วง	ฝนทิ้งช่วง	ฝนทิ้งช่วง		
ก.ค.	ฝนทิ้งช่วง	ฝนทิ้งช่วง	ฝนทิ้งช่วง	ฝนทิ้งช่วง		

ที่มา: สำนักคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย (2553)

การวิเคราะห์โดยรวม

จากการวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน (ระบบเพชรที่สมบูรณ์) ของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มภายในประเทศไทย สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. สภาวะปัจจัยการผลิตภายในประเทศ

ประเทศไทยตั้งอยู่ในทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีสภาพภูมิอากาศแบบร้อนชื้น ซึ่งภาคใต้เหมาะสมกับการปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุด พื้นที่เพาะปลูกภายในประเทศส่วนใหญ่มีพื้นที่เพาะปลูกอยู่ในภาคใต้ของประเทศ โดยตั้งแต่ปีพ.ศ.2545 ถึงปีพ.ศ.2550 มีพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยจังหวัดกระบี่มีพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุดในประเทศ เมื่อพิจารณาผลผลิตต่อไร่พบว่าประเทศไทยมีผลผลิตต่อไร่ที่คงที่มาตั้งแต่ปีพ.ศ.2545 ถึงปีพ.ศ.2550 และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซียจะพบว่าผลผลิตต่อไร่ของประเทศมาเลเซียสูงกว่าประเทศไทยถึงร้อยละ 36.72 จึงควรพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตให้สูงขึ้น

ในด้านปุ๋ยที่เกษตรกรใช้ส่วนใหญ่เป็นปุ๋ยเคมี โดยประเทศไทยต้องทำการนำเข้าจากต่างประเทศ ทำให้ราคาปุ๋ยเคมีผันแปรตามอัตราแลกเปลี่ยน และในปัจจุบันที่ราคาน้ำมันสูงขึ้นทำให้ราคาปุ๋ยสูงขึ้นตามไปด้วยเนื่องจากปุ๋ยเคมีมีส่วนประกอบของธาตุต่างๆ ที่ได้จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม และมีค่าขนส่งที่สูงขึ้น

ในด้านแรงงานในการผลิต การใช้แรงงานในการผลิตสามารถแบ่งเป็นสามช่วง โดยช่วงแรกเป็นแรงงานที่ใช้ในการปลูกปาล์มน้ำมัน ใช้แรงงานขั้นต่ำสำหรับการเก็บเกี่ยวผล ไล่ปุ๋ย ดูแลและตัดแต่งต้นปาล์มน้ำมัน ในช่วงที่สองเป็นแรงงานในอุตสาหกรรมการกลั่นน้ำมันปาล์มดิบ ใช้แรงงานขั้นต่ำและกลาง โดยแรงงานขั้นต่ำจะใช้สำหรับขนย้ายผลปาล์มสดเข้าโรงงาน และแรงงานขั้นกลางจะใช้สำหรับควบคุมเครื่องจักรในการกลั่นน้ำมันปาล์มดิบซึ่งมีความซับซ้อนไม่มากนัก ส่วนแรงงานในช่วงที่สามเป็นในส่วนของอุตสาหกรรมการกลั่นน้ำมันปาล์ม เป็นแรงงานขั้นสูงที่ใช้ควบคุมเครื่องจักรกลที่ใช้เทคโนโลยีสูง โดยเมื่อเปรียบเทียบค่าจ้างขั้นต่ำของประเทศกับมาเลเซียพบว่าประเทศมาเลเซียมีอัตราค่าจ้างขั้นต่ำสูงกว่าประเทศไทยประมาณเกือบเท่าตัว

ด้านพันธุ์ปาล์มที่ใช้ในการผลิตเป็นพันธุ์ฟิลิเฟอร์่า ซึ่งให้น้ำมันสูงที่สุดในบรรดาพันธุ์ปาล์ม แต่การพัฒนาพันธุ์ปาล์มยังขาดการดูแลอย่างสม่ำเสมอ โดยเกษตรกรบางรายยังใช้วิธีการเก็บลูกใต้ต้นปาล์มมาปลูกซึ่งเป็นวิธีการที่ผิดเนื่องจากไม่รู้แน่ชัดว่าลูกที่ได้เกิดจากพ่อหรือแม่พันธุ์ใด

2. อุปสงค์ภายในประเทศภายในประเทศไทย

อุปสงค์ของน้ำมันปาล์มภายในประเทศไทยสามารถแยกนำไปใช้ได้หลายทางดังนี้ อุตสาหกรรมเพื่อการบริโภคร้อยละ 60 อุตสาหกรรมนมข้นหวานและนมจืดร้อยละ 5 อุตสาหกรรมบะหมี่สำเร็จรูปร้อยละ 5.5 อุตสาหกรรมเนยขาวและเนยเทียมร้อยละ 1 อุตสาหกรรมครีมเทียมร้อยละ 1.5 อุตสาหกรรมของว่างและคบเคี้ยวร้อยละ 9.5 อุตสาหกรรมสบู่ร้อยละ 10 อุตสาหกรรมอุปโภคอื่นๆ เช่น พลาสติก เครื่องสำอาง ยางรถยนต์ น้ำมันไบโอดีเซล เป็นต้น ร้อยละ 7 โดยผลิตภัณฑ์ที่ได้จากน้ำมันปาล์มมีอยู่เยอะมากจึงสามารถเชื่อมโยงกับหลายอุตสาหกรรม โดยอุตสาหกรรมที่น่าจับตามองในปัจจุบันคืออุตสาหกรรมน้ำมันเชื้อเพลิงที่นำส่วนผสมของน้ำมันปาล์มมาผลิตเป็นพลังงานทางเลือกน้ำมันไบโอดีเซล

3. อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องภายในประเทศไทย

สามารถแบ่งได้เป็น 3 ช่วงอุตสาหกรรมได้แก่อุตสาหกรรมต้นน้ำ เป็นอุตสาหกรรมการปลูกปาล์มน้ำมัน และอุตสาหกรรมป้อน อุตสาหกรรมกลางน้ำ เป็นอุตสาหกรรมการสกัดน้ำมันปาล์มดิบ และอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ และอุตสาหกรรมปลายน้ำเป็นอุตสาหกรรมการกลั่นน้ำมันปาล์ม อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ และอุตสาหกรรมน้ำมันเชื้อเพลิง

ในอุตสาหกรรมการปลูกปาล์มน้ำมัน มีพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมัน 3.15 ล้านไร่ในปี พ.ศ.2550 ในอุตสาหกรรมการสกัดน้ำมันปาล์มมีโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มจำนวน 66 โรงงานอยู่ในภาคใต้ 64 โรงงาน และมีกำลังการผลิต 1,124.42 ตันหลายต่อชั่วโมง ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์เป็นการใช้กากย่อยทะลายปาล์มมาผลิตเป็นอาหารสัตว์ไม่ให้สูญเปล่าไปในวงจรการผลิต อุตสาหกรรมการกลั่นน้ำมันปาล์ม ในประเทศไทยมีโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ จำนวน 11 โรงงานและส่วนมากอยู่ในภาคกลาง โดยการก่อตั้งโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มมีต้นทุนค่อนข้างสูง เนื่องจากต้องใช้เครื่องจักรที่มีเทคโนโลยีการผลิตสูง ในด้านอุตสาหกรรมอาหารร้อยละ 60 จะใช้

เป็นน้ำมันสำหรับปรุงอาหารส่วนที่เหลือร้อยละ 40 ใช้สำหรับอุตสาหกรรมอาหารอื่นๆ เช่น เป็นส่วนผสมของบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ครีมเทียม เนยเทียม เป็นต้น

4. ยุทธการ โครงสร้างและสภาพการแข่งขันภายในประเทศไทย

ในประเทศไทยมีเกษตรกรผู้เพาะปลูกปาล์มน้ำมันในปีพ.ศ.2548 มีจำนวนผู้ปลูกปาล์ม น้ำมัน 76,526 ครัวเรือน และมีพื้นที่เพาะปลูกจำนวน 2,748 ไร่หรือเฉลี่ยครัวเรือนละ 27.84 ไร่ ในปี พ.ศ.2550 มีโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบจำนวน 70 โรงงาน และโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มจำนวน 11 โรงงาน สภาพการแข่งขันในระดับเกษตรกรทำได้ยากเนื่องจากส่วนใหญ่เป็นรายย่อยที่ไม่มีอำนาจ การต่อรอง การขายผลผลิตจึงถูกกำหนดโดยโรงงานผู้รับซื้อผลปาล์มสด ในส่วนของโรงงานสกัด น้ำมันปาล์มมีโรงงานตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมัน เป็นผู้รับซื้อผลปาล์มสดที่สามารถ กำหนดราคาและปริมาณที่ต้องการได้ทำให้เกษตรกรไม่มีอำนาจการต่อรองใดๆ ในส่วนของการ แข่งขันระหว่างโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบส่วนมากจะอิงจากราคาในประเทศมาเลเซีย และมีความ แตกต่างกันเพียงไม่กี่สตางค์ ในด้านการผลิต ต้นทุนจะขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีการผลิต ผู้ผลิตรายใหญ่ ที่มีเทคโนโลยีการผลิตที่สูงสามารถผลิตได้ในปริมาณที่มากและมีต้นทุนที่ต่ำ จะได้น้ำมันปาล์มดิบ ที่มีคุณภาพและสามารถขายได้ในราคาที่สูง กว่าผู้ผลิตรายเล็กที่เทคโนโลยีในการหีบหรือสกัด ปาล์มน้ำมันต่ำ ทำให้ได้คุณภาพของน้ำมันปาล์มดิบที่ต่ำ ส่วนสุดท้ายเป็นสภาพการแข่งขันของ โรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ที่มีผู้ผลิตอยู่ไม่กี่รายเนื่องจากการลงทุนสูง โดยส่วนมากมี โรงงานตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ซึ่งอยู่ห่างจากโรงงานสกัดปาล์มน้ำมัน โดยการแข่งขัน ในอุตสาหกรรมนี้มีน้อยเนื่องจาก โรงกลั่นจะรับซื้อปาล์มน้ำมันดิบจากโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ ที่ราคาขายที่เท่าๆ กันจึงเผชิญกับต้นทุนที่ใกล้เคียงกันเพียงแต่โรงงานใดมีเทคโนโลยีในการผลิตที่ สูงกว่ากันซึ่งสามารถจะลดต้นทุนได้

5. บทบาทของรัฐบาล

รัฐบาลได้ใช้แผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ปีพ.ศ.2551-2554 ซึ่งมีเป้าหมายดังนี้ เพิ่มผลิตภาพ และประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม สนับสนุนการใช้ พลังงานทางเลือก จัดทำแผนการวิจัย และดูแลกฎหมายข้อบังคับไม่ให้ล่าสมัย ในด้านการค้ากับ ต่างประเทศ ประเทศไทยทำการค้าปาล์มน้ำมันกับต่างประเทศน้อยมาก แต่มีพันธกรณีการเปิดตลาด สินค้าสินค้าน้ำมันปาล์มภายใต้ความตกลงต่างๆ อยู่มากมายซึ่งจะช่วยให้ประเทศไทยสามารถขยาย

ตลาดได้ เนื่องจากพันธกรณีต่างๆ ส่วนใหญ่พยายามลดภาษีนำเข้าและส่งออกให้เหลือร้อยละศูนย์ สำหรับพันธกรณีที่กำกับประเทศผู้ไม่ได้ปลูกปาล์มน้ำมันเช่น ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เป็นต้น จะได้เปิดตลาดการส่งออกใหม่ๆ แต่จะเสียเปรียบกับประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย เนื่องจากมีราคาที่ถูกกว่าประเทศไทย

6. เหตุสุควิสัย

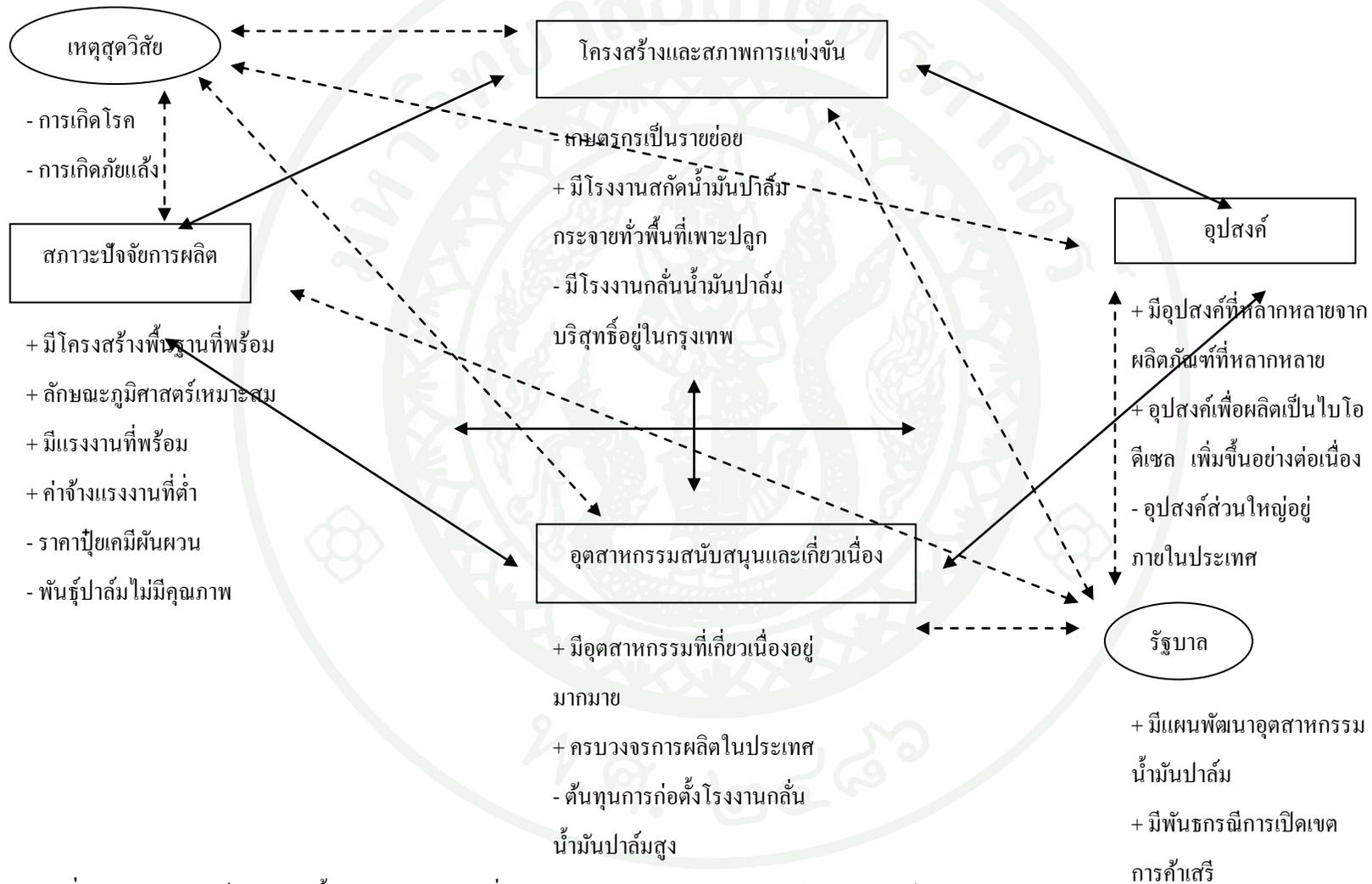
เหตุสุควิสัยในที่นี้ได้ทำการศึกษาถึงโรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับต้นปาล์มน้ำมันแต่ละช่วงอายุ โดยได้ข้อสรุปว่าต้นปาล์มน้ำมันจะเป็นโรคได้มากที่สุดในช่วง 1 – 4 ปีแรกหลังจากนั้นจะไม่ค่อยเกิดโรค นอกจากโรคแล้วยังมีศัตรูชนิดอื่นๆ เช่น หนอน กระจรอก ค้าง เป็นต้น ที่มักกัดกินผลผลิตของเกษตรกร โดยเกษตรกรบางรายทำการกำจัดโดยการเลี้ยงนกแสกหรือปล่อยงูไว้ตามธรรมชาติ หรือใช้สารชีวภาพในการกำจัดแมลงเป็นต้น

นอกจากโรคและศัตรูของปาล์มแล้วยังมีภัยทางธรรมชาติที่ส่งผลต่อผลผลิตปาล์มน้ำมันคือภัยแล้ง โดยในภาคใต้จะเกิดภัยแล้งในช่วงเดือน มกราคมถึงเดือนกรกฎาคม ทำให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันต่ำกว่าปกติส่งผลให้ราคาผลปาล์มน้ำมันสูงขึ้นในช่วงดังกล่าว ส่งผลให้ราคาผลิตภัณฑ์ปาล์มน้ำมันอื่นๆ สูงขึ้นตามไปด้วย

เมื่อนำปัจจัยต่างๆ ข้างต้นมารวมกันแล้วสามารถสร้างเป็นระบบเพชรที่สมบูรณ์ของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มภายในประเทศไทยได้ดังภาพที่ 22

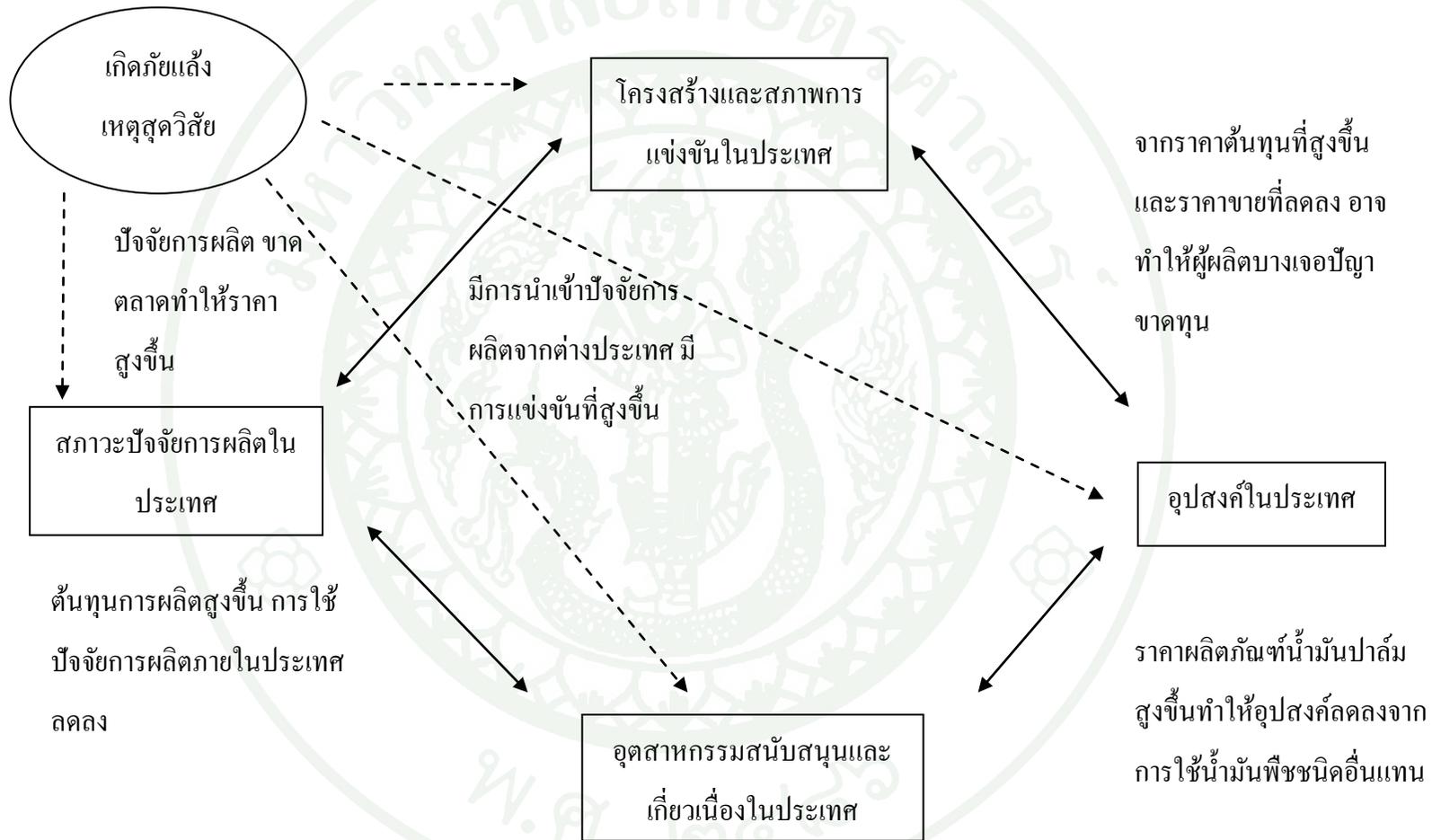
ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ

ในการศึกษาถึงผลกระทบของปัจจัยเหตุสุดวิสัย จากการเกิดภัยแล้ง พบว่าภัยแล้งทำให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันสดออกสู่ตลาดน้อยลงและส่งผลให้ราคาผลปาล์มสดสูงขึ้น ซึ่งจะส่งกระทบเป็นทอดๆ ต่ออุตสาหกรรมต่างๆ ดังนี้ ราคาน้ำมันปาล์มดิบสูงขึ้น ส่งผลให้ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์สูงขึ้น และส่งผลให้ราคาผลิตภัณฑ์จากน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์สูงขึ้นตามไปด้วย เหตุการณ์เหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อปัจจัย 6 ด้านในระบบเพชร โดยราคาปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้นทำให้การใช้ปัจจัยการผลิตในประเทศลดลง มีการนำเข้าน้ำมันปาล์มจากต่างประเทศมากขึ้น ส่งผลให้อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องเผชิญกับต้นทุนที่สูงขึ้น ส่งผลให้อุปสงค์น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ลดลง และทำให้โครงสร้างบริษัทและสภาพการแข่งขันในประเทศเปลี่ยน เนื่องจากต้นทุนที่สูงขึ้นทำให้ราคาสูงขึ้นและอุปสงค์ลดลง (ภาพที่ 23)

ภาพที่ 22 ความสัมพันธ์ของปัจจัยทั้ง 6 ของระบบเพชรที่สมบูรณ์ ของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทย

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ภาพที่ 23 ความสัมพันธ์และผลกระทบของเหตุสุดวิสัยจากการเกิดภัยแล้ง

ที่มา : จากการวิเคราะห์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มภายในประเทศไทยเป็นอุตสาหกรรมที่เติบโตอย่างต่อเนื่องซึ่งมี โอกาสและประสิทธิภาพที่จะแข่งขันกับต่างประเทศ จึงทำการศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อ ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทย ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ประเทศไทยตั้งอยู่ในทวีปเอเชียแถบตะวันออกเฉียงใต้ มีสภาพภูมิอากาศแบบร้อนชื้น มี พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีพ.ศ.2545 ถึงปีพ.ศ.2550 แหล่งเพาะปลูกปาล์ม น้ำมันที่สำคัญของประเทศไทยอยู่ในภาคใต้ ได้แก่จังหวัด กระบี่ สุราษฎร์ธานี และชุมพร ตามลำดับ การผลิตน้ำมันปาล์มภายในประเทศไทยเป็นไปเพื่อการบริโภคและอุปโภคภายในประเทศ เมื่อ เปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซียพบว่า ประเทศมาเลเซียทำการผลิตปาล์มน้ำมันเพื่อการส่งออกเป็น หลัก ในประเทศไทยเมื่อปริมาณผลปาล์มสดขาดตลาด จะส่งผลทำให้ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์เพิ่ม สูงขึ้นและจำเป็นต้องพึ่งพาการนำเข้าจากต่างประเทศ การบริโภคน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ภายในประเทศไทยเป็นการบริโภคน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์เพื่อใช้ในการปรุงอาหารเป็นส่วนใหญ่ แต่ ในปัจจุบันจากราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปริมาณความต้องการน้ำมันปาล์มจึงเพิ่มสูงขึ้น ไปด้วย เพื่อใช้ในการผลิตน้ำมันไบโอดีเซลทดแทนการใช้น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว ในอุตสาหกรรม สบับสบู่นและเกี่ยวเนื่องในประเทศไทย มีอุตสาหกรรมสบับสบู่นและเกี่ยวเนื่องกับอุตสาหกรรม น้ำมันปาล์มอยู่ดังนี้ อุตสาหกรรมเพื่อการบริโภค อุตสาหกรรมนมข้นหวานและนมจืด อุตสาหกรรมบะหมี่สำเร็จรูป อุตสาหกรรมเนยขาวและเนยเทียม อุตสาหกรรมครีมเทียม อุตสาหกรรมของว่างและขบเคี้ยว อุตสาหกรรมสบู่ อุตสาหกรรมอุปโภคอื่น ๆ เช่น พลาสติก เครื่องสำอาง น้ำมันหล่อลื่นและยางรถยนต์ อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ เป็นต้น โดยในอุตสาหกรรม น้ำมันปาล์มสามารถแบ่งได้เป็น 3 ช่วงของการผลิตคือ อุตสาหกรรมขั้นต้น เกษตรกรจะเป็นผู้ปลูก ปาล์มน้ำมัน อุตสาหกรรมขั้นกลาง เป็นอุตสาหกรรมการสกัดน้ำมันปาล์ม ทำการสกัดผลปาล์มสด ให้เป็นน้ำมันปาล์มดิบ อุตสาหกรรมขั้นปลาย เป็นอุตสาหกรรมการกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ทำการ กลั่นน้ำมันปาล์มดิบให้เป็นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ การส่งออกและนำเข้าน้ำมันปาล์มของประเทศไทย ประเทศไทยส่งออกน้ำมันปาล์มเพิ่มขึ้นถึง 10 เท่าจากปีพ.ศ.2541 ถึงปีพ.ศ.2550 และนำเข้าน้ำมัน

ปาล์มมีปริมาณที่ผันผวนในแต่ละปี ซึ่งขึ้นอยู่กับราคาน้ำมันปาล์มภายในประเทศ และผลผลิตที่ออกสู่ตลาดหากเกิดการขาดตลาดจึงจำเป็นต้องนำเข้าน้ำมันปาล์มจากประเทศต่างๆ ในด้านความสนับสนุนของรัฐบาล รัฐบาลได้ใช้แผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ปี พ.ศ.2551-2554 ซึ่งมีเป้าหมายที่จะเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มโดยใช้ 5 ยุทธศาสตร์ที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ และยังมีพันธกรณีการเปิดตลาดสินค้าสินค้าน้ำมันปาล์มภายใต้ความตกลงต่างๆ อยู่มากมายซึ่งจะช่วยให้ประเทศไทยสามารถขยายตลาดได้กว้างขึ้นจากพันธกรณีต่างๆ นอกจากนี้ยังมีพันธกรณีที่กำกับประเทศที่ไม่ได้ปลูกปาล์มน้ำมันเช่น ประเทศ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ จีน อเมริกา เป็นต้น ทำให้ประเทศไทยสามารถเปิดตลาดการส่งออกใหม่ๆ ได้กว้างขึ้น แต่จะเสียเปรียบกับประเทศผู้ปลูกปาล์มน้ำมันเช่นประเทศ มาเลเซีย และ อินโดนีเซีย เนื่องจากมีราคาน้ำมันปาล์มที่ถูกกว่าประเทศไทยส่งผลให้ราคาน้ำมันปาล์มภายในประเทศไทยลดลง ซึ่งจะเป็นผลในแง่ลบแก่เกษตรกร แต่เป็นผลดีสำหรับอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ใช้ น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์เป็นวัตถุดิบ

ในการศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มภายในประเทศไทยพบว่า ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมมานานจึงมีพื้นฐานสำหรับการเพาะปลูกปาล์มน้ำมันทั้งด้านความรู้ ด้านปุ๋ย ด้านเครื่องมือ โดยมีสถานะปัจจัยการผลิตอำนวยการต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ในภาคใต้ของประเทศไทยมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการปลูกปาล์มน้ำมันอย่างยิ่ง ในประเทศไทยปุ๋ยเคมีที่ใช้ในการเพาะปลูกปาล์มน้ำมันมีสูตรให้เลือกมากมาย แต่มีราคาที่สูงตามอัตราแลกเปลี่ยนและราคาน้ำมันดิบเนื่องจากต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ในด้านแรงงานประเทศไทยมีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่าประเทศมาเลเซียอยู่ถึงหนึ่งเท่า และด้านพันธุ์ปาล์มน้ำมันของประเทศไทยควรได้รับการปรับปรุงและวิจัยพันธุ์ปาล์มให้ดีขึ้นเพื่อให้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งโดยรวมแล้วพบว่าปัจจัยการผลิตภายในประเทศเอื้ออำนวยต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

อุปสงค์ภายในประเทศไทย อุปสงค์ของน้ำมันปาล์มร้อยละ 60 เป็นอุปสงค์เพื่อการบริโภค น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์สำหรับประกอบอาหาร นอกจากนั้นเป็นอุปสงค์เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมอื่นๆ โดยอุปสงค์น้ำมันปาล์มที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในปัจจุบันคืออุปสงค์เพื่อผลิตเป็นเชื้อเพลิงไบโอดีเซลจากราคาน้ำมันดีเซลที่สูงขึ้น ทำให้ความต้องการน้ำมันปาล์มเพื่อเป็นส่วนผสมสำหรับการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล

อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องภายในประเทศไทย ประเทศไทยมีอุตสาหกรรมที่สนับสนุนและเกี่ยวเนื่องอยู่ครบถ้วน โดยมีโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบอยู่ 66 โรงงานส่วนใหญ่กระจายอยู่ในพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกร และมีโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์อยู่ในภาคกลางอีก 11 โรงงาน ซึ่งสามารถรองรับผลผลิตทั้งหมดที่เกษตรกรสามารถขายได้ ในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องมีอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มอยู่มากมายเช่น อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ที่นำกากจากการสกัดน้ำมันปาล์มมาผลิตเป็นอาหาร อุตสาหกรรมขนมขบเคี้ยว ที่นำน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์มาใช้ในกระบวนการผลิต อุตสาหกรรมสบู่ ที่นำน้ำมันปาล์มมาเป็นส่วนผสมในการผลิตสบู่ หรืออุตสาหกรรมยา ที่นำกรดลิโนเลอิกในน้ำมันปาล์มมาผลิตเป็นยาลดไขมันในเส้นเลือด เป็นต้น

ยุทธการโครงสร้างและสภาพการแข่งขันภายในประเทศไทย ในประเทศไทยการผลิตระดับเกษตรกรยังขาดการรวมกลุ่ม เพื่อเพิ่มผลผลิตและการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองราคาขายกับโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ นอกจากนี้เกษตรกรยังเผชิญกับราคารับซื้อที่ต่ำซึ่งทำให้ต้นทุนในการเพาะปลูกปาล์มน้ำมันสูง ในส่วนของอุตสาหกรรมสกัดน้ำมันปาล์ม โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มส่วนใหญ่กำหนดราคาซื้อผลปาล์มสดอิงกับประเทศมาเลเซียซึ่งทำให้ราคารับซื้อระหว่างโรงงานไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ราคาขายน้ำมันปาล์มดิบจะแตกต่างกันตามคุณภาพของน้ำมันที่สกัดมา ในส่วนของอุตสาหกรรมการกลั่นน้ำมันปาล์ม ในประเทศไทยมีโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์อยู่ 11 โรงงาน เนื่องจากมีต้นทุนในการก่อตั้งโรงงานที่สูงจากการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่สูง ในด้านต้นทุน โรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์จะเผชิญกับต้นทุนหรือ ราคาน้ำมันปาล์มดิบ ที่เท่ากัน

บทบาทของรัฐบาล รัฐบาลเข้ามามีบทบาทในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มอยู่บ้างแต่ขาดการดูแลอย่างต่อเนื่อง โดยมีแผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ปีพ.ศ.2551-2554 รวมทั้งการรณรงค์การเพิ่มการใช้ไขมันไบโอดีเซลให้สูงขึ้น ในด้านพันธกรณีการเปิดตลาดสินค้าสินค้าน้ำมันปาล์มภายใต้ความตกลงต่างๆ ส่วนใหญ่จะเป็นการเปิดเขตการค้าเสรีซึ่งจะทำให้อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มมีการแข่งขันที่สูงขึ้นส่งผลดีแก่ผู้บริโภค แต่จะส่งผลกระทบต่อเกษตรกรในด้านลบ เนื่องจากการนำเข้าน้ำมันปาล์มที่ถูกส่งผลให้เกษตรกรขายผลปาล์มดิบได้ในราคาต่ำลง

ด้านเหตุสุดวิสัย ภัยที่กระทบต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มมากที่สุดคือภัยแล้ง ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงเดือนมกราคม ถึงเดือนกรกฎาคม ส่งผลให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันขาดตลาด ซึ่งทำให้ต้นทุนของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มทุกๆ อุตสาหกรรมสูงขึ้น

เมื่อมองผลกระทบที่เกิดขึ้นจากผลของภัยแล้งจะพบว่า ภัยแล้งส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มอย่างเป็นทอดๆ ดังนี้ เมื่อเกิดภัยแล้ง ผลผลิตปาล์มน้ำมันขาดตลาด ราคาผลปาล์มน้ำมันสูงขึ้น ส่งผลต่อต้นทุนการผลิตปลายอุตสาหกรรมมีต้นทุนที่สูงขึ้น มีการนำเข้าน้ำมันปาล์มจากต่างประเทศ ทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากน้ำมันปาล์มมีราคาสูงขึ้น ส่งผลต่อให้อุปสงค์ของน้ำมันปาล์มลดลง และอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มเกิดการชลดตัว ซึ่งเห็นได้ว่าภัยแล้งสามารถส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มได้ทั้งอุตสาหกรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษารังนี้

1. อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทย ขาดการสนับสนุนและดูแลในภาคการเกษตรอย่างจริงจัง เนื่องจากผลผลิตต่อไร่ของประเทศไทยสามารถที่จะเพิ่มสูงขึ้นได้ถ้าหากมีการดูแลและใช้เทคโนโลยีการผลิตที่สูงขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ซึ่งจะทำให้ผลผลิตของประเทศเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ราคาน้ำมันปาล์มในประเทศถูกลงเนื่องจากผลปาล์มสดออกสู่ตลาดเพิ่มสูงขึ้น
2. เกษตรกรขาดการรวมกลุ่มเพื่อผลิตปาล์มน้ำมันสดที่มีคุณภาพและปริมาณที่เพียงพอสำหรับต่อรองราคาขายกับ โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ ซึ่งหากเกษตรกรรายย่อยรวมกลุ่มกันจน

สามารถควบคุมปริมาณผลผลิตเพื่อขายให้โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มได้ โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มก็จะสามารถสามารถควบคุมกำลังการผลิตให้คงที่ได้เพื่อลดต้นทุนในการผลิต

3. จำนวนผู้ประกอบการกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ในประเทศไทยมีอยู่น้อยเกินไปหรือขาดประสิทธิภาพในการผลิตทำให้ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์สูงกว่าประเทศมาเลเซียทั้งที่ ต้นทุนราคาน้ำมันปาล์มดิบของประเทศไทยและประเทศมาเลเซียมีราคาใกล้เคียงกัน

4. อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทยยังมีความเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมน้อย จึงควรมีการจัดการหาความร่วมมือระหว่างกันเพื่อหาโอกาสและแนวทางที่สามารถเพิ่มผลิตภาพและมูลค่าเพิ่มของน้ำมันปาล์มให้สูงขึ้น

5. รัฐบาลควรเผยแพร่รายงานการวิจัยให้เกษตรกรสามารถเข้าใจได้ง่าย และนำไปใช้ได้ในการบวนการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้น เช่นการตั้งห้องสมุดสำหรับเอกสารวิชาการที่อยู่ในกรุงเทพฯ ให้กระจายไปในพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมัน

6. รัฐบาลควรจัดตั้งหน่วยงานที่อำนวยความสะดวกในการหาข้อมูลและศึกษาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม เพื่อเป็นแหล่งความรู้ของทั้งผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมและรัฐบาล เพื่อกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกันระหว่างผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมและรัฐบาล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มร่วมกัน เนื่องจากรายงานวิจัยต่างๆ กระจุกกระจายไม่เป็นระบบและเสียต้นทุนในการวิจัยที่สูงแต่เป็นการวิจัยที่ซ้ำกัน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาภายในประเทศไทยเพียงอย่างเดียว ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญเช่น มาเลเซีย และ อินโดนีเซีย

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

ปฎิมา สงกุมาร. 2544. ผลกระทบของข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนที่มีต่ออุตสาหกรรมน้ำมัน
ปาล์มในประเทศไทย, การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขา
เศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พัชรเกตุ อุดมสุขธรรม. 2543. การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบการผลิตน้ำมันปาล์มที่
ออกสู่ของประเทศไทย, การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขา
เศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เยาวเรศ ทับพันซ์. 2551. เศรษฐศาสตร์การค้าระหว่างประเทศ ทฤษฎีและนโยบาย

วิชชุดา เดชวรวิทย์. 2544. การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินของการปลูกปาล์มน้ำมัน
เปรียบเทียบกับยางพารา ในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่, วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุกัลยา กาเซ็ม. 2546. การศึกษาการวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันใน
ประเทศไทย วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

กระทรวงพลังงาน. 2550. ปริมาณการใช้น้ำมันไบโอดีเซลของประเทศไทย (Online).

<http://www.energy.go.th/moen/default.aspx>, 16 กุมภาพันธ์ 2553.

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. 2550. ค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำจังหวัดกระบี่ (Online).

<http://www.doe.go.th/>, 10 กุมภาพันธ์ 2553.

กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์. 2552. ราคาน้ำมันพืชชนิดบรรจุขวด (Online).

www.moc.go.th, 25 สิงหาคม 2552.

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. 2550. ความเสียหายจากการเกิดภัยแล้งภายในประเทศไทย (Online). <http://www.disaster.go.th/>, 1 เมษายน 2553.

กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน. 2552. การผลิตน้ำมันไบโอดีเซลภายในประเทศไทย (Online). <http://www.dede.go.th/dede/>, 22 มกราคม 2553.

กรมโรงงานอุตสาหกรรม. 2550. โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มภายในประเทศไทย (Online). <http://www.diw.go.th/diw/index.asp>, 20 กุมภาพันธ์ 2553.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2552. สถานการณ์ปาล์มน้ำมันในประเทศไทย (Online). <http://www.doae.go.th/indexhome.asp>, 9 สิงหาคม 2552.

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2551. แผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ปี 2551 - 2555 (Online). http://www.moac.go.th/fas/index.php?q=node/1/194/news_cat_detail/35, 14 มกราคม 2553.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2552. ดัชนีผลผลิตปาล์มน้ำมันในประเทศไทย (Online). www.bot.or.th, 29 กันยายน 2552.

ศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันสุราษฎร์ธานี. 2552. ราคาน้ำมันปาล์มหน้าโรงงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี (Online). <http://it.doa.go.th/palm/index.html>, 18 ตุลาคม 2552.

สถานีวิจัยสิทธิพรกฤดากร. 2550. โครงการวิจัยการปรับปรุงพันธุ์ปาล์มน้ำมันลูกผสมเทเนอรา DXP (Online). http://www.rdi.ku.ac.th/kasetresearch52/11-excellence/sudprasong/excellence_00.html, 16 กุมภาพันธ์ 2553.

สำนักกรมส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตร กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์. 2553. ราคาน้ำมันปาล์มดิบ (Online). http://agri.dit.go.th/web_dit_main/home/index.aspx, 21 มกราคม 2553.

สำนักคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย. 2552. ภัยแล้งกับอุตสาหกรรมน้ำตาลและอ้อย (Online). http://www.ocsb.go.th/uploads/contents/4/attachfiles/F11186_A01042553.pdf, 2 เมษายน 2553.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2551. แผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ปี 2551 - 2555 (Online). <http://pcoc.moc.go.th/pcoc/>, 15 กันยายน 2552.

ส่วนตรวจสอบมาตรฐานด้านการปศุสัตว์ สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์. 2553. การใช้กากปาล์มน้ำมันเป็นอาหารสัตว์ (Online). <http://dld.go.th/certify/certify/page/manual/manual-page.html>, 20 กุมภาพันธ์ 2553.

Palm Oil Information Online Service, Economic and Industry Development Division Malaysia. 2110. **Malaysian Palm Oil Prices** (Online). <http://www.mpob.gov.my/>, 17 February 2110.

Us Energy Information Administration. 2110. **Crude Oil Prices** (Online). <http://www.eia.doe.gov/>, 2 February 2110.

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ – นามสกุล นายจิรายุ จนทร์ทองแก้ว

วัน เดือน ปี เกิด

25 สิงหาคม 2528

สถานที่เกิด จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา จบการศึกษาปริญญาตรี

คณะเศรษฐศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีพ

.ศ.2549

